

Subnational
Business Ready u
Europskoj uniji 2024.:
HRVATSKA

Tablica sadržaja

Subnational Business Ready u Europskoj uniji 2024.: **HRVATSKA**

Pregled	3
Metodologija	4
Ključni rezultati	5
1. Pokretanje poslovanja	8
2. Mjesto poslovanja	22
2.1 Dozvole za gradnju	23
2.2 Okolišne dozvole	33
2.3 Prijenos prava vlasništva	40
3. Komunalne usluge	53
3.1 Električna energija	54
3.2 Vodne usluge	66
3.3 Internet	76
4. Rješavanje sporova	86
5. Insolventnost poduzeća	100
Popis literature	112

Pregled

Kontekst

Dio serije izvješća *Subnational Business Ready* u Europskoj uniji

- Zatražila i financirala Glavna uprava Europske komisije za regionalnu i urbanu politiku
- Projekt je proveden pod pokroviteljstvom Ministarstva gospodarstva Republike Hrvatske
- Studija sadrži podatke iz prosinca 2023. godine

5 Business Ready tema

Ocjenjuju kvalitetu regulatornog okvira, pružanja javnih usluga i usklađenost njihove provedbe u praksi

1. Pokretanje poslovanja
2. Mjesto poslovanja
 - Dozvole za gradnju
 - Okolišne dozvole
 - Prijenos prava vlasništva
3. Komunalne usluge
 - Električna energija
 - Vodne usluge
 - Internet
4. Rješavanje sporova
5. Insolventnost poduzeća

5 ocijenjenih gradova

Izvor: *Subnational Business Ready*

Metodologija

Business Ready (B-READY) izvješća Svjetske banke su serija godišnjih izvješća koja ocjenjuju poslovno okruženje diljem svijeta.

B-READY procjenjuje tri aspekta poslovnog okruženja: regulatorni okvir, pružanje povezanih javnih usluga i operativnu učinkovitost. Fokusira se na 10 tema organiziranih tako da slijede životni ciklus društva tijekom otvaranja, poslovanja i zatvaranja. Više informacija na:

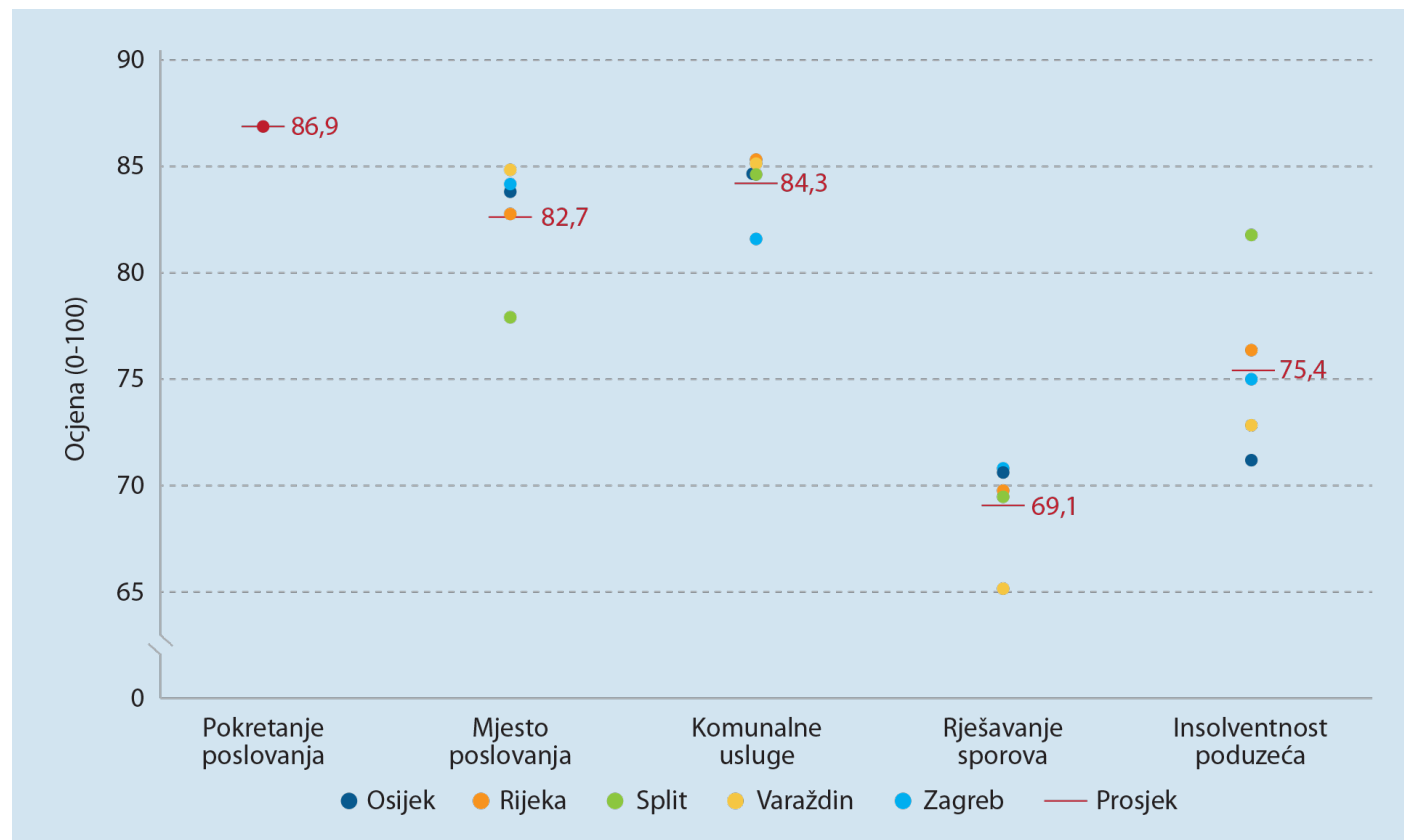
<https://www.worldbank.org/en/businessready>.

- Ova *Subnational Business Ready* studija prilagođava metodologiju projekta *B-READY* kontekstu zemlje kako bi se osigurala kvantitativna procjena poslovnog okruženja i učinkovitost javnih usluga na lokalnoj administrativnoj razini.
- Obuhvaća 5 od 10 tema uključenih u globalno *B-READY* izvješće: pokretanje poslovanja, mjesto poslovanja, komunalne usluge, rješavanje sporova i insolventnost poduzeća. Procjene uključuju međusektorska područja vezano uz usvajanje digitalnih tehnologija, okolišnu održivost i rodna pitanja.
- Ocjenjuje se snaga poslovnog okruženja u svakom području, što pokazuje stvarni položaj jurisdikcije u odnosu na utemeljene dobre prakse i standarde primjenjive na globalnoj razini. Ocjena se označava na ljestvici od 0 do 100, gdje 0 predstavlja najniži uspjeh, a 100 najviši.
- Temelji se na četiri glavna izvora informacija: relevantnim zakonima i propisima, stručnim ispitanicima, podacima prikupljenim od tijela državne vlasti i gradske uprave u sklopu ocijenjenih gradova te od društava obuhvaćenih istraživanjem.
- Ova studija naglašava regulatorne razlike i nedostatke u provedbi nacionalnog pravnog okvira i generira znanje o dobrim regulatornim praksama. Cilj je usmjeriti reforme lokalne politike na rješavanje nejednakosti u poslovnom okruženju, čime se promiče uravnotežen i uključiv gospodarski rast i razvoj na regionalnoj razini.
- Ova studija se temelji na iskustvu provođenja subnacionalnih procjena poslovnog okruženja u Europskoj uniji (EU) tijekom proteklih sedam godina. Kao takva, također ima za cilj pružiti ocjenu postignutog napretka u unaprjeđenju lokalnog poslovnog okruženja od prethodnog vrednovanja. Izvješća i podaci objavljeni za 16 država članica EU-a između 2017. i 2022. mogu se pronaći na: <https://www.worldbank.org/en/businessready/subnational>.

Ključni rezultati (1/3)

U prosjeku, Pokretanje poslovanja je tema u kojoj je ostvaren najbolji uspjeh dok je najgori uspjeh ostvaren u temi Rješavanja sporova, a najveća razlika među gradovima je zabilježena u temi Insolventnosti poduzeća.

Izvor: Subnational Business Ready

Ključni rezultati (2/3)

Svi gradovi imaju nešto za podijeliti i naučiti jedni od drugih

Iako su mnogi aspekti koji su analizirani u ovom izvješću uređeni zakonom na nacionalnoj razini, način na koji se jedan propis provodi i učinkovitost pružatelja javnih usluga znatno se razlikuje unutar zemlje.

- U prosjeku, hrvatski gradovi dobivaju visoke ocjene u područjima Pokretanja poslovanja, Komunalnih usluga i Mjesta poslovanja i to 86,9, 84,3, odnosno 82,7 bodova.
- Za teme Rješavanja sporova i Insolventnosti poduzeća prosječna ocjena iznosi 69,1 odnosno 75,4 boda, što signalizira prostor za poboljšanje.
- Nijedan grad nije jednako dobar u svim temama. Primjerice, Varaždin ostvaruje vrhunski rezultat u temama Mjesto poslovanja i Komunalne usluge, ali zaostaje za drugim gradovima u temama Rješavanja sporova i Insolventnosti poduzeća. Split dobiva višu ocjenu za Insolventnost poduzeća, dok slabiji uspjeh ostvaruje u temi Mjesto poslovanja.

	Pokretanje poslovanja	Mjesto poslovanja	Komunalne usluge	Rješavanje sporova	Insolventnost poduzeća
Grad	Ocjena (0–100)	Ocjena (0–100)	Ocjena (0–100)	Ocjena (0–100)	Ocjena (0–100)
Osijek	86,9	83,8	84,7	70,5	71,2
Rijeka	86,9	82,7	85,3	69,8	76,4
Split	86,9	77,9	84,6	69,4	81,8
Varaždin	86,9	84,8	85,1	65,1	72,9
Zagreb	86,9	84,1	81,6	70,7	75,0

Izvor: Subnational Business Ready

Ključni rezultati (3/3)

Potencijalne mogućnosti za regulatorno poboljšanje*

Pokretanje poslovanja

- ✓ Prijelaz na jedan kanal za registraciju društva
- ✓ Ukinuti zahtjev za početnim temeljnim kapitalom za društva s ograničenom odgovornošću
- ✓ Povećati izvjesnost u provjeri imena društva

Mjesto poslovanja

Dozvole za gradnju

- ✓ Smanjiti vrijeme čekanja za obradu dozvola lokalne samouprave
- ✓ Unaprijediti prostorno planiranje u Republici Hrvatskoj integracijom modula ePlanovi i eRežimi

Okolišne dozvole

- ✓ Razviti i implementirati integrirane online platforme za izdavanje okolišnih dozvola
- ✓ Pojednostavniti regulatorni okvir i poticati izgradnju kapaciteta državnih službenika

Prijenos prava vlasništva

- ✓ Dovršiti integraciju zemljišnih knjiga i katastarskih evidencija
- ✓ Dovršiti postupak upisa svih privatnih nekretnina u zemlji
- ✓ Zaključiti sporazum o dijeljenju radnog opterećenja
- ✓ Uspostaviti poseban mehanizam kompenzacije u sklopu zemljišnoknjižnog upisnika
- ✓ Povećati transparentnost sustava upravljanja zemljištem

Komunalne usluge

Električna energija

- ✓ Poboljšati pouzdanost opskrbe električnom energijom
- ✓ Zamijeniti Potvrdu o uporabljivosti izvedene električne instalacije s Obavijesti o sukladnosti za opskrbu električnom energijom
- ✓ Unaprijediti online platformu

Vodne usluge

- ✓ Pojednostaviti proces ishođenja dozvole za iskop
- ✓ Uskladiti proces ishođenja dozvole za iskop
- ✓ Unaprijediti digitalizaciju
- ✓ Poticati prakse za uštedu vode

Rješavanje sporova

- ✓ Proširiti opseg objave sudskih presuda
- ✓ Promicati alternativne mehanizme rješavanja sporova
- ✓ Unaprijediti digitalizaciju sudova

Insolventnost poduzeća

- ✓ Usvojiti prilagođeni program osposobljavanja za suce koji se bave postupcima insolventnosti
- ✓ Provoditi kontinuirane programe osposobljavanja stečajnih upravitelja
- ✓ Provoditi reviziju i ocjenjivanje uspješnosti stečajnih upravitelja
- ✓ Uspostaviti posebna pravila za mikro, mala i srednja poduzeća

* Sve preporuke (i popis glavnih institucija relevantnih za svako regulatorno područje) detaljno su opisane na kraju odgovarajućeg tematskog odjeljka.

Subnational Business Ready
u Europskoj uniji 2024.:

HRVATSKA

Pokretanje poslovanja

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup I: Regulatorni okvir

Ocjena
(svi
gradovi): **83,3/100**

Stup II: Javne usluge

Ocjena
(svi
gradovi): **77,8/100**

Stup III: Operativna učinkovitost

Potrebno vrijeme
(dani): **6**

Trošak (% dohotka po
stanovniku*): **5,5 %**

Ocjena
(svi
gradovi): **99,5/100**

*Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Zahtjevi za pokretanje poslovanja jednaki su u svih pet ocijenjenih gradova u Hrvatskoj.
- Poduzetnici u Hrvatskoj imaju koristi od poslovnih propisa koji slijede međunarodne dobre prakse u pogledu zahtjeva za osnivanje društva i informacija o stvarnom vlasništvu te regulatornih ograničenja za pokretanje poslovanja (Stup I).
- Iako su dostupne elektroničke javne usluge za registraciju poslovanja te neki ključni pružatelji javnih usluga razmjenjuju informacije o novim društvima, postoje ograničenja u pogledu potpune digitalizacije baze podataka o društvima, jednostavnosti ishođenja potvrde dostupnosti imena društva elektroničkim putem, te mogućnosti provođenja ažuriranja informacija o društvima (Stup II).
- Postoji nekoliko paralelnih kanala za postupak osnivanja društva. Poduzetnici svoje društvo mogu osnovati papirnatim putem i osobno na sudu; izravno putem jedinstvene pristupne točke HITRO.HR, putem javnog bilježnika ili putem integrirane elektroničke platforme START (Stup III).
- Većina poduzetnika preferira koristiti postupak osnivanja putem jedinstvene pristupne točke HITRO.HR, koji podrazumijeva posjet uredu HITRO.HR-a ili posjet uredu javnog bilježnika.

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Zašto je pokretanje poslovanja važno?

- Poslovno okruženje koje olakšava osnivanje društva ključno je za stvaranje radnih mjesta i snažniji gospodarski rast.¹ Regulatorna ograničenja pokretanja poslovanja mogu stvoriti prepreke razvoju poslovanja i ometati potencijal novih društava.
- Propisi kojima se potiče transparentnost informacija o društvima i stvarnim vlasnicima pomažu u očuvanju integriteta i ugleda poslovnog sektora čineći ga neprivlačnim za društva s nezakonitim namjerama.²
- Jednostavni procesi registracije, zajedno s korištenjem internetskih alata i niskim troškovima osnivanja, potiču poduzetnike na ulazak u gospodarske aktivnosti.³

¹ Rand i Torm, 2012; Medvedev i Oviedo Silva, 2015; La Porta i Shleifer, 2014.

² UNCITRAL, 2019; OECD i IDB, 2021; Svjetska banka, 2020.

³ Klapper, Lewin i Quesada Delgado, 2011.

Što ocjenjuje tema pokretanja poslovanja?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa za Pokretanje poslovanja

- Informacije i postupovni standardi u pogledu podnošenja informacija o društvima i stvarnim vlasnicima
- Dostupnost pojednostavljenog postupka osnivanja za nova društva
- Pristup koji se temelji na riziku za poslovno licenciranje
- Regulatorna ograničenja za ulazak novih društava

Stup II: Javne usluge

Digitalne javne usluge i transparentnost informacija za Pokretanje poslovanja

- Dostupnost digitalnih usluga za osnivanje društva, pohranu podataka društva i provjeru identiteta
- Interoperabilnost usluga između dionika uključenih u osnivanje društva
- Transparentnost online informacija o osnivanju društva

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost Pokretanja poslovanja

- Vrijeme potrebno za dovršetak postupka osnivanja novog društva
- Troškovi potrebni za dovršetak osnivanja novog društva

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Nedavne reforme i promjene povezane s Pokretanjem poslovanja

- Ukidanje zahtjeva za rezerviranje imena društva**
 Zahtjev za rezerviranje imena društva ukinut je u travnju 2019. godine. Kako bi provjerili dostupnost imena društva, poduzetnici mogu pregledavati bazu podataka sudskog registra online. Međutim, jednostavna online provjera nije dovoljna za procjenu mogućnosti prihvaćanja odabranog imena zbog ograničenja baze podataka.
- Uspostava registra stvarnih vlasnika**
 Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (2017.) i Pravilnik o registru stvarnih vlasnika (2019) doveo je do uspostave Registra stvarnih vlasnika u Hrvatskoj s ciljem poboljšanja transparentnosti i odgovornosti u poslovanju te sprječavanja nezakonitih financijskih aktivnosti. Registar je počeo s radom u siječnju 2020. godine, a održava ga Financijska agencija (FINA). Sadržava podatke o imenima, godini rođenja, državljanstvu i zemlji boravišta stvarnih vlasnika (SV) te o prirodi i opsegu postojećeg stvarnog udjela vlasnika u društvu.
- Pokretanje platforme START za osnivanje društva**
 START je počeo s radom u prosincu 2019. godine kako bi poduzetnicima pružio integriranu elektroničku platformu za pokretanje poslovanja (start.gov.hr). Platforma je uvela smanjenje troškova i omogućila poduzetnicima upotrebu nacionalne osobne iskaznice s biometrijskim podacima kako bi samostalno i na daljinu osnovali društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.). Međutim, izazovi poput ograničene interoperabilnosti s drugim pružateljima javnih usluga i postojanja drugih kanala za osnivanje društva doprinijeli su umjerenoj razini prihvaćanja. Među pet ocijenjenih gradova, upotreba START-a za osnivanje novog d.o.o. varira od 11 % u Rijeci do 20 % u Zagrebu.

Relevantni zakoni i propisi u Hrvatskoj

- Zakon o trgovačkim društvima:** uređuje udruživanje pojedinaca i pravnih osoba, uključujući osnivanje novih trgovačkih društava te promjene njihovog statusa.
- Zakon o sudskom registru:** uređuje osnivanje, organizaciju i rad registra trgovačkih društava.
- Odluka Vlade o radu platforme START:** definira metode, uvjete i odredbe redovnog rada platforme START.
- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma** i povezani **Pravilnik o Registru stvarnih vlasnika:** obuhvaća preventivne mjere i obveze izvješćivanja o pranju novca, nadzoru pranja novca / borbe protiv financiranja terorizma i radu Registra stvarnih vlasnika.

Javne ustanove i usluge vezane uz Pokretanje poslovanja

- Trgovački sudovi** u Hrvatskoj upravljaju registrom trgovačkih društava. Sudski registar s Poreznom upravom razmjenjuje informacije o osnovanim društvima.
- HITRO.HR** – proces osnivanja društva putem jedinstvene pristupne točke koji podrazumijeva posjet uredu HITRO.HR (javna usluga dostupna u svim većim hrvatskim gradovima uspostavljena u uredima FINA-e) ili posjet javnom bilježniku, gdje javni bilježnik može dovršiti proces osnivanja društva za poduzetnika.
- START** – u potpunosti digitalizirana online platforma kojom upravlja FINA, a koja omogućuje hrvatskim građanima da osnuju novo društvo bez uključivanja trećih strana. Digitalno povezuje i integrira većinu postupaka u jedan proces.

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa vezanih uz Pokretanje poslovanja (1/2)

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi):

83,3 od 100
bodova

Hrvatska ostvaruje uspjeh jednak međunarodnim dobrim praksama u regulatornim zahtjevima za informacijske i postupovne standarde Pokretanja poslovanja. I dalje postoje ograničenja mogućnosti korištenja jednostavnih standardnih obrazaca za osnivanje društva i izmjene podataka o društvu bez posrednika.

Informacije i postupovni standardi za Pokretanje poslovanja

15/15

Zahtjevi za podnošenjem informacija o društvu

Propisi sadržavaju zahtjeve koji se odnose na:

- ✓ Odobrenje imena društva
- ✓ Provjeru identiteta osnivača
- ✓ Registraciju informacija o imateljima udjela
- ✓ Obvezu podnošenja izvješća o godišnjoj dobiti / financijskih izvješća
- ✓ Upis promjena vezanih uz ime društva, pojedinosti o imateljima udjela i statusu društva

12,5/15

Zahtjevi za podnošenjem informacija o stvarnom vlasništvu

Propisi sadržavaju zahtjeve koji se odnose na:

- ✓ Registraciju stvarnih vlasnika (SV-ova) i vrste podataka koje se o njima prikupljaju
- ✗ Informacije o adresi SV-ova nisu potrebne
- ✓ Određeni rok za registraciju SV-ova u trenutku osnivanja društva
- ✓ Provjera identiteta SV-ova
- ✓ Nominalni imatelji udjela i direktori nisu dopušteni
- ✓ Upis promjena u informacijama o stvarnom vlasništvu

3,3/10

Dostupnost pojednostavljenog osnivanja

- ✓ Dostupnost jednostavnih obrazaca za osnivanje bez posrednika (odvjetnika ili javnih bilježnika)
- ✗ Ti obrasci međutim nisu dostupni za sve poduzetnike (pojednostavljeno osnivanje na platformi START dostupno je samo hrvatskim građanima)
- ✗ Nema mogućnosti izmjene informacija o društvu bez posrednika (odvjetnika ili javnih bilježnika)

10/10

Procjena temeljena na riziku za vođenje poslovanja i okolišne dozvole

- ✓ Procjena temeljena na riziku za poslovno licenciranje
- ✓ Procjena temeljena na riziku za okolišno licenciranje poslovnih djelatnosti

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa vezanih uz Pokretanje poslovanja (2/2)

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **83,3** od 100
bodova

Hrvatska slijedi dobre međunarodne prakse u pogledu ograničenja koja se primjenjuju pri Pokretanju poslovanja. Međutim, i dalje postoje zahtjevi povezani s kaznenom evidencijom ili za izjavama pod prisegom za osnivanje novih društava. Osim toga, propisima se utvrđuje minimalni zahtjev za početnim temeljnim kapitalom za nove poduzetnike.

Ograničenja u osnivanju društva

20/25

Ograničenja za domaća društva

Propisima se ne utvrđuju **opća** ograničenja za osnivanje društava za domaće poduzetnike, a koja su povezana sa sljedećim:

- ✓ Minimalno obrazovanje ili osposobljavanje osnivača društva
- ✓ Odobranje poslovnog plana
- ✓ Dobivanje opće dozvole za rad
- ✓ Ograničenja za određene sociodemografske skupine
- ✓ Opća ograničenja vlasništva u gospodarskim sektorima

Postojeća ograničenja:

- ✗ Zakonom se određuje minimalni zahtjev za početnim temeljnim kapitalom potrebnim za osnivanje novog d.o.o. (2.500 EUR)
- ✗ Poduzetnici su dužni priložiti izjavu koja dokazuje da nemaju nepodmirene dugove s osnove poreza ili doprinosa za mirovinsko/zdravstveno osiguranje, kao ni dugovanja s osnove isplate neto plaće radnicima

22,5/25

Ograničenja za strana društva

Propisima se ne utvrđuju **opća** ograničenja za osnivanje društava za strane poduzetnike, a koja su povezana sa sljedećim:

- ✓ Ograničenja vlasništva nad društvima i sudjelovanje u zajedničkim pothvatima
- ✓ Provjera i odobranje ulaganja od strane državnog subjekta
- ✓ Ograničenja vezano uz državljanstvo ključnog osoblja
- ✓ Ograničenja zapošljavanja stranih i domaćih radnika
- ✓ Obveza angažiranja domaćih partnera ili domaćih dobavljača
- ✓ Ograničenja vezana uz raspodjelu dobiti u društvu ili otvaranja bankovnog računa
- ✓ Opća ograničenja vlasništva u gospodarskim sektorima

Postojeća ograničenja:

Zakonom se utvrđuje minimalni zahtjev za početnim temeljnim kapitalom potrebnim za osnivanje novog d.o.o. (2.500 EUR)

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup II: Digitalne javne usluge i transparentnost informacija za pokretanje poslovanja (1/2)

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **77,8** od 100 bodova

Javna infrastruktura za Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj omogućuje elektroničke usluge kako bi se olakšao proces osnivanja društva. Registar je također povezan s drugim pružateljima javnih usluga kako bi se olakšao početak rada novih društava. Međutim, digitalizacija evidencije društava još nije potpuna, elektroničko ažuriranje informacija o društvima još nije dostupno, a baza podataka društava nije dovoljno pouzdana za procjenu prihvatljivosti predloženih imena društava.

Dostupnost digitalnih usluga

10/20

Postupak Pokretanja poslovanja

Elektroničke usluge dostupne za:

- ✓ Cijeli proces osnivanja društva putem platforme START
- ✓ Registraciju i ažuriranje informacija o stvarnom vlasništvu
- ✓ Izdavanje odluke o osnivanju društva
- ✗ Online provjera imena nije dovoljno pouzdana za procjenu dostupnosti i prihvaćanja imena društva
- ✗ Elektroničko ažuriranje informacija o društvima još nije dostupno
- ✗ Online plaćanje naknada za osnivanje još nije dostupno

3,3/10

Pohrana podataka o društvu i stvarnom vlasništvu

Baza podataka o stvarnom vlasništvu je:

- ✓ Potpuno elektronička
- ✓ Centralizirana s nacionalnom pokrivenošću
- ✓ Pokriva sve vrste društava i poslovnih subjekata
- ✗ Baza podataka s informacijama o društvima još nije u potpunosti elektronička
- ✗ Podaci o društvima nisu u potpunosti digitalno pohranjeni

10/10

Provjera identiteta

- ✓ Elektronički potpis i autentikacija su dostupni
- ✓ Dostupan je automatizirani postupak provjere identifikacijskih dokumenata

Interoperabilnost usluga

10/10

Razmjena informacija o društvu

- ✓ Sudski registar s Ministarstvom unutarnjih poslova i Poreznom upravom razmjenjuje podatke o društvima i izmjene/ažuriranja tih podataka

10/10

Jedinstvena poslovna identifikacija

- ✓ U trenutku osnivanja društvima se dodjeljuje jedinstveni registracijski broj (osobni identifikacijski broj – OIB) koji koriste i druge relevantne ustanove

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup II: Digitalne javne usluge i transparentnost informacija za Pokretanje poslovanja (1/2)

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **77,8** od 100
bodova

Hrvatska pruža online pristup informacijama o procesu osnivanja društava, kao i informacijama o osnovanim društvima. Dostupni su i statistički podaci o novoosnovanim društvima.

Transparentnost online informacija

20/20

Pokretanje poslovanja (uključujući rodna pitanja i okoliš)

Službeno mrežno mjesto pruža informacije o sljedećem:

- ✓ Popisu dokumenata potrebnih za osnivanje novog društva
- ✓ Popisu primjenjivih naknada
- ✓ Standardima usluga
- ✓ Ministarstvo gospodarstva pruža informacije o zahtjevima za okolišne dozvole
- ✓ Dostupne su informacije o javnim programima za potporu MSP-ovima, uključujući MSP-ove pod vodstvom žena

9,5/10

Dostupnost općih informacija o društvima

- ✓ Elektroničko pretraživanje dostupno je za sva društva
- ✓ Baza podataka društava pruža informacije o imenu društva, identifikacijskom broju društva, imenima direktora, imateljima poslovnih udjela i stvarnim vlasnicima, datumu osnivanja, godišnjim financijskim izvještajima, adresi sjedišta društva i vrsti djelatnosti
- ✗ Nema dostupnih informacija o poslovnoj adresi društva

5/10

Općenite i rodno raščlanjene statistike o novoosnovanim društvima

- ✓ Opće statistike o broju novoosnovanih društava javno su dostupne
- ✗ Nema javno dostupnih rodno raščlanjenih statističkih podataka o novoosnovanim društvima

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

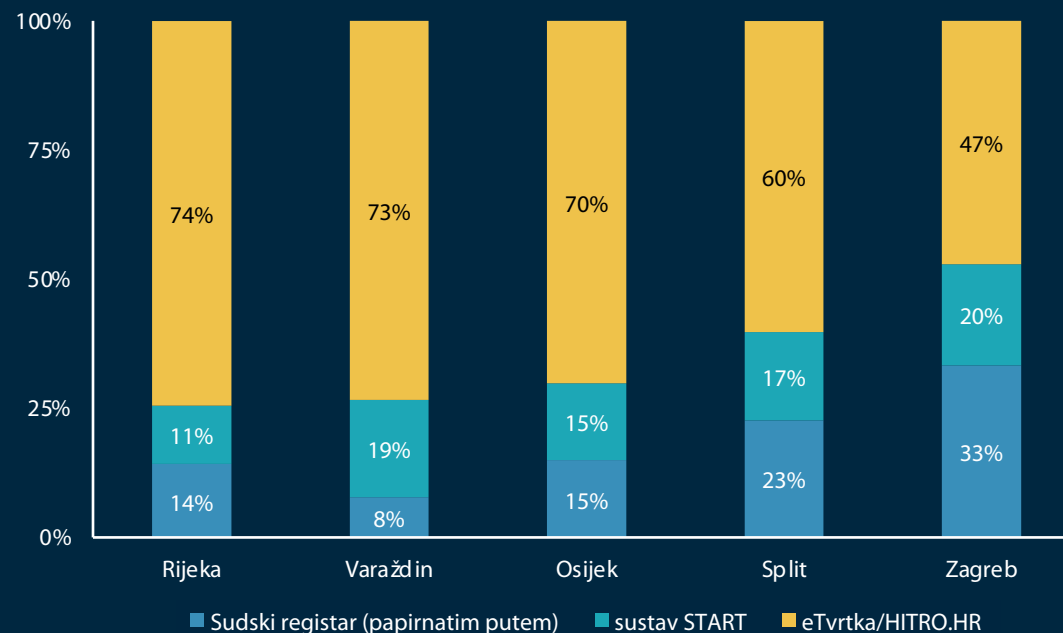
Stup III: Operativna učinkovitost vezana uz Pokretanje poslovanja (1/4)

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **99,5** od 100
bodova

U Hrvatskoj postoje različiti kanali putem kojih poduzetnici mogu osnovati novo društvo. Mogu to učiniti tradicionalnim kanalom prijave izravno na sudu (u papirnatom obliku ili putem mrežnog mjesta suda). Alternativno, mogu upotrijebiti usluge platforme HITRO.HR - usluga javne uprave dostupna od 2005. godine kojom upravlja Financijska agencija (FINA), putem koje poduzetnici, odnosno javni bilježnik u ime i za račun poduzetnika, mogu dovršiti formalnosti vezano uz osnivanje društva. Osim toga, platforma START je postala dostupna 2019. godine kako bi novim društvima pružila integrirano online rješenje koje ujedinjuje nekoliko procesa samog osnivanja u jedan korak. Međutim, postojanje višestrukih kanala za osnivanje društva proizveo je fragmentirani proces osnivanja društva. To je usporilo integraciju usluga, sprječavajući potpuno usvajanje najboljih praksi za osnivanje društva.

HITRO.HR je najčešće korišten kanal za osnivanje društva. U 2023., većina poduzetnika koji su osnivali nove d.o.o. u svim ocijenjenim gradovima u Hrvatskoj koristili su HITRO.HR kanal. Točnije, 74 % novih d.o.o. u Rijeci osnovano je putem HITRO.HR, 73 % u Varaždinu, 70 % u Osijeku i 60 % u Splitu. U Zagrebu je izravno osnivanje na sudu i dalje vrlo često (33 %), ali je HITRO.HR ipak postao najrasprostranjeniji kanal (47 %).

Udio osnovanih novih d.o.o. po vrsti kanala u 2023.

Izvor: Subnational Business Ready

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost vezana uz Pokretanje poslovanja (2/4)

Višestrukost kanala za osnivanje društva proizvela je fragmentirani proces osnivanja

Svaki od kanala za osnivanje društva ima svoj skup ograničenja i razlika u pogledu usluga koje se putem njega mogu dovršiti. Izravno osnivanje na sudu zahtijeva angažiranje javnih bilježnika za potvrđivanje isprava društva. Društva dobivaju osobni identifikacijski broj (OIB), međutim ovaj kanal ne omogućava ispunjavanje drugih potrebnih formalnosti (npr. poreznu prijavu, prijavu u mirovinski i sustav zdravstvenog osiguranja) kod drugih upravnih tijela. HITRO.HR također zahtijeva upotrebu ovjerenih isprava, međutim poduzetnici mogu dobiti pomoć od javnih službenika prilikom podnošenja prijave te ishoda potvrde od Državnog zavoda za statistiku. Međutim, dodatni procesi nakon osnivanja moraju se dovršiti izravno s drugim javnopravnim tijelima.

Iako je START bio namijenjen olakšavanju procesa osnivanja pružanjem jedinstvene kontaktne točke za nova društva, njegova ograničenja ograničila su i njegovo prihvaćanje. Takva ograničenja uključuju nedostatak potpune pozadinske integracije s drugim javnim tijelima kako bi se olakšala i poboljšala komunikacija s podnositeljima zahtjeva. Također, stručnjaci su primijetili da se standardizirani obrasci platforme START teže prilagođavaju individualnim potrebama društva. Osim toga, rijetka uporaba elektroničke identifikacije među poduzetnicima i nesigurnost u pogledu sigurnosti online plaćanja također su ograničile prihvaćanje.

Razlike među kanalima za osnivanje društva u Hrvatskoj			
	Sud	HITRO.HR	START
Način podnošenja zahtjeva	Papirnat i online putem platforme <i>e-Osnivanje</i>	Elektroničkim putem od strane javnog bilježnika ili putem platforme HITRO.HR	Online od strane poduzetnika
Vrste društava koje se mogu osnovati	Sve vrste društava (osim obrta u slučaju online platforme)	Obrti, d.o.o. i jednostavni d.o.o.	Obrti, d.o.o. i jednostavni d.o.o.
Ovjera dokumenata kod javnog bilježnika	Potrebna	Potrebna	Nije potrebna
Upotreba standardne izjave o osnivanju društva	Ne	Ne	Da
Ostali procesi koji se mogu dovršiti u isto vrijeme*	Osobni identifikacijski broj (OIB)	<ul style="list-style-type: none"> Osobni identifikacijski broj (OIB) Potvrda Državnog zavoda za statistiku 	<ul style="list-style-type: none"> Osobni identifikacijski broj (OIB) Porezna uprava Otvaranje bankovnog računa Potvrda Državnog zavoda za statistiku Zavod za mirovinsko osiguranje Zavod za zdravstveno osiguranje
Vrijeme potrebno za ishođenje odluke o upisu u sudski registar**	Od 5 do 14 dana ovisno o sudu	2 dana	2 dana
Troškovi	Sudska pristojba (53,09 EUR) + troškovi pripreme i ovjere dokumenata (776,39 EUR)***	Sudska pristojba (26,55 EUR) + naknada za FINA-u (EUR 13,27) + troškovi pripreme i ovjere dokumenata (776,39 EUR)***	Sudska pristojba (26,55 EUR)

* Registracija stvarnog vlasništva i dalje je zasebni korak nakon osnivanja društva koji se mora dovršiti u FINA-i bez obzira na upotrijebljeni kanal za osnivanje.

** Prema propisima, odluka o zahtjevu za osnivanje pri sudu podnesena elektroničkim sredstvima mora biti dovršena u roku od 24 sata.

*** Troškovi ovjere variraju i ovise o broju osnivača, početnom kapitalu i specifičnim elementima dokumentacije (npr. odluke o sjedištu društva, prokuristi itd.) koji su pripremljeni za društvo.

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost vezana uz Pokretanje poslovanja (3/4)

Hrvatska (svi gradovi):

Potrebno vrijeme:

6

dana

Trošak:

5,5 %

dohotka po stanovniku

Standardni pravni oblik društva:

Društvo s ograničenom odgovornošću (D.O.O.)

HITRO.HR najčešće je korišten kanal za osnivanje novog d.o.o. u 5 hrvatskih gradova. Putem ovog kanala poduzetnici mogu otvoriti novo društvo i dovršiti sve formalnosti u roku od 6 dana uz trošak od 5,5 % dohotka po stanovniku.

Dobre prakse koje olakšavaju **postupak osnivanja društva i** početak poslovanja uključuju sljedeće:

- Rokovi za obradu zahtjeva za osnivanje društva. Prema članku 58. Pravilnika o načinu upisa u sudski registar, registar je dužan dostaviti elektroničko rješenje o upisu d.o.o. u roku od 24 sata od primitka potpunog zahtjeva elektroničkim putem.

Kako funkcionira pokretanje poslovanja u Hrvatskoj putem platforme HITRO.HR

Posjet uredu javnog bilježnika i/ili uredu HITRO.HR

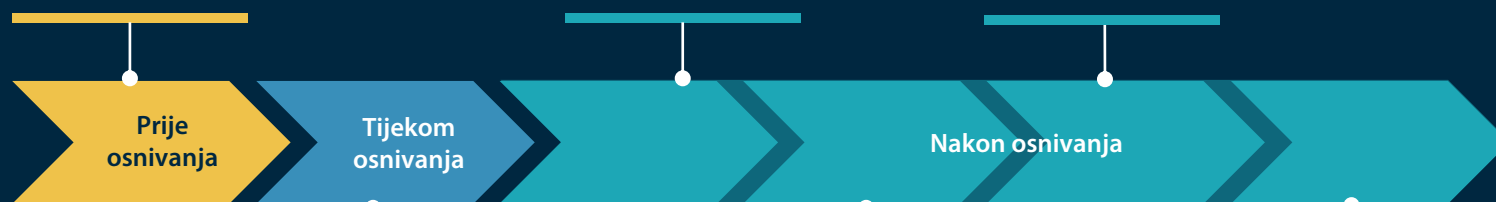
- Ovjera relevantnih dokumenata
- Otvaranje privremenog računa u svrhu plaćanja početnog temeljnog kapitala
- Podnošenje zahtjeva
- Potrebno vrijeme: 1 dan
- Trošak: 816,21 EUR

Registracija stvarnog vlasništva

- Online registracija u FINA-i
- Potrebno vrijeme: 0,5 dana
- Bez troškova

Prijava poreza/PDV-a

- Upis u Registar obveznika poreza na dobit i Registar obveznika PDV-a
- Potrebno vrijeme: 1 dan
- Bez troškova

Osnivanje poduzeća

- Osnivanje u sudskom registru
- Proces može uključivati sljedeće:
 - ✓ Registracija pri hrvatskom Državnom zavodu za statistiku
- Potrebno vrijeme: 2 dana
- Troškovi uključeni u prethodni korak

Otvaranje bankovnog računa

- Komercijalna banka
- Potrebno vrijeme: 1 dan
- Bez troškova

Registracija radnika

- Online registracija u:
 - ✓ Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje
 - ✓ Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje
- Potrebno vrijeme: 0,5 dana
- Bez troškova

Izvor: Subnational Business Ready

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost vezana uz Pokretanje poslovanja (4/4)

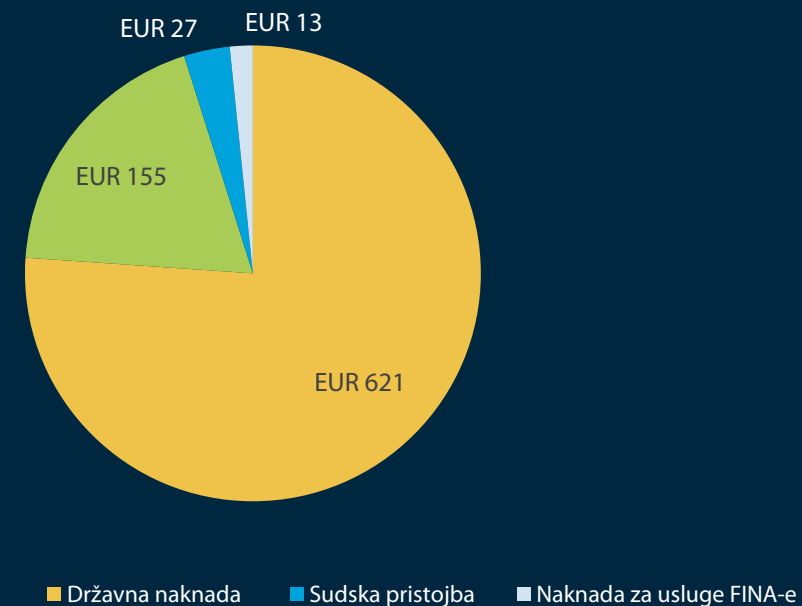
Trošak pokretanja poslovanja u Hrvatskoj

Trošak pokretanja poslovanja u Hrvatskoj se sastoji od službenih naknada za usluge, kao i naknada za usluge javnog bilježnika kada se upotrebljava HITRO.HR. Očekuje se da će poduzetnik u prosjeku platiti 816,21 EUR (što odgovara 5,5 % dohotka po stanovniku) za usluge javnog bilježnika prilikom osnivanja društva s početnim temeljnim kapitalom od 75.000 EUR. Naknade za usluge javnog bilježnika uključuju „nagradu javnog bilježnika“ i „državnu naknadu“.

Naknade za usluge javnog bilježnika mogu varirati, ali propisi utvrđuju neke smjernice o njihovom izračunu na temelju ljestvice ovisno o početnom temeljnom kapitalu i broju dodatnih dokumenata koje je potrebno ovjeriti. Ti čimbenici mogu ovisiti o složenosti poslovanja i upravljanja društvom. Naknade za usluge javnog bilježnika obuhvaćaju usluge koje uključuju ovjeru potpisa i izradu potrebnih dokumenata kao što su:

1. Izjava o osnivanju d.o.o.
2. Odluka o imenovanju članova uprave
3. Odluka o poslovnoj adresi društva
4. Izjava direktora
5. Popis osoba ovlaštenih za zastupanje
6. Popis članova društva
7. Odluka o predmetu poslovanja

Troškovi pokretanja poslovanja pri upotrebi HITRO.HR

Izvor: Subnational Business Ready

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u sklopu teme Pokretanja poslovanja (1/2)

Prijeći prema jednom kanalu za osnivanje društva

Modernizacija hrvatskog režima osnivanja društva i usklađivanje s europskim praksama i direktivama EU zahtijevat će integraciju različitih baza podataka, zatvaranje paralelnih online i fizičkih kanala za usluge osnivanja te digitalizaciju i integraciju svih postupaka osnivanja za sve vrste pravnih osoba u jednu platformu. Iako kanal HITRO.HR upotrebljava većina osnivača novih d.o.o., on nema budućnost. HITRO.HR je platforma koja pruža hibridno rješenje s djelomično digitalnom uslugom (e-osnivanje društva u sudskom registru uključujući javnog bilježnika), ali i dalje zahtijeva fizički posjet jednom od ureda HITRO.HR-a. Nadalje, platforma nije poboljšana od 2007. godine.

Ministarstvo gospodarstva radi na postizanju ciljeva Nacionalnog plana otpornosti i oporavka ([NPOO](#)) koji nastoji omogućiti nove usluge putem platforme START i planira ukinuti HITRO.HR pretvarajući ga u lokacije „START točaka“ s novim i nadograđenim funkcionalnostima. Otkako je pokrenuta u studenom 2019., platforma START omogućava digitalno osnivanje društva iz udobnosti vlastitog doma za najuobičajenije vrste poslovnih subjekata: d.o.o., jednostavne d.o.o. i obrte, virtualnom integracijom ključnih pružatelja usluga koji sudjeluju u osnivanju društva. Platforma START trenutno pruža digitalizirane postupke za pokretanje poslovanja povezivanjem nadležnih tijela (među ostalim, sudskog registra, zavoda za statistiku i porezne uprave). Istodobno, prihvaćanje upotrebe usluge START platforme je ograničeno zbog uskog opsega dostupnih usluga. Stoga, Ministarstvo gospodarstva radi na implementaciji novih funkcionalnosti kao što su podnošenje ključnih promjena podataka o društvima (npr. promjena članova uprave, promjena sjedišta itd.) i osnivanje drugih vrsta društava putem platforme START.

Pretvaranje platforme START u potpuno digitalni kanal za osnivanje društva u Hrvatskoj zahtijevat će suradnju različitih ključnih dionika u sklopu Vlade Republike Hrvatske kako bi omogućili integraciju online servisa između različitih pružatelja usluga uključenih u proces pokretanja poslovanja. Unatoč izazovima s kojima se suočava, START je jedini primjer integracije u ovom području i korak u pravom smjeru te je kao takav prepoznat u [izvješću Indeksa gospodarske i društvene digitalizacije \(DESI\) za 2021.](#) Danska je dobar primjer onoga što konsolidirani digitalni prozor za poduzetnike može učiniti. Putem portala Virk.dk, dostupnog od 2004. godine, poduzetnici se registriraju u jednom koraku u Danskoj upravi nadležnoj za poslovanje i Poreznoj agenciji upotrebom svoje elektroničke identifikacije za građane. Također mogu dovršiti niz drugih poslova kao što su podnošenje godišnjih izvješća, bilježenje promjena u podacima o društvima, prijava PDV-a, upućivanje zahtjeva za poslovne licence i dozvole i još mnogo toga. Osim toga, putem usluge digitalne pošte društva komuniciraju i razmjenjuju informacije izravno s javnim ustanovama kako bi se olakšalo usklađivanje s propisima.

Politika registracije poslovanja i dalje je rascjepkana, a Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (MPUDT) provodi vlastite nadogradnje sudskog registra. Od nedavno su MPUDT i Ministarstvo gospodarstva počeli raditi na integriranom pristupu isporuci usluga koji bi potencijalno objedinio usluge G2B sustava tijekom životnog ciklusa društva (pokretanje poslovanja, poslovanje i izlazak iz poslovanja) u jedan poslovni portal. Prema novom planu, dva ministarstva će s Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva (SDURDD) raditi na poboljšanju sučelja stranice e-Poslovanje i vladinog portala [e-Građani](#). Rješenja poznata kao START i START Plus, koja su u vlasništvu Ministarstva gospodarstva, Registar trgovačkih sudova poznat kao „e-Osnivanje“, koji je u vlasništvu MPUDT-a i sustav „e-Notar“, koji je u vlasništvu Udruge javnih bilježnika, bili bi dostupni putem mrežnog mjesta e-Poslovanja. Ta se integracija planira provesti do kraja 2024. godine.

Relevantni dionici: Ministarstvo gospodarstva; Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Pokretanje poslovanja u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje sklopu teme Pokretanja poslovanja (2/2)

Ukinuti zahtjev za početnim temeljnim kapitalom za društva s ograničenom odgovornošću

Novi d.o.o. u Hrvatskoj mora imati minimalan temeljni kapital od 2.500 EUR, što je ekvivalent 16,7 % dohotka po stanovniku. Iako je ovaj zahtjev povijesno imao zadatak zaštititi vjerovnike i promicati povjerenje u financijska tržišta, istraživanja pokazuju da on u praksi pruža slabu zaštitu za vjerovnike i ulagatelje u postupcima insolventnosti.⁴ Više od 130 zemalja diljem svijeta, uključujući zemlje članice Europske unije poput Belgije, Finske, Irske i Nizozemske, već je ukinulo zahtjev za minimalnim kapitalom. Druge zemlje poput Bugarske, Grčke i Portugala, su isti smanjile na manje od 0,1 % dohotka po stanovniku.

Relevantni dionik: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Povećati izvjesnost u odobravanju imena društva

Stručnjaci prijavljuju da odobrenje imena društva i dalje predstavlja neizvjesnost tijekom postupka osnivanja društva i glavni je razlog odbijanja zahtjeva. Pravila vezana uz odabir imena društva ne primjenjuju se dosljedno, a kriteriji koji se primjenjuju mogu varirati od suda do suda. Ukidanje mogućnosti rezerviranja imena društva u 2019. godini nije rezultiralo boljim procesom procjene prihvatljivosti imena društva. Iako je baza podataka sudskog registra dostupna na internetu u svrhu informiranja, u praksi i s ciljem smanjenja neizvjesnosti, odvjetnici i javni bilježnici često se neformalno savjetuju sa sudovima prije podnošenja zahtjeva, ali ne postoji formalno jamstvo da će predloženo ime društva biti odobreno. Preispitivanjem pravila s ciljem utvrđivanja transparentnijeg postupka odobravanja imena društva moglo bi se pomoći hrvatskim poduzetnicima. Alternativno, nadležna tijela bi mogla ispitati pristup Portugala, gdje je unaprijed odobren popis imena društava dostupan poduzetnicima prije samog osnivanja društva.

Relevantni dionik: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

⁴ Elkind, 2007.; Armour, 2006.; Kübler, 2004.; Simon, 2004.; Mülberr i Birke, 2002.

Subnational Business Ready
u Europskoj uniji 2024.:

HRVATSKA

Mjesto poslovanja

- Dozvole za gradnju
- Okolišne dozvole
- Prijenos prava vlasništva

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):

100/100

Stup II:
Javne usluge

Ocjena (svi gradovi):

84,3/100

Stup III:
Operativna
učinkovitost

Ishođenje građevinske dozvole:

Potrebno vrijeme (dani): **120** (Varaždin) do **345** (Split)
Trošak (% dohotka po stanovniku*): **30 %** (svi gradovi)

Ishođenje uporabne dozvole:

Potrebno vrijeme (dani): **50** (Varaždin) do **140** (Split)
Trošak (% dohotka po stanovniku*): **20 %** (svi gradovi)

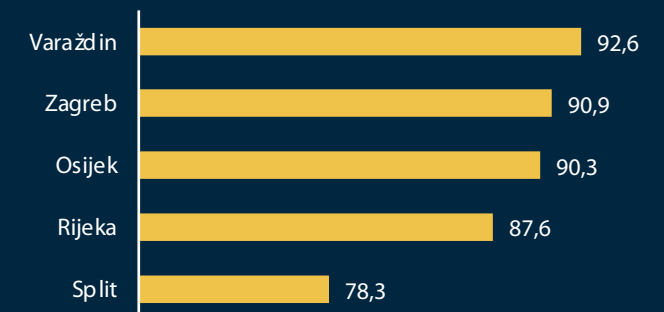
Ocjena: **50** (Split) do **93** (Varaždin) /100

*Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Hrvatska postiže maksimalan broj bodova za kvalitetu propisa o urbanističkom planiranju (Stup I).
- Posljednjih godina Hrvatska je prošla digitalnu transformaciju procesa izdavanja dozvola za gradnju, čime je olakšan pristup informacijama o upotrebi prostora, smanjen broj koraka i objedinjen proces u cijeloj zemlji. Ipak, postoji prostor za poboljšanje učinkovitosti ishođenja građevinske i uporabne dozvole.
- Unatoč online dostupnosti dokumenata potrebnih za ishođenje građevinskih i uporabnih dozvola u svim referentnim gradovima, investitori nemaju pristup centraliziranom sveobuhvatnom popisu prethodnih odobrenja potrebnih za zahtjev za izdavanjem dozvola osim popisa uvjeta koji su ponekad previše generički i nisu prilagođeni korisniku (Stup II). Online dostupnost takvih uvjeta učinila bi proces transparentnijim i predvidljivijim.
- Među pet hrvatskih gradova, izdavanje dozvola za gradnju najbrže je u Varaždinu (Stup III). Vrijeme potrebno za dobivanje građevinskih dozvola kreće se od četiri mjeseca u Varaždinu do gotovo jedne godine u Splitu, uglavnom uslijed razlika u učinkovitosti pri ishođenju građevinske dozvole na razini lokalne samouprave. Troškovi ishođenja građevinskih i uporabnih dozvola ujednačeni su u cijeloj zemlji.

Ukupna ocjena za izdavanje Dozvola za gradnju po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready *Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Zašto su dozvole za gradnju važne?

- Siguran i snažan pravni okvir za građevinske projekte ima ključnu ulogu u zaštiti javnosti od manjkavih građevinskih praksi te primjeni održivosti gradnje prepoznavanjem i rješavanjem mogućih negativnih utjecaja na okoliš.⁵
- Usvajanjem dobre regulatorne prakse za standarde gradnje poboljšavaju se sigurnosni mehanizmi i prakse zelene gradnje uz istodobno smanjenje mogućnosti korupcije.
- Transparentnost informacija o dozvolama za gradnju minimizira razlike u informacijama između pružatelja javnih usluga i korisnika, potičući odgovornost kroz jednostavan pristup propisima, naknadama i praćenju plaćanja.

⁵ Svjetska banka, 2024.

Što ocjenjuje tema Dozvole za gradnju?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa za izdavanje dozvola za gradnju

- Standardi za građevinske propise
- Standardi energetske pravila za izgradnju
- Propisi vezani uz upotrebu zemljišta i prostorno uređenje

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija za izdavanje dozvola za gradnju

- Dostupnost i pouzdanost online usluga
- Interoperabilnost usluga između tijela uključenih u izdavanje dozvola za gradnju
- Transparentnost i dostupnost tijela za izdavanje dozvola za gradnju

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost izdavanja dozvola za gradnju

- Vrijeme potrebno za ishođenje građevinske dozvole
- Troškovi ishođenja građevinske dozvole
- Vrijeme potrebno za ishođenje uporabne dozvole
- Troškovi ishođenja uporabne dozvole

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Reforme i promjene od 2018. godine

- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine pokrenulo je sustav eDozvola, omogućujući investitorima diljem zemlje podnošenje zahtjeva za izdavanjem građevinskih i uporabnih dozvola elektroničkim putem. Novi sustav je dio hrvatske strategije digitalizacije, koja je pokrenuta 2015. godine.
- eKonferencija, sustav elektroničkih oglasnih ploča, s radom je počeo u travnju 2019. godine kao poseban modul u sustavu eDozvola. Njime se investitorima omogućuje dobivanje elektroničkih obavijesti o posebnim zahtjevima i odobrenjima od svih relevantnih tijela, uključujući zahtjeve za priključenjem na javnu infrastrukturu za nove ili postojeće zgrade. Pristup modulu omogućen je fizičkim i pravnim osobama nakon registracije.
- Od 1. siječnja 2023. godine, investitori su dužni voditi eGrađevinski dnevnik, potpuno digitaliziranu uslugu dizajniranu za praćenje procesa gradnje od početne prijave do tehničkog pregleda dovršene zgrade, uključujući izdavanje uporabne dozvole. Pristup platformi omogućen je ovlaštenim fizičkim osobama.

Relevantni zakoni i propisi u Hrvatskoj

- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19):** uređuje projektiranje, gradnju, upotrebu i održavanje zgrada, kao i provedbu upravnih i drugih postupaka vezanih uz sve navedeno.
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23):** uređuje sustav prostornog planiranja uključujući njegove ciljeve, načela i dionike, kao i praćenje prostornih uvjeta, područja planiranja i zahtjeva planiranja.
- Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14, 116/18, 25/20, 32/21, 41/21):** uređuje područje učinkovite upotrebe energije kako bi se potaknulo usvajanje i provedba planova za poboljšanje energetske učinkovitosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Javne ustanove i usluge u sklopu teme Dozvole za gradnju

- Modul eKonferencija** poboljšao je sustav eDozvola, omogućujući brzu koordinaciju s javnopravnim tijelima u postupcima izdavanja dozvola, potvrđujući da je glavni projekt izrađen u skladu s posebnim propisima ili posebnim uvjetima povezivanja.
- eGrađevinski dnevnik** poboljšava upravljanje kvalitetom procesa gradnje i olakšava pristup kvalitetnim informacijama time što svu potrebnu dokumentaciju čuva na jednoj centraliziranoj online lokaciji.
- Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU)** je nacionalni interoperabilni i multiplatformni sustav koji Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine neprestano nadograđuje. Omogućuje građanima jednostavan pristup informacijama o upotrebi prostora i trenutno funkcionira s 13 sistemskih modula, uključujući module eGrađevinski dnevnik, eDozvola, eKonferencija i Geoportal.

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa za izdavanje Dozvola za gradnju

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **100** od 100
bodova

Hrvatski gradovi dobili su maksimalne bodove za kvalitetu propisa u području urbanističkog planiranja.

Regulatorni standardi vezani uz Dozvole za gradnju

37,5/37,5

Standardi gradnje

- ✓ Postojeći građevinski zakoni/jedinstveni standardi koji se primjenjuju na sve oblike gradnje
- ✓ Jasne odredbe ili smjernice o sigurnosnim standardima u pravnom okviru
- ✓ Regulacija građevinskih materijala koji predstavljaju zdravstvene rizike
- ✓ Popis reguliranih materijala
- ✓ Certificirani/licencirani inženjer ili arhitekt (javni ili privatni i vanjska subjekt) koji je utvrđen zakonom kao odgovorna osoba za usklađenost građevinskih planova s postojećim građevinskim propisima
- ✓ Zakonska obveza provedbe strukturnih sigurnosnih pregleda temeljenih na riziku ili postupnih sigurnosnih pregleda tijekom gradnje
- ✓ Zakonska obveza konačne inspekcije
- ✓ Zakonska obveza provjere/testiranja na prisustvo nedozvoljenih materijala (npr. azbesta)
- ✓ Odgovornost za strukturne nedostatke/probleme definirana zakonom
- ✓ Kvalifikacije potrebne za provođenje tehničkog nadzora/inspekcije
- ✓ Mogućnost osporavanja građevinske dozvole u instituciji za izdavanje tih dozvola

37,5/37,5

Energetski standardi gradnje

Zakonska obveza:

- ✓ Standardi minimalne energetske učinkovitosti
- ✓ Dokaz sukladnosti sa standardima energetske učinkovitosti potreban za građevinsku dozvolu
- ✓ Provjera standarda energetske učinkovitosti
- ✓ Poticaji za promicanje standarda zelene gradnje

25/25

Propisi za prostorno uređenje i upotrebu zemljišta

Zakonski obvezni alati za planiranje razvoja zemljišta:

- ✓ Zahtjevi za pristup glavnoj komunalnoj infrastrukturi (voda, električna energija, odvodnja)
- ✓ Karte kojima se utvrđuju područja dodijeljena za stambenu, komercijalnu, poljoprivrednu, rekreativnu, javnu/institucijsku i mješovitu upotrebu
- ✓ Karte rizika na kojima su identificirana područja u kojima gradnja nije dopuštena zbog prirodnih opasnosti
- ✓ Karte rizika na kojima je identificiran minimalni razmak stambenih i opasnih objekata
- ✓ Karte na kojima su identificirana područja u kojima gradnja nije dopuštena zbog očuvanja prirodnih resursa

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija za izdavanje dozvola za gradnju

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **84,3** od 100
bodova

U Hrvatskoj centraliziran i sveobuhvatan popis prethodnih odobrenja potrebnih za izdavanje dozvola nije javno dostupan online putem. Takav popis bi proces učinio transparentnijim i predvidljivijim.

26/40

Dostupnost i pouzdanost digitalnih usluga

- ✓ Online platforma za izdavanje dozvola za gradnju
- ✓ Online sustavi za izdavanje dozvola s nekoliko funkcija
 - ✗ Nije omogućeno online plaćanje
 - ✓ Online komunikacija
 - ✓ Online obavijesti
 - ✓ Online podnošenje zahtjeva
 - ✗ Nema automatskog generiranja kontrolne liste
- ✓ Online sustavi za izdavanje građevinskih i uporabnih dozvola
- ✗ Nije omogućeno podnošenje žalbi na građevinske dozvole online putem

20/20

Interoperabilnost usluga

- ✓ Dostupnost prostornih planova i zahtjeva za prostorno uređenje u obliku geografskog informacijskog sustava (GIS) ili drugih platformi s prostornim podacima svim dionicima
- ✓ Integracija GIS-a ili nacionalnih prostornih platformi

38,3/40

Transparentnost informacija

- ✓ Javna dostupnost propisa o planiranju i kontroli gradnje
- ✓ Javna online dostupnost zahtjeva za ishođenje svih vrsta dozvola za gradnju
 - ✗ Ne postoji popis potrebnih prethodnih odobrenja od specijaliziranih tijela
 - ✓ Popis dokumenata za ishođenje građevinske dozvole
 - ✓ Popis dokumenata za ishođenje uporabne dozvole
- ✓ Ažuriran popis naknada za ishođenje svih vrsta dozvola za gradnju dostupni online
- ✓ Online dostupnost službene ažurirane statistike koja prati broj izdanih građevinskih dozvola
- ✓ Dostupnost ažuriranog glavnog prostornog plana / plana prostornog uređenja
- ✓ Jasni, definirani koraci za izmjenu plana prostornog uređenja / plana upotrebe zemljišta
- ✓ Provjera pridržavanja propisa prostornog uređenja

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost izdavanja dozvola za gradnju(1/3)

Hrvatska ocjena: **50** do **93** od 100 bodova
Split Varaždin

- Postupak izdavanja dozvola za gradnju reguliran je na nacionalnoj razini i provode ga odgovarajući gradski ili županijski uredi za gradnju i prostorno planiranje.
- Nedavno su uvedene novine kao što su: elektroničko podnošenje zahtjeva, digitalni potpis i elektronička komunikacija između svih zainteresiranih strana putem elektroničke oglasne ploče.
- Digitalizacija procesa izdavanja dozvola za gradnju smanjila je broj koraka i objedinila proces.
- Tijelo nadležno za izdavanje dozvole koristi eKonferenciju za ishođenje odgovarajućih posebnih uvjeta od svih relevantnih tijela.

Kako funkcionira izdavanje dozvola za gradnju u Hrvatskoj

PRIJE GRADNJE – Ishođenje građevinske dozvole

- Angažiranje inženjera geodezije za izradu geodetskog elaborata
- Ishođenje geotehničkog istraživanja
- Zahtjev i dobivanje posebnih uvjeta (putem modula eKonferencija)
- Zahtjev i dobivanje građevinske dozvole (putem eDozvole)

NAKON GRADNJE – Ishođenje uporabne dozvole

- Ishođenje certifikata energetske učinkovitosti
- Ishođenje konačne geodetske izmjere
- Ishođenje uporabne dozvole

● Lokalna samouprava ● Licencirano društvo / stručnjak

Izvor: Subnational Business Ready

Napomena: Navedeni koraci su zajednički svim referentnim gradovima. Za ishođenje građevinske dozvole u Hrvatskoj investitor mora imati dokaz o pravnom interesu. Dovoljan je predugovor u kojem se navodi da investitor ima ili će steći pravo vlasništva ili izvadak iz zemljišne knjige.

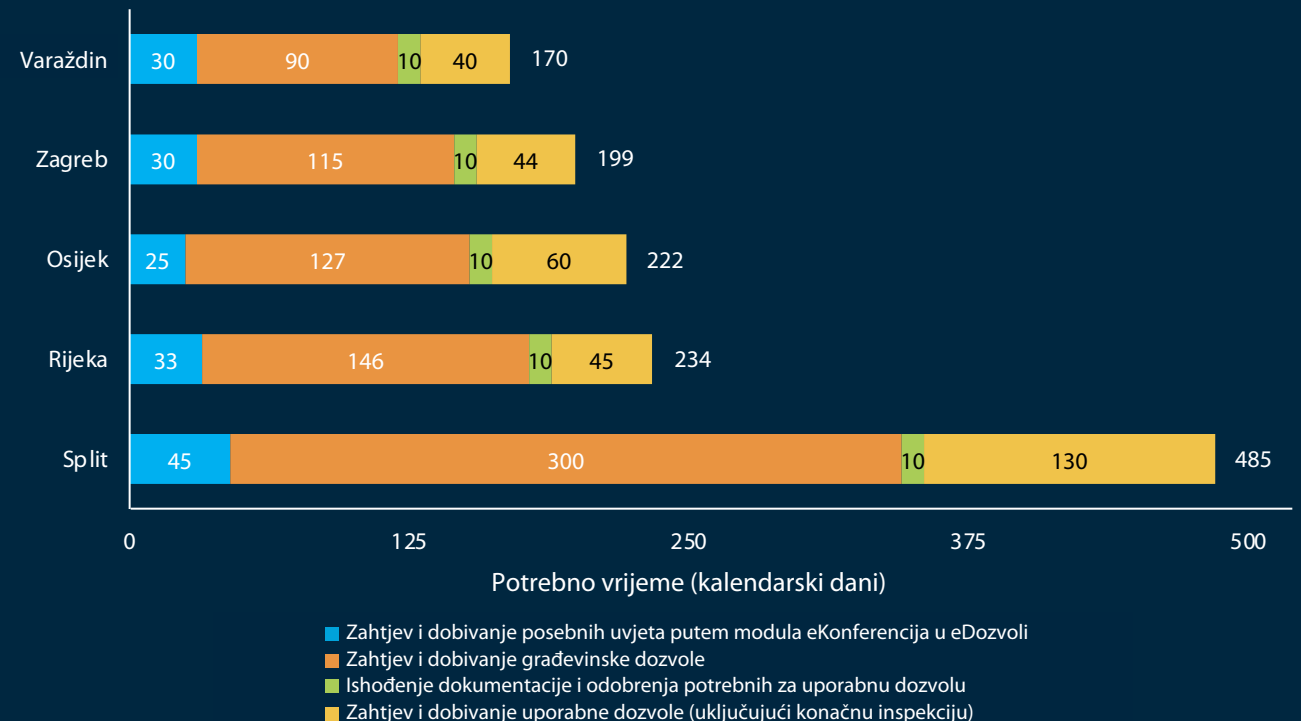

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost izdavanja dozvola za gradnju(2/3)

- lako je sustav izdavanja dozvola za gradnju u Hrvatskoj propisan na nacionalnoj razini Zakonom o gradnji, svejedno postoje razlike u provedbi na lokalnoj razini. Ishođenje građevinske dozvole najbrže je u Varaždinu, gdje taj proces traje četiri mjeseca, zahvaljujući učinkovitosti u izdavanju potrebnih dozvola od strane upravnih tijela. Proces je najsporiji u Splitu, gdje traje gotovo godinu dana.
- Poduzetnici koji podnose zahtjeve za građevinske dozvole u Splitu ukazali su na administrativne neučinkovitosti u Upravnom odjelu za urbanizam, uključujući zaostatke u obradi zahtjeva za izdavanje dozvola, velika radna opterećenja i nedostatak osoblja.
- Vrijeme potrebno za ishođenje uporabne dozvole varira između gradova, od 50 dana u Varaždinu do 140 dana u Splitu.

Ishođenje dozvola za gradnju, uključujući građevinsku dozvolu, najbrže je u Varaždinu, a najsporije u Splitu

Izvor: Subnational Business Ready

Napomena: U ovaj grafikon nisu uključeni svi potrebni postupci, jer se vrše istodobno s drugim postupcima i ne povećavaju ukupan iznos potrebnog vremena. To su: angažiranje geodetskog inženjera za izradu geodetskog elaborata; ishođenje geotehničkog istraživanja; i ishođenje dokaza o pravnom interesu.

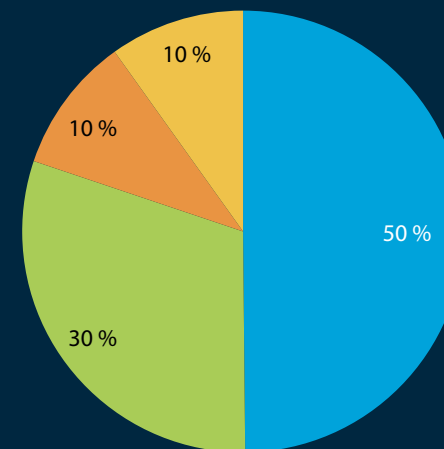
Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost izdavanja dozvola za gradnju (3/3)

Trošak ishođenja građevinske i uporabne dozvole jednak je u cijeloj zemlji (7,549 EUR)

- Digitalizacijom procesa izdavanja dozvola za gradnju smanjene su administrativne naknade. Investitori više nisu dužni platiti naknadu za ishođenje niza odobrenja od različitih tijela (tj. Inspekcije zaštite od požara pri Ministarstvu unutarnjih poslova, odjela za prikupljanje otpada, lokalnog vodovoda, Hrvatskog nacionalnog energetskeg društva). Ukidanje tih naknada u prosjeku je smanjilo troškove za poduzetnike za oko 82 EUR po gradu. Ured za izdavanje dozvola za gradnju upotrebljava eKonferenciju, sa sustavom elektroničkih oglasnih ploča, za ishođenje potrebnih posebnih uvjeta i odobrenja glavnog projekta bez troška, u skladu sa Zakonom o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19).
- Naknade za izdavanje građevinskih i uporabnih dozvola nisu se promijenile i plaćaju se lokalnoj upravi (sve su naknade jednake, 0.25‰ procijenjenih troškova gradnje, ali ne manje od 132,72 EUR).
- Naknade privatnog sektora čine 80 % prosječnog ukupnog troška procesa izdavanja dozvola za gradnju. Trošak proizlazi iz prosječnog troška ishođenja geomehaničkog elaborata (istraživanje tla) (2.750 EUR), početnog geodetskog elaborata (1000 EUR), završnog geodetskog elaborata (800 EUR) i certifikata energetske učinkovitosti (1.563 EUR).

Naknade izražene u postocima ukupnog troška

- Privatne naknade – građevinska dozvola
- Privatne naknade – uporabna dozvola
- Naknada za građevinsku dozvolu
- Naknada za uporabnu dozvolu

Izvor: Subnational Business Ready

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u izdavanju dozvola za gradnju (1/2)

Smanjiti vrijeme čekanja za obradu dozvola unutar upravnih tijela

Posljednjih godina Hrvatska je usvojila značajan broj izmjena zakona i dodatno digitalizirala sustav za ishođenje građevinskih i uporabnih dozvola. Modul eKonferencija u sustavu eDozvola smanjio je broj koraka potrebnih za ishođenje tih dozvola. Investitori više ne moraju fizički posjećivati određena tijela javne vlasti radi ishođenja odobrenja i provjere projektne dokumentacije. Umjesto toga, sva tijela javne vlasti komuniciraju putem jedne platforme koja koordinira njihove procese.

Unatoč naporima da proces postane učinkovitiji, investitori i dalje moraju čekati oko pet mjeseci od predaje početnog zahtjeva za građevinsku dozvolu do primitka iste i oko dva mjeseca, u prosjeku, od predaje početnog zahtjeva za uporabnu dozvolu do dobivanja iste. Prema navodima javnih službenika i poduzetnika, čekanje na dozvole uzrokovano je zaostacima u upravnim tijelima.

Nagli porast potražnje za gradnjom tijekom posljednjih godina doveo je do povećanog radnog opterećenja službenika, čime se smanjuju pozitivni učinci povećane digitalizacije, koja može smanjiti trajanje procesa izdavanja dozvola. Veliki obujam zahtjeva obrađuje se prema načelu redosljeda prijava, što rezultira dugim čekanjima na pregled, obradu i početak svake faze postupka.

Hrvatska bi mogla razmotriti uvođenje brzog postupka uz dodatnu naknadu. Novi propisi mogli bi uspostaviti različite razine provjere, a time i različito trajanje, ovisno o složenosti projekta. Takav pristup omogućio bi brzo odobravanje jednostavne gradnje, čime bi se javnim tijelima oslobodilo vrijeme za fokus na rizičnije projekte. Kako bi bili učinkoviti, pristupi temeljeni na procjeni rizika trebali bi uključivati sveobuhvatnu klasifikaciju rizika. Glavni grad Austrije, Beč, uveo je pojednostavljene, ubrzane postupke za izdavanje građevinskih dozvola za jednostavne, niskorizične građevine.⁶ Ovaj postupak omogućuje investitoru početak gradnje mjesec dana nakon podnošenja zahtjeva, ako nadležno tijelo za gradnju ne odluči primijeniti standardne postupke obrade dozvola.⁷

Još jedno rješenje za povećanje učinkovitosti je ulaganje u poboljšanje metodologije tijeka rada i internih IT procesa kako bi se definirala preraspodjela i zapošljavanje osoblja za obradu zahtjeva. Poboljšanje procesa izdavanja dozvola moguće je zapošljavanjem većeg broja novih kvalificiranih stručnjaka koji bi se specijalizirali za rad na konkretnim koracima u postupku izdavanja dozvola.

Kako bi se ubrzao proces izdavanja dozvola, podnošenje informacija o glavnom projektu trebalo bi se vršiti isključivo elektroničkim putem, uz izbjegavanje papirnatih podnesaka koji dupliciraju dokumentaciju.

Relevantni dionik: Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

⁶ Ovaj model brzog podnošenja zahtjeva, poznat kao model članka 7-a, uveden je u sklopu reformi 1999. godine kako bi se omogućio brži početak gradnje za određene kategorije niskorizičnih projekata.

Pogledajte <https://www.ris.bka.gv.at/eli/lqbl/WI/1930/11/P70a/LWI40010112>.

⁷ Svjetska banka. 2022.

Dozvole za gradnju u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u izdavanju dozvola za gradnju (2/2)

Unaprijediti prostorno planiranje u Hrvatskoj kroz integraciju modula ePlanovi i eRežimi

U Hrvatskoj investitori moraju uskladiti svoj projekt s brojnim zakonima i propisima od početnog koraka planiranja gradnje do završetka projekta i ishoda upotrebe dozvole. Značajan broj zakona koji reguliraju područje gradnje i prostornog planiranja dovodi do različitih tumačenja od strane investitora i dionika. Kao rezultat toga, investitori nisu sigurni smatraju li nadležne institucije jesu li njihovi projekti u skladu s relevantnim zakonima i propisima, posebno u fazi razvoja projekta i često se suočavaju s pravnom nesigurnošću.

Uvođenjem novih online modula ePlanovi i eRežimi u geoportalu ISPP trebale bi se ukloniti neizvjesnosti. Značajke modula ePlanovi za izradu službenih karata prostornih planova poboljšati će odluke o planiranju, osigurati automatiziranu kontrolu uvoza podataka u skladu s unaprijed utvrđenim pravilima i prijaviti pogreške koje je potrebno ispraviti. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine redovno održava radionice i one mogu poslužiti i kao platforme za razmjenu najboljih praksi iz ureda diljem zemlje. Buduće reforme uključuju novi modul za platformu *eGrađevinska dozvola* (prethodno samo *eDozvola*), koji je trenutno u razvoju. Modul eRežimi će omogućiti izradu planova u stvarnom vremenu za svu nadzemnu i podzemnu infrastrukturu, čime će se omogućiti da se iskop za komunalnu infrastrukturu izvodi samo jednom. Navedeni razvojni mehanizmi imaju za cilj poboljšati učinkovitost i standardizaciju procesa izdavanja dozvola koji se kreće prema potpunoj digitalizaciji.

Relevantni dionik: Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Stup I: Regulatorni okvir

Ocjena (svi gradovi):

70/100

Stup II: Javne usluge

Ocjena (svi gradovi):

50/100

Stup III: Operativna učinkovitost

Potrebno vrijeme (dani): **243** (svi gradovi)

Trošak (% dohotka po stanovniku*): **33 %** (svi gradovi)

Ocjena (svi gradovi):

89/100

*Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Usklađenost s propisima i javne usluge:** U Hrvatskoj su referentne vrijednosti za usklađenost s propisima (Stup I), kao i pružanje digitalnih javnih usluga i transparentnost informacija (Stup II), ujednačene u cijeloj zemlji u kontekstu okolišnih dozvola.
- Ujednačena učinkovitost izdavanja okolišnih dozvola:** Učinkovitost izdavanja okolišnih dozvola (Stup III) u ocijenjenim gradovima – Zagrebu, Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu – je ujednačena, a proces traje 243 dana. To uključuje angažiranje stručnjaka za zaštitu okoliša i pripremu potrebne dokumentacije (25 dana), kao i donošenje odluke o provođenju procjene utjecaja na okoliš (PUO) (218 dana).
- Dosljednost u troškovima izdavanja dozvola:** Troškovi povezani s izdavanjem okolišnih dozvola jednaki su u cijeloj zemlji.
- Preporuke za povećanje učinkovitosti:** Društva u Hrvatskoj mogla bi poslovati učinkovitije i djelotvornije ako bi se osnažili regulatorni standardi u izdavanju okolišnih dozvola, unaprijedio proces izdavanja dozvola putem digitalnih kanala te uveli izvansudski mehanizmi rješavanja okolišnih sporova.

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Zašto su okolišne dozvole važne?

- Odabir mjesta poslovanja ključan je u određivanju uspjeha društva čak i u digitalnom dobu. Osim pristupa klijentima, radnoj snazi i prijevozu, mjesto poslovanja određuje porezne, regulatorne i okolišne obveze s kojima se društva suočavaju.⁸
- Jasni i dostupni propisi o zaštiti okoliša mogu ukloniti uzroke problema bez nepotrebnog opterećivanja društava zahtjevima za usklađivanje.
- Siguran i stabilan okolišni okvir za građevinske projekte ključan je za održivu gradnju, jer unaprijed prepoznaje i rješava moguće negativne utjecaje na okoliš.
- Dobre regulatorne prakse i transparentnost informacija o okolišnim dozvolama poboljšavaju sigurnosne mehanizme, potiču razvoj zelene gradnje, smanjuju nedostatke u informacijama i promiču odgovornost.

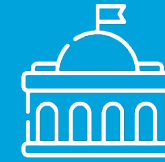
Što ocjenjuje tema Okolišne dozvole?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa za izdavanje okolišnih dozvola

- Okolišna odobrenja za gradnju
- Mehanizmi osporavanja okolišnih odobrenja za gradnju

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija o okolišnim dozvolama

- Dostupnost online usluga za izdavanje okolišnih dozvola
- Transparentnost online informacija o okolišnim dozvolama

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost izdavanja okolišnih dozvola

- Vrijeme za dobivanje okolišnih odobrenja za gradnju
- Troškovi ishoda okolišnih odobrenja za gradnju

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

⁸ Carlson, 2000.

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa za izdavanje okolišnih dozvola

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **70** od 100
bodova

Regulatorni standardi koji se odnose na okolišne dozvole

45/50

Okolišne dozvole za gradnju

- ✓ Nacionalni propisi o zaštiti okoliša tijekom gradnje
- ✓ Ažuriranja ili revizije nacionalnih propisa kako bi odrazile novije okolišne i tehnološke inovacije u građevinarstvu
- ✓ Sankcije ili novčane kazne za nepoštivanje propisa
- ✓ Jasno definirani okolišni rizici unutar pravnog okvira
- ✓ Pravni zahtjev za angažiranjem kvalificiranih stručnjaka/agencija za provođenje procjena utjecaja na okoliš (PUO)
- ✓ Specifično definirani kriteriji za pokretanje PUO-a utvrđeni pravnim okvirom
- ✓ Obvezni zahtjevi za proces PUO-a uključeni u pravni okvir
- ✓ Zakonom propisana javna savjetovanja sa zainteresiranim dionicima
- ✗ Nedostatak zahtjeva za neovisnim vanjskim ispitivanjem usklađenosti s procjenom utjecaja na okoliš, osim onih koje zakonski zahtijeva nadležno tijelo
- ✗ Nedostatak aktivnosti i pristupa koji bi olakšali doprinos zainteresiranih strana procesu donošenja odluka.

25/50

Mehanizmi za sporove povezane s okolišnim dozvolama za gradnju

- ✓ Mogućnost osporavanja okolišnih odobrenja i dozvola od strane tijela nadležnog za izdavanje dozvola
 - ✗ Nedostatak mehanizma izvansudskog rješavanja sporova u području okoliša
-
- ✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama
 - ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

RELEVANTNI ZAKONI I PROPISI:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)
- Uredba o procjeni utjecaja na okoliš (NN 61/14, 3/17)

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija o okolišnim dozvolama

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **50** od 100
bodova

0/50

Dostupnost i pouzdanost digitalnih usluga

- ✗ Ne postoji online sustav za izdavanje okolišnih dozvola sa sljedećim funkcijama:
 - ✗ Nema online plaćanja
 - ✗ Nema online komunikacije
 - ✗ Nema online obavijesti
 - ✗ Nema online podnošenja zahtjeva
 - ✗ Nema automatski generirane kontrolne liste koja bi podnositeljima pomogla osigurati potpunost i točnost podnesenih zahtjeva
- ✗ Nema online sustava za podnošenje pritužbi vezanih uz okolišna odobrenja u građevinarstvu

50/50

Transparentnost informacija

- ✓ Zahtjevi za ishođenje okolišnih dozvola za gradnju zgrade s umjerenim rizikom za okoliš dostupni su online
- ✓ Ažurirani popis naknada za ishođenje okolišnih odobrenja dostupan je online

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost izdavanja okolišnih dozvola

Hrvatska ocjena (svi gradovi): **89** od 100 bodova

Potrebno vrijeme:

243 dana

Trošak:

33 % dohotka po stanovniku, ili **5.000 EUR**

U Hrvatskoj, proces ishođenja okolišnih odobrenja za projekt gradnje stambenih objekata, kako je opisano u *B-READY* metodologiji, počinje kada vlasnik projekta sastavi elaborat zaštite okoliša uz pomoć savjetnika za zaštitu okoliša. Taj se dokument potom podnosi Ministarstvu gospodarstva, koje provodi analizu na pojedinačnoj osnovi.* Ministarstvo pregledava elaborat i stavlja ga na svoje mrežno mjesto na razdoblje od 30 dana za potrebe javnog savjetovanja.

U tom 30-dnevnom razdoblju Ministarstvo prikuplja i mišljenja drugih javnih tijela. Nakon javnog savjetovanja, Ministarstvo donosi odluku o potrebi provedbe sveobuhvatne procjene utjecaja na okoliš (PUO). Obično, za vrstu projekta koji se koristi za *Subnational Business Ready* izvješće, nije propisana sveobuhvatna PUO. Odluka Ministarstva objavljuje se online, uz povratne informacije dobivene od drugih javnopravnih tijela i javnosti.

Učinkovitost praksi u ishođenju okolišnih odobrenja u Hrvatskoj karakterizira ujednačenost u pet ispitanih gradova – Zagrebu, Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu – s trajanjem od 243 dana za dovršetak procesa od dva koraka. Izrada elaborata zaštite okoliša za projekt traje 25 dana, a ishođenje odluke o tome treba li se provesti PUO, uključujući javno savjetovanje, traje 218 dana.

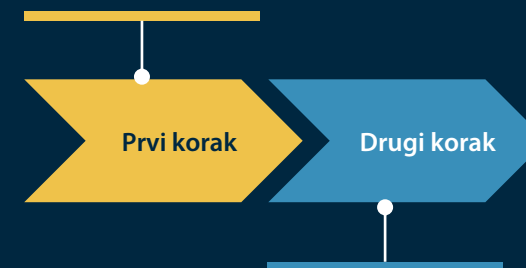
Jedini trošak povezan s ishođenjem okolišnih odobrenja u Hrvatskoj odnosi se na naknade stručnjaka za zaštitu okoliša, koje su jednake u svih pet procijenjenih gradova. Ne postoje službene pristojbe.

*Projekt je obuhvaćen [Prilogom 2, točkom 9.1. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš](#). Dakle, Ministarstvo gospodarstva mora odlučiti zahtijevaju li projekti urbanog razvoja sveobuhvatnu PUO.

Proces ishođenja okolišnih odobrenja

Angažiranje stručnjaka za zaštitu okoliša i izrada elaborata zaštite okoliša

- Potrebno vrijeme: 25 dana
- Trošak: 5.000 EUR

Ishođenje odluke o tome treba li provesti PUO*

- Potrebno vrijeme: 218 dana
- Bez troškova

*Uključuje javno savjetovanje i doprinos različitih javnih tijela

Izvor: *Subnational Business Ready*

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u izdavanju okolišnih dozvola (1/2)

Razviti i implementirati integrirane online platforme za izdavanje okolišnih dozvola

Kako bi se modernizirao i pojednostavio proces izdavanja okolišnih dozvola u Hrvatskoj, preporučuje se razvoj i implementacija sveobuhvatne online platforme. Ovaj digitalni sustav zamijenio bi trenutni papirni način prijave i uveo veću učinkovitost u obradi dozvola. Ključne funkcije predložene platforme trebale bi uključivati:

- Sigurne online sustave za plaćanje povezanih naknada
- Interaktivnu komunikaciju između podnositelja zahtjeva i nadležnih tijela
- Automatizirane obavijesti o promjenama statusa i dodatnim zahtjevima
- Online portal za podnošenje i učitavanje popratne dokumentacije
- Automatski generiranu kontrolnu listu koja bi pomogla u osiguravanju točnosti i potpunosti zahtjeva
- Online sustav za upravljanje žalbama na odluke o okolišnim dozvolama u građevinarstvu

Hrvatska bi mogla imati koristi od usvajanja potpuno integrirane online platforme za PUO, slične portugalskom sustavu SILiAmb, koji omogućuje pojednostavljen proces izdavanja dozvola i poboljšava angažman dionika.

Implementacijom takve platforme ne samo da bi se povećala ocjena Hrvatske za Stup II (digitalne javne usluge i transparentnost informacija), nego bi se također znatno poboljšao proces izdavanja okolišnih dozvola povećanjem pristupačnosti, transparentnosti i angažmana dionika. Ovaj prijelaz usklađen je s najboljim međunarodnim praksama i ciljevima održivog razvoja, smanjujući administrativna opterećenja i potičući proaktivno upravljanje okolišem.

Relevantni dionici: Ministarstvo gospodarstva; Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Okolišne dozvole u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u izdavanju okolišnih dozvola (2/2)

Pojednostaviti regulatorni okvir i jačati kapacitet državnih službenika

Kako bi se pojednostavili procesi procjene utjecaja na okoliš (PUO), preporučuje se provedba dvojne strategije za poboljšanje učinkovitosti postupaka izdavanja okolišnih dozvola:

- 1. Povećanje jasnoće pravnih normi:** Provedba sustavnog pregleda okolišnog regulatornog okvira kako bi se utvrdili i pojednostavnili složeni propisi i zahtjevi vezani uz PUO. Cilj je osigurati jasne i razumljive zakone koji omogućuju brže i dosljednije donošenje odluka te smanjuju potrebu za revizijama. To može uključivati reviziju i restrukturiranje pravnih odredbi čineći ih pristupačnijim i lakšim za tumačenje svim dionicima.
- 2. Jačanje kapaciteta državnih službenika:** Provođenje kontinuiranog programa osposobljavanja za državne službenike odgovorne za okolišne dozvole. Program bi trebao uključivati organizaciju ciljanih radionica i razvojnih sesija usredotočenih na poboljšanje vještina i razumijevanja regulatornih zahtjeva za postupke procjena utjecaja na okoliš. Osposobljavanje bi se također trebalo usmjeriti na standardizaciju rješavanja predmeta i razmjenu najboljih praksi u izdavanju dozvola.

Učinkovitost Hrvatske u procjeni utjecaja na okoliš također bi se mogla poboljšati uključivanjem nekoliko ključnih elemenata u pravni okvir: (i) neovisnog vanjskog pregleda usklađenosti s propisima o procjeni utjecaja na okoliš; (ii) izvansudskih mehanizama rješavanja sporova za osporavanje odluka o izdavanju okolišnih dozvola kod tijela nadležnog za izdavanje dozvola; (iii) aktivnosti i pristupa kojima se olakšava doprinos zainteresiranih strana postupku donošenja odluka (kao što su istraživanja i ankete za prikupljanje mišljenja i povratnih informacija od dionika; osposobljavanje, sredstva i tehnička pomoć strankama na koje projekt utječe).

Relevantni dionik: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):

90,5/100

Stup II:
Javne usluge

Ocjena (svi gradovi):

66,9/100

Stup III:
Operativna
učinkovitost

Ocjena:

81,7 do 90,7 /100

Split

Zagreb

Potrebno vrijeme (dani):
8 (Osijek) do 60 (Split)

Trošak (% vrijednost nekretnine*):
4.3% (svi gradovi)

*Za nekretnine vrijednosti 1.498.550 EUR, što je 100 puta više od BND-a po stanovniku u 2021. Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Regulatorni okvir u Hrvatskoj primjenjuje se ujednačeno u cijeloj zemlji i uključuje mnoge dobre prakse (Stup I). Ne postoje razlike među pet hrvatskih gradova u tom pogledu.
- Slično tome, svih pet hrvatskih gradova dijeli iste značajke u pogledu kvalitete javnih usluga za prijenos prava vlasništva i s time povezane transparentnosti informacija (Stup II). Posljednjih godina Hrvatska je usvojila mnoge značajke koje poboljšavaju kvalitetu javnih usluga.
- Postoje značajne razlike u učinkovitosti zemljišnoknjižnih odjela među gradovima (Stup III). Međutim, iako su glavni zahtjevi za upis prijenosa prava vlasništva jednaki u cijeloj zemlji, vrijeme potrebno za prijenos prava vlasništva temeljem kupoprodajnog ugovora u zemljišnim knjigama je veliki pokretač diferencijacije –vrijeme potrebno za taj korak kreće se od jednog tjedna u Osijeku do dva mjeseca u Splitu.
- Sustavne reforme nacionalnog sustava zemljišnih knjiga koje su započete 2016. nastavljaju poboljšavati proces prijenosa prava vlasništva u cijeloj zemlji i još su u tijeku.

Ukupna ocjena za prijenos prava vlasništva po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready *Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Zašto je prijenos prava vlasništva važan?

- Zaštita imovinskih prava potiče ulaganja time što promiče sigurnost u kupnji nekretnina.⁹
- Procjena toga koliko se dobro upravlja imovinskim pravima dobar je pokazatelj vjerojatnosti rasta gospodarstva.¹⁰
- Učinkovito upravljanje zemljištem smanjuje asimetriju informacija, povećava učinkovitost tržišta i osigurava transparentnost prava vlasništva nad nekretninama.
- Promicanju dobrog upravljanja u zemljišnoknjižnom sustavu pridonose javno dostupni zakoni o vlasništvu i zakupu, osiguranju posjeda zemljišta te zaštitne mjere i standardi usluga kako bi se izbjegao rizik od zemljišnih sporova i korupcije.
- Integracija zemljišnih knjiga s katastarskim upisnikom omogućuje pouzdano korištenje ažurnim podacima o zemljištima i od vitalnog je značaja za upravljanje zemljištem.

⁹ De Soto, 2000. Johnson, McMillan i Woodruff, 2002.
¹⁰ Field, 2007; Green i Moser, 2013.

Što ocjenjuje tema Prijenosa prava vlasništva?

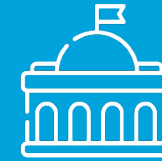
Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa o prijenosu prava vlasništva i upravljanju zemljištem

Imovinske transakcije i upravljanje zemljištem

Standardi prometa nekretninama

- Mehanizmi rješavanja zemljišnoknjižnih sporova
- Sustavi upravljanja zemljištem
- Ograničenja prava vlasništva i zakupa nekretnina za domaća i strana društva

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija o prijenosu prava vlasništva

- Dostupnost i pouzdanost internetskih usluga za imovinske transakcije
- Interoperabilnost usluga za imovinske transakcije
- Transparentnost informacija o nekretninama

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva

- Vrijeme potrebno za dovršetak prijenosa prava vlasništva na nekretnini između dva društva
- Trošak dovršetka prijenosa prava vlasništva na nekretnini između dva društva
- Glavna ograničenja u pristupu zemljištu

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Reforme u zemljišnoknjižnom sustavu od 2018. godine

- Od 2022. godine sva komunikacija sa sudovima i unutar sudova, uključujući zemljišnoknjižne odjele, mora se provoditi elektroničkim putem.

Pristup namjenskoj sigurnoj platformi odobren je odvjetnicima i javnim bilježnicima, a proteže se na zajedničke evidencije, zahvaljujući međupovezanosti zemljišnih knjiga i katastra.

- Više nekretnina je pregledano i više evidencija je međusobno povezano ili integrirano.

Ostvaren je kontinuirani napredak u povezivanju i spajanju evidencija o nekretninama pohranjenim u zemljišnim knjigama i katastarskim bazama podataka u Zajednički informacijski sustav.

Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra (ZIS) uspostavljen je 2016. godine. Evidencije o pojedinačnim nekretninama u odgovarajućim bazama podataka ponovno su stvorene te su povezane odnosno spojene. Prije ponovnog stvaranja evidencije o pojedinačnoj nekretnini provodi se katastarski pregled te nekretnine na lokaciji.

- Troškovi prijenosa prava vlasništva su smanjeni.

Stopa poreza na promet nekretnina smanjena je u 2019. godini, sa 4 % vrijednosti nekretnine na 3 %.

Naknada za prijenos prava vlasništva na nekretnini smanjena je u istoj godini za 50 % na 16,59 EUR.

Državni biljezi za prijenos prava vlasništva ukinuti su 2021.

Relevantni zakoni i propisi u Hrvatskoj

- Zakon o zemljišnim knjigama** (Zakon 63/2019 izmijenjen Zakonom 128/2022) glavni regulatorni instrument kojim se uređuje organizacija, uređenje, čuvanje i pohrana zemljišnih knjiga u Hrvatskoj.
- Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina** (Zakon 112/2018 izmijenjen Zakonom 39/2022) pruža pravnu osnovu za rad Državne geodetske uprave, kao i za pohranu i upotrebu katastarskih podataka.
- Zakon o porezu na promet nekretnina** (Zakon 115/2016 izmijenjen Zakonom 106/2018) pruža pravnu osnovu za obvezni porez na promet nekretnina.
- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima** (Zakon 91/1996, izmijenjen zakonima i odlukama od 68/1998 do 94/2017) odnosi se na klasifikaciju, upotrebu i provedbu svih prava i obveza u pogledu privatnog i javnog vlasništva i srodnih prava.

Javne ustanove i usluge za prijenos prava vlasništva

- Zemljišnoknjižni odjeli općinskih sudova:** zaduženi za upis prijenosa prava vlasništva i vođenje evidencije podataka o pravnom statusu nekretnina u Hrvatskoj.
- Državna geodetska uprava:** središnja agencija za održavanje katastra nekretnina i geodetske izmjere u Hrvatskoj.
- Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra:** jedinstvena baza podataka za upravljanje katastarskim i zemljišnoknjižnim podacima i njihovo održavanje.
- Javni bilježnici:** službene osobe koje ovjeravaju privatne ugovore i zajedno s odvjetnicima služe kao službena veza između građana i javnih ustanova uključenih u prijenos prava vlasništva.

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa o prijenosu prava vlasništva i zemljišnoj administraciji

Hrvatska ocjena (svi gradovi): **90,5** od 100 bodova

30/30

Standardi prijenosa prava vlasništva

Zahtjevi koji se odnose na:

- ✓ Zakonsku obvezu provjere zakonitosti dokumenata o imovinskim transakcijama
- ✓ Zakonska obveza upisa prijenosa prava vlasništva u zemljišnim knjigama
- ✓ Zakonska obveza provjere identiteta obiju strana
- ✓ Jednak pravni položaj elektroničkih i papirnatih dokumenata

22,5/30

Mehanizmi za rješavanje zemljišnoknjižnih sporova

Pravne odredbe koje omogućuju alternativne mehanizme rješavanja sporova između privatnih strana putem:

- ✓ Arbitraža za imovinske transakcije
- ✓ Posredovanje i mirenje za imovinske transakcije

Pravne odredbe za zaštitu prava:

- ✓ Provedeni prijenos prava vlasništva koji podliježe jamstvu
- ✗ Nedostatak mehanizma izvansudske kompenzacije gubitaka nastalih uslijed pogrešaka u zemljišnim knjigama

20/20

Sustav upravljanja zemljištem

- ✓ Pravne odredbe kojima se svima omogućuje slobodan pristup svim informacijama o imovinskim pravima
- ✓ Pravne odredbe kojima se svima omogućuje slobodan pristup katastarskim planovima
- ✓ Postojanje posebnog tijela odgovornog za katastarsko mapiranje

18/20

Ograničenja prava vlasništva i zakupa nekretnina

- ✓ Nema ograničenja vezanih uz zakup ili pravo vlasništva za domaća društva
- ✓ Nema ograničenja vezanih uz zakup nekretnina za strana društva
- ✗ Ograničenja za strana društva za stjecanje vlasništva poljoprivrednog kao i zemljišta u područjima gdje je to zabranjeno zakonom

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta javnih usluga i transparentnost informacija o prijenosu prava vlasništva

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **66,9** od 100 bodova

Dostupnost i pouzdanost digitalnih usluga

8,4/13,3

Digitalne javne usluge

- ✓ Elektronička platforma za dubinsku analizu (*due diligence*)
- ✓ Elektronička platforma za prijenos prava vlasništva
- ✗ Nema online mehanizma za rješavanje pritužbi u zemljišnoknjižnim odjelima ili katastru za usluge koje pružaju

10,7/13,3

Digitalni sustav za upravljanje zemljištem i identifikaciju

- ✓ Sveobuhvatna platforma za provjeru tereta
- ✓ Većina upisa prava vlasništva i katastarskih planova je digitalizirana
- ✓ Katastar koristi kako izravne tako i neizravne metode izmjere zemljišta, što karte čini pouzdanijima
- ✗ Nema nacionalne baze podataka za provjeru identiteta strana uključenih u imovinske transakcije

10/13,3

Pokrivenost zemljišnoknjižnih odjela i katastra

- ✓ Sve privatne nekretnine u pet ocijenjenih gradova su upisane i ucrtane
- ✓ Sve privatne nekretnine u zemlji su ucrtane
- ✗ Nisu upisane sve privatne nekretnine u Hrvatskoj

20/20

Interoperabilnost usluga za prijenos prava vlasništva

- ✓ Baze podataka zemljišnih knjiga i katastra su povezane i razmjenjuju informacije
- ✓ Baza podataka zemljišnih knjiga je povezana s Poreznom upravom
- ✓ Uspostavljen je geografski informacijski sustav (GIS)
- ✓ Jedinstveni identifikator nekretnina upotrebljavaju i zemljišne knjige i katastar

Transparentnost informacija

17,8/40

Transparentnost informacija o nekretninama

- ✓ Popis zahtjeva za prijenos prava vlasništva je objavljen online
- ✓ Popis naknada je objavljen online na stranicama zemljišnih knjiga i katastra
- ✓ Statistike o broju i vrsti transakcija povezanih s nekretninama dostupni su online
- ✗ Nema objavljenih standarda za usluge u zemljišnim knjigama ili katastru
- ✗ Nema objavljenih statistika o zemljišnoknjižnim sporovima i vremenu potrebnom za njihovo rješavanje
- ✗ Nema rodno raščlanjenih podataka o vlasništvu nad nekretninama

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (1/6)

Hrvatska ocjena: **81,7** do **90,7** od 100 bodova
Split Zagreb

Kako funkcionira proces prijenosa prava vlasništva

Dubinska analiza (*due diligence*)

Dubinska analiza je brza i laka. Sve potrebne informacije su dostupne **besplatno online** na dvije elektroničke platforme koje su dostupne svima.

Strane ili njihovi pravni zastupnici, prvo idu na mrežno mjesto sudskog registra kako bi provjerili profil i status društva na: <https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:1>.

Također pristupaju online platformi Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije kako bi provjerili katastarski plan, status nekretnine i utvrdili tko ima prava na nekretnini te postoje li tereti na <https://oss.uredjenazemlja.hr/public-services/review-lr-bdc>.

Strane mogu same izvršiti te provjere, ali za transakcije visoke vrijednosti poduzetnici radije angažiraju odvjetnike.

Ugovor

Javni bilježnik ili odvjetnik pripremaju kupoprodajni ugovor. Nakon izrade ugovora, strane se sastaju radi potpisivanja kupoprodajnog ugovora i ovjere potpisa prodavatelja od strane javnog bilježnika.

Ovom prilikom strane plaćaju ovjeru (5,32 EUR), naknadu javnom bilježniku za podnošenje prijedloga za upis (10,62 EUR) i pristojbu za provedbu upisa u zemljišnim knjigama (16,59 EUR).

Zatim javni bilježnik podnosi prijedlog za upis u zemljišne knjige, obavještava Poreznu upravu o kupoprodaji putem elektroničkog sustava i obavještava Državnu geodetsku upravu o upisu zatraženom putem sustava. Za te radnje se javni bilježnici koriste internetskom platformom koja je interoperabilna s bazom podataka zemljišnih knjiga.

Upis

Nakon što javni bilježnik podnese prijedlog za upis, zemljišnoknjižni odjel počinje ga interno obrađivati. Prijedlog za upis se raspodjeljuje referentu na temelju automatskog procesa koji je programiran za dodjelu predmeta na temelju radnog opterećenja. Predmet će proći kroz dva interna koraka: prvo ide pomoćnom referentu koji provodi dubinsku provjeru, a zatim glavnom referentu na konačnu provjeru i otpremu. Jednom kada je odluka donesena i javni bilježnik obaviješten, kupac ima puna prava i može ponovno prodati nekretninu ili se njome koristiti kao kolateralom.

Usporedno, Porezna uprava izrađuje poreznu procjenu vrijednosti nekretnine i primjenjuje stopu od 3 % poreza na promet nekretnina. Porez na promet nekretnina smanjen je sa 4 % u 2019. godini. Po primitku, kupac ima 15 dana da ga plati. Kupci ne moraju čekati poreznu procjenu kako bi ponovno prodali nekretninu ako tako odluče.

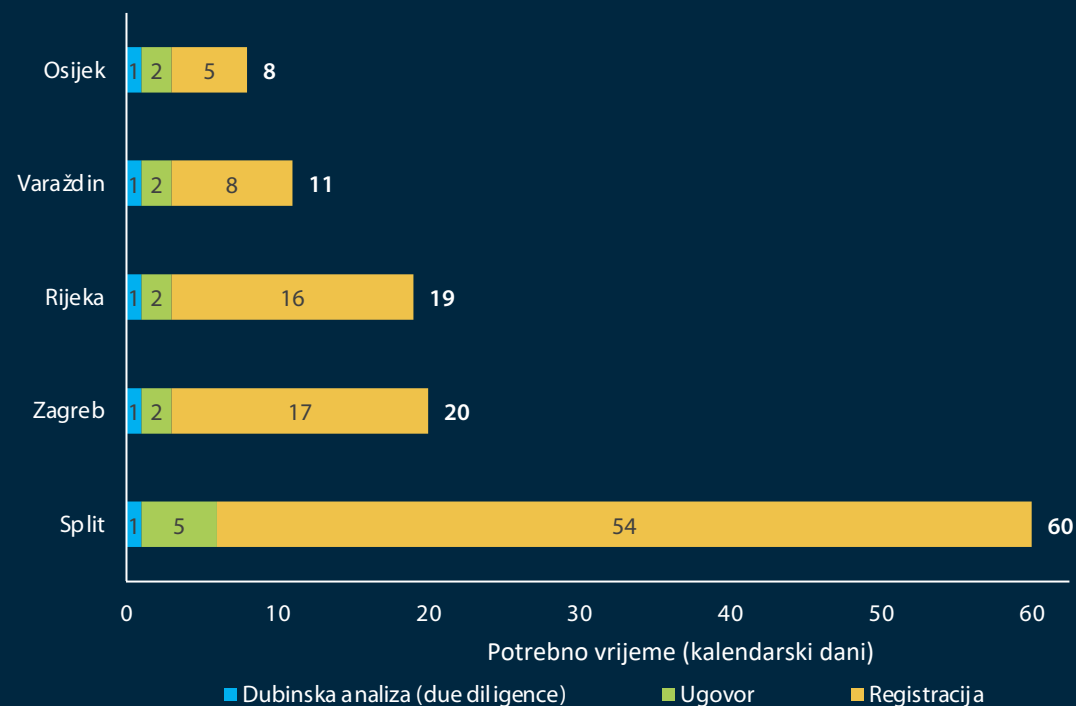
Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (2/6)

Razlika u učinkovitosti zemljišnoknjižnih odjela u Hrvatskoj je velika i očita.

- Provedba upisa prijenosa prava vlasništva traje između 8 dana u Osijeku i 60 dana u Splitu.
- Ovu razliku uzrokuje vrijeme koje je potrebno različitim zemljišnoknjižnim odjelima za obradu prijedloga za upis prijenosa prava vlasništva temeljem kupoprodajnog ugovora. Većina zemljišnoknjižnih odjela poštuje zakonski rok od 15 dana. U Osijeku je zemljišnoknjižnom odjelu potrebno samo 4 dana da donese odluku o prijedlogu za upis, u usporedbi sa Splitom gdje su potrebna 53 dana.
- Plaćanje poreza na promet nekretnina traje još jedan dan u ovoj fazi u svim gradovima.
- Vrijeme potrebno za izradu i potpisivanje ugovora iznosi dva dana – jednako u četiri grada (Osijeku, Rijeci, Varaždinu i Zagrebu) – no, ispitani stručnjaci iz Splita navode da je tamo potrebno dvostruko više.

Trajanje glavnih koraka za prijenos prava vlasništva

Izvor: Subnational Business Ready

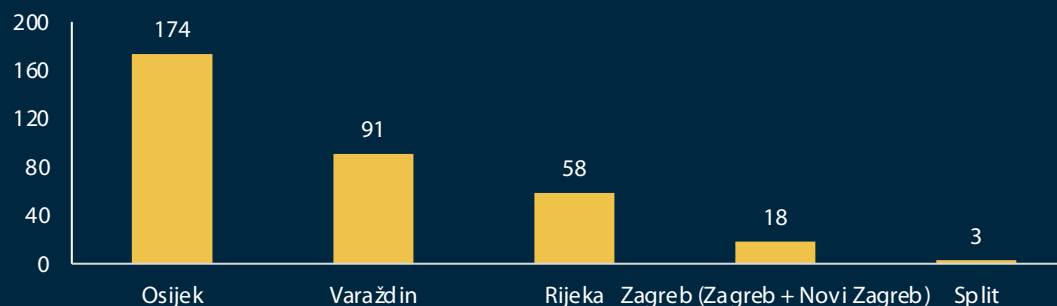
Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (3/6)

Vrijeme potrebno za prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj znatno varira, pri čemu Osijek prednjači, a Split znatno zaostaje.

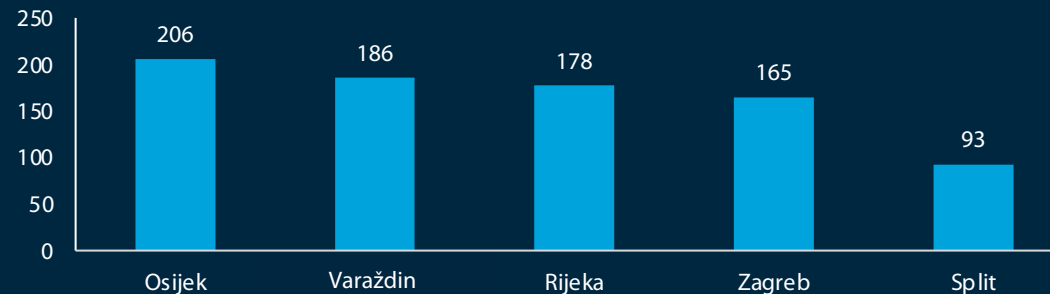
- Podaci dobiveni od Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije pokazali su različite razine zaostatka u zemljišnoknjižnim odjelima u Hrvatskoj („neriješeni slučajevi upisa“ u odnosu na broj „riješenih slučajeva upisa prava vlasništva“).
- 2023. godine zemljišnoknjižni odjel u Splitu akumulirao je najveći broj zaostalih predmeta među anketiranim gradovima (2,721), dok je najniži broj zaostalih predmeta zabilježen u Osijeku (32 predmeta), s Varaždinom tik do njega (47). U usporedbi s brojem provedenih upisa koje su ti sudovi proveli iste godine (7.682 u Splitu, 5.554 u Osijeku i 4.275 u Varaždinu), kontrast je očitiji. U Splitu je za svaka tri provedena upisa postojao jedan zaostali predmet (1:3); u Osijeku je omjer bio jedan zaostali predmet na 173 provedena upisa (1:173), slijedi Varaždin u kom je omjer bio 1:91. Slični zaključci su predstavljeni u studiji *Subnational Doing Business u Europskoj uniji 2018. – Hrvatska*.
- Razmatranje radnog opterećenja u okviru pojedinog zemljišnoknjižnog odjela pruža dodatni uvid u razliku u učinkovitosti. Službenici zemljišnoknjižnog odjela u Splitu proveli su u prosjeku 93 upisa u 2023. godini, što je najniži radni učinak po osobi među pet ocijenjenih gradova. Nasuprot tome, u Osijeku i Varaždinu je jedan službenik u prosjeku rješavao 206 odnosno 186 upisa.

Omjer provedenih upisa u odnosu na svaki neriješeni predmet, po gradu

Izvor: Subnational Business Ready

Prosječan broj dovršenih upisa po referentu

Izvor: Subnational Business Ready

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (4/6)

Napredak u digitalizaciji i interoperabilnosti zemljišnih knjiga i katastra povezan je s učinkovitošću postupka upisa.

2016. godine Hrvatska je započela sveobuhvatnu reformu sustava upravljanja zemljištem koja je dovela do digitalizacije i integracije baza podataka ključnih dionika (zemljišnoknjižni odjeli, katastar, javni bilježnici).

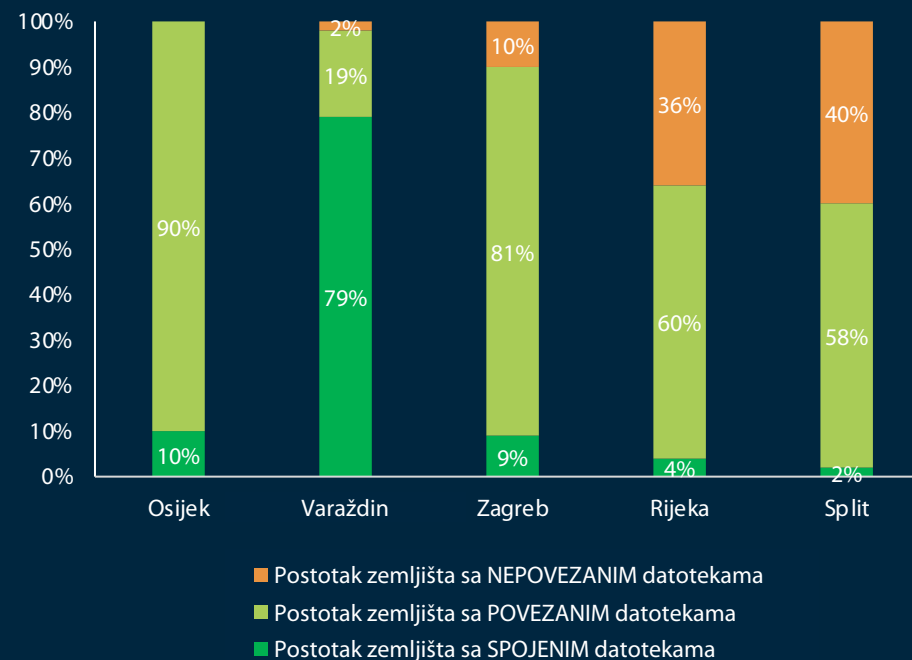
Važan element reforme bio je razvoj **Zajedničkog informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra (ZIS)**, jedinstvene baze podataka za upravljanje katastarskim i zemljišnoknjižnim podacima kojom zajednički upravljaju Državna geodetska uprava i Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije.*

Cilj je bio povezati i, u kasnijoj fazi, spojiti pojedinačne datoteke za svaku nekretninu pohranjenu u bazama podataka zemljišnih knjiga i katastra kako bi se omogućila automatska razmjena podataka. Sustav ZIS je pokrenut 2016. godine, a harmonizacija je od tada u tijeku.

Kada se informacije o vlasništvu i drugim pravima na nekretninama kao i katastarske informacije pohranjuju u jedinstvenu datoteku ili u dvije datoteke koje komuniciraju, obrada provedbe upisa je lakša, uključuje manji broj koraka i rizik od ljudske pogreške u ažuriranju datoteka se eliminira.

Reforma je provedena u cijeloj zemlji. Među gradovima ocijenjenima u ovoj studiji, Osijek je jedini grad koji je dovršio međusobno povezivanje svih evidencija. Varaždin je tik do njega na drugom mjestu, zatim slijedi Zagreb, dok Rijeka i Split znatno zaostaju na četvrtom odnosno petom mjestu.

Status interoperabilnosti digitalnih evidencija zemljišnih knjiga i katastra

Izvor: Subnational Business Ready

*Sustav ZIS dobio je potporu Svjetske banke u sklopu dugoročnog angažmana za reformu razvoja sektora kroz niz operacija kreditiranja, kao što su: Projekt registracije nekretnina i katastra, Projekt integriranog sustava zemljišne administracije i Projekt integriranih usluga zemljišne administracije i pravosuđa za građane.

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (5/5)

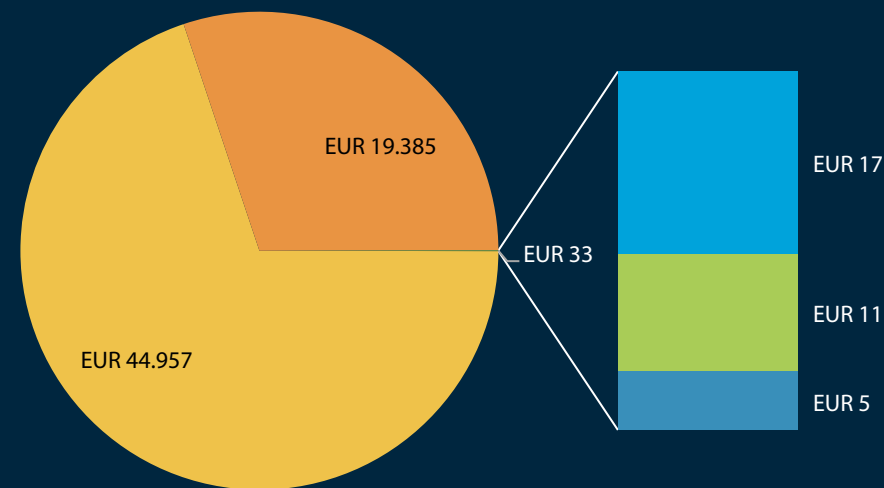
Hrvatska (svi gradovi):

Trošak : **64.374 EUR**

(**4,3 %** vrijednosti nekretnine)

- **Troškovi prijenosa prava vlasništva isti su u cijeloj zemlji.** Svi porezi i pristojbe utvrđuju se na nacionalnoj razini i ne postoje gradski porezi ili naplatni postupci
- **Najveći udjel troškova prijenosa prava vlasništva predstavlja porez na promet nekretnina.** Iznosi 3 % vrijednosti nekretnine.
- **Naknade za odvjetničke usluge dodaju se na javne poreze i pristojbe.** Poduzetnik mora platiti 19.385 EUR za troškove odvjetnika i ukupno 33 EUR na ime drugih naknada. **Odvjetnička nagrada** za prijenos prava vlasništva određuje se na temelju propisanog **popisa koji** određuje minimalne pragove, ali odvjetnici također imaju određenu fleksibilnost u pregovaranju o povećanju naknada za svoje usluge.
- **Javni porezi i pristojbe su smanjeni.** Porez na promet nekretnina postupno je smanjen tijekom posljednjih godina: sa 4 % u 2019. godini, na trenutnu stopu nakon što je 2017. godine smanjen sa 5 %. Nadalje, naknada za upis je također smanjena u 2019. godini, a biljezi su ukinuti 2021. godine.

Komponente troškova prijenosa prava vlasništva

- Porez na promet nekretnina
- Troškovi odvjetnika
- Naknada za registraciju
- Naknada za javnog bilježnika
- Ovjera potpi sa

Izvor: Subnational Business Ready

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost prijenosa prava vlasništva (6/6)

Postotak društava koja su prijavila pristup zemljištu kao prepreku, po regijama*

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke 2023.

*NUTS (Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- Na nacionalnoj razini, 8 % hrvatskih društava prijavilo je pristup zemljištu kao prepreku, što je postotak znatno niži nego u nekim usporedivim zemljama poput Slovačke, Rumunjske i Portugala, ali jednak kao i u Mađarskoj.
- Najveći postotak zabilježen je u Panonskoj Hrvatskoj (Osijek) gdje 12 % društava smatra da je pristup zemljištu prepreka, trostruko više od postotka društava iz Zagreba (4 %).

Postotak društava koja su prijavila pristup zemljištu kao prepreku (prosjeci zemalja)

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke 2023.

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u prijenosu prava vlasništva (1/2)

Dovršiti integraciju zemljišnih knjiga i katastra zemljišta

Jedinstvene ili međusobno povezane baze podataka ubrzavaju pozadinske aktivnosti i smanjuju rizik od ljudske pogreške, dok korisnicima javnih usluga olakšavaju dohvat informacija na jednoj platformi. Hrvatska u tu svrhu provodi opsežan projekt od 2016. godine, ali je napredak u nekim gradovima bio brži. Gradovi poput Osijeka i Varaždina pokazali su da je međusobna povezanost ubrzala isporuku javnih usluga.

Relevantni dionici: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#); [Državna geodetska uprava](#)

Dovršiti upis svih privatnih nekretnina u zemlji

Sve privatne nekretnine su upisane u svim ocijenjenim gradovima; međutim, na nacionalnoj razini to nije slučaj. Kada pokrivenost ne obuhvaća 100 % teritorija, društva i pojedinci ne mogu imati potpunu pravnu sigurnost niti pouzdane podatke o imovini. Mađarska i Slovačka primjeri su država članica Europske unije koje su postigle potpunu pokrivenost.

Relevantni dionik: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#)

Zaključiti sporazum o dijeljenju radnog opterećenja

Odjeli s velikim zaostacima mogu razmotriti preusmjeravanje dijela radnog opterećenja prema manje opterećenim zemljišnoknjižnim odjelima. Općinski sudovi mogu međusobno surađivati. Otkako je Zajednički informacijski sustav u funkciji, općinski sudovi mogu sklapati sporazume o raspodjeli radnog opterećenja osoblja kako bi sudovi s većim zaostacima mogli riješiti zaostatke. Takvi sporazumi o dijeljenju radnog opterećenja postojali su i ranije, poput sporazuma između općinskih sudova u Varaždinu i Koprivnici.

Relevantni dionici: [Općinski sudovi](#)

Prijenos prava vlasništva u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u prijenosu prava vlasništva (2/2)

Uspostaviti poseban namjenski mehanizam obeštećenja u zemljišnim knjigama

U slučajevima kada strana u imovinskoj transakciji pretrpi štetu ili gubitak zbog pogreške zemljišnoknjižnih odjela, učinkovitost rješavanja sporova mogla bi se poboljšati omogućavanjem izbjegavanja sudskih postupaka. Neke zemlje, poput Irske, Švedske i Ujedinjene Kraljevine, uspostavile su fondove za obeštećenje strana koje su pretrpjele gubitke uzrokovane pogreškama u zemljišnoknjižnim upisima, posebno kada se te pogreške ne mogu ispraviti bez utjecaja na vlasnike koji su postupali u dobroj vjeri. Ujedinjena Kraljevina ima program zakonskog obeštećenja, prema kojem se zahtjevi za odštetu podnose izravno zemljišnoknjižnim odjelima. Zahtjevi se mogu podnijeti zbog pogrešaka u upisu ili drugih razloga, poput gubitka ili uništenja evidencija. Slično, u Irskoj se zahtjevi za odštetu podnose izravno Upravi za registraciju nekretnina.

Relevantni dionik: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Povećati transparentnost sustava upravljanja zemljištem

Transparentnost sustava upravljanja zemljištem može se poboljšati objavljivanjem i ispunjavanjem standarda usluga u zemljišnim knjigama i katastru, kao i razvojem rodno raščlanjenih statistika o vlasništvu nekretnina, zemljišnoknjižnim sporovima te vremenu potrebnom za njihovo rješavanje. Kada dođe do zemljišnoknjižnih sporova, važno je osigurati njihovo brzo rješavanje na sudu kako imovina građana ne bi ostala dugoročno blokirana u pravnom sustavu. Neke zemlje pomno prate zemljišnoknjižne sporove i objavljuju broj slučajeva koji su dospjeli na sud, čime nadziru sustav rješavanja sporova. Hrvatska bi u tom pogledu mogla uzeti Finsku ili Latviju kao primjere.

Relevantni dionici: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije; Državna geodetska uprava

Subnational Business Ready
u Europskoj uniji 2024.:

HRVATSKA

Komunalne usluge

- Električna energija
- Vodne usluge
- Internet

Električna energija u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):
93,8/100

Stup II:
Javne
usluge

Ocjena (svi gradovi):
79,6/100

Stup III:
Operativna učinkovitost

Ocjena:
93,4 do **98,4/100**
Varaždin Rijeka

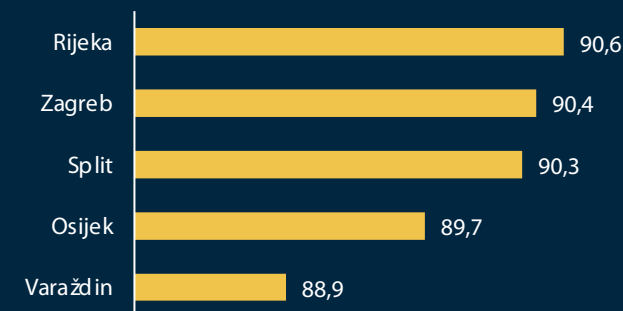
Potrebno vrijeme (dani):	83 (Osijek) do 99 (Split)
Trošak (% dohotka po stanovniku*):	215,2 % (4 grada) do 271 % (Zagreb)
Indeks SAIFI:	1,35 (Zagreb) do 4,1 (Varaždin)
Indeks SAIDI:	1,7 sati (Rijeka) do 6,9 sati (Osijek)
% godišnjih gubitaka u prodaji zbog nestanka električne energije:	0
% društava koja posjeduju ili dijele generatore:	11 % (Zagreb) do 29 % (Varaždin)

*Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Poduzetnici u Hrvatskoj koriste prednosti standardiziranog procesa priključenja na mrežu, ali potrebno vrijeme i trošak toga variraju ovisno o lokaciji (Stup III). Hrvatska elektroprivreda (HEP) jedini je operator distribucijskog sustava (ODS) u zemlji. Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) kao neovisno regulatorno tijelo nadzire elektroenergetski sektor.
- Dobivanje novog priključka najbrže je u Osijeku (83 dana), a najsporije u Splitu (99 dana). Razlika u vremenu potrebnom za priključenje prvenstveno proizlazi iz razdoblja čekanja na dozvolu za iskop od strane lokalne samouprave i završetka vanjskih radova.
- Zagreb bilježi najviše troškove za dobivanje novog priključka s iznosom od 40.613 EUR, dok u ostala četiri grada trošak iznosi 32.252 EUR.
- Prekidi u opskrbi električnom energijom češći su u Varaždinu i Osijeku.
- Hrvatska bi mogla poboljšati svoj regulatorni okvir provedbom zajedničkih inicijativa za planiranje i izgradnju među različitim pružateljima komunalnih usluga, uključujući odredbe o zajedničkim dozvolama za iskop ili pravila „samo jednog iskopa“, kao i nadzorom i objavljivanjem ključnih pokazatelja uspješnosti (KPU) koji se odnose na kvalitetu usluge, pouzdanost i održivost (Stup I i II).
- HEP je 2021. godine uveo online platformu za pojednostavljivanje procesa podnošenja zahtjeva za priključenje. Međutim, praćenje procesa prijave nije dostupno unutar platforme. Unatoč postojanju platforme, poduzetnici često radije podnose zahtjeve za priključenje putem e-pošte ili u papirnatom obliku.

Ukupna ocjena za električnu energiju po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready *Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Električna energija u Hrvatskoj

Zašto je električna energija važna?

- Pouzdana opskrba električnom energijom ključna je za održavanje poslovanja i predstavlja osnovni čimbenik proizvodnje za društva.¹¹
- Nepouzdana opskrba električnom energijom negativno utječe na društva, ograničavajući njihov rast i profitabilnost.
- Smjernice za održivi prijenos i distribuciju, kao što su inicijative za uvođenje pametnih brojlara i provedbu tehnologija pametne mreže, mogu poboljšati učinkovito funkcioniranje mrežnih sustava, smanjiti troškove i utjecaj na okoliš.¹²
- Standardi uspješnosti, mehanizmi odgovornosti, inspekcije i profesionalni standardi mogu osigurati pružanje dovoljne količine električne energije i stabilnu opskrbu.

¹¹ Svjetska banka, 2016.
¹² OECD, 2015.

Što ocjenjuje tema Električna energija?

Stup I: Regulatorni okviri okvir

Kvaliteta propisa o električnoj energiji

- Propisi o učinkovitoj isporuci priključaka za električnu energiju i kvaliteti opskrbe
- Propisi o sigurnosti priključaka (npr. kvalifikacije radnika koji postavljaju električne instalacije i provode inspekcije)
- Okolišna održivost proizvodnje, prijenosa i distribucije električne energije

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta upravljanja i transparentnost mehanizama pružanja usluge opskrbe električnom energijom

- Nadzor pouzdanosti i kvalitete opskrbe električnom energijom kroz ključne pokazatelje uspješnosti
- Transparentnost prekida u opskrbi, tarifa, zahtjeva za priključenje i mehanizmi pritužbi te anketa zadovoljstva kupaca
- Interoperabilnost s drugim komunalnim uslugama
- Provedba inspekcija priključaka u praksi
- Elektroničko podnošenje prijava i plaćanje

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost pružanja usluge opskrbe električnom energijom

- Vrijeme potrebno za dobivanje novog priključka
- Troškovi priključka i opskrbe
- Pouzdanost opskrbe električnom energijom
- Gubitci nastali uslijed prekida u opskrbi električnom energijom (% godišnje prodaje)
- Društva koja posjeduju ili dijele generatore

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Električna energija u Hrvatskoj

Nedavne reforme i promjene u području električne energije

- Sustav katastra infrastrukture Državne geodetske uprave (<https://ski.dgu.hr/gis/startup>) uveden je u listopadu 2020. godine. Omogućuje **identifikaciju komunalne podzemne infrastrukture** (s detaljnim podacima o vodovima i cijevima komunalnih društava) te olakšava obavještanje o planiranim radovima.
- Hrvatska je ostvarila napredak na putu digitalizacije 2021. godine uvođenjem nove platforme za podnošenje zahtjeva pod nazivom „**Moja mreža**“ HEP ODS-a. Ova platforma olakšava proces podnošenja zahtjeva za nove priključke.
- Nova **Pravila o priključenju na distribucijsku mrežu** (HEP-ODS, 7/2023) stupila su na snagu u rujnu 2023. godine. Pojednostavnila su postupak priključenja uključujući: i) postupke povezivanja i izmjene zahtjeva za priključenje, ii) pripremu izvješća o izvedivosti priključenja, iii) davanje suglasnosti za priključenje, iv) metode nabave i uvjete za robu, usluge i građevinske radove, v) uspostavu tehničkih standarda unutar mreže i vi) kriterije za odabir ovlaštenih izvođača radova.
- **Predstojeće reforme:** Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine trenutno poboljšava postojeći informacijski sustav prostornog uređenja (<https://ispu.mgipu.hr/#/>) u sklopu sveobuhvatne inicijative za reformu (eRežimi). Ova reforma nastoji integrirati infrastrukturu svih pružatelja komunalnih usluga, uključujući cjevovode, odašiljače te nadzemne i podzemne električne mreže, u jedinstvenu platformu.

Relevantni zakoni i propisi u Hrvatskoj

- **Zakon o tržištu električne energije** (Narodne novine, br. 111/21, 83/23) uređuje djelatnost proizvodnje, prijenosa, distribucije i opskrbe električnom energijom, kao i organizaciju tržišta električne energije.
- **Zakon o regulaciji energetske djelatnosti** (Narodne novine, br. 120/12, 68/18) uređuje uspostavu i provedbu energetske djelatnosti, uloge regulatornog tijela za energiju i druga pitanja povezana s energetske djelatnostima.
- **Zakon o energetske učinkovitosti** (Narodne novine, br. 127/14, 116/18, 25/20, 41/21) uređuje područje učinkovite upotrebe energije i donošenje planova za provedbu i poboljšanje energetske učinkovitosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Javne ustanove i usluge na području električne energije

- **Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA)** je samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova koja regulira energetske djelatnosti u Hrvatskoj.
- **HEP ODS (Operator distribucijskog sustava)** odgovoran je za distribuciju električne energije te za održavanje, razvoj i izgradnju distribucijskog sustava.
- **Lokalna samouprava** izdaje dozvole za iskop na javnim površinama i neklasificiranim cestama.
- Drugi **pružatelji komunalnih usluga** imaju ulogu u koordiniranju i odobravanju procesa uvođenja infrastrukture za nove priključke.
- **Platforma Moja mreža** (<https://mojamreza.hep.hr/>) olakšava podnošenje zahtjeva za priključenje, pregled očitavanja brojila i potrošnje (u kWh), informacija o očekivanom datumu očitavanja brojila te prikazuje obavijesti o privremenim prekidima, npr. u opskrbi električnom energijom itd.

Električna energija u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa o električnoj energiji

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **93,8** od 100
bodova

25/25

Regulatorni nadzor tarifa i kvalitete usluga

- ✓ Regulatorni nadzor i odobravanje tarifa za električnu energiju
- ✓ Regulatorni nadzor kvalitete usluge opskrbe električnom energijom na temelju standarda učinkovitosti

18,8/25

Mehanizmi dijeljenja komunalne infrastrukture i osiguranja kvalitete

Zahtjevi koji se odnose na:

- ✗ Zajedničko planiranje i gradnju među različitim pružateljima komunalnih usluga uključujući odredbe o zajedničkim dozvolama za iskop, zajedničkim iskopima ili pravilu „samo jednog iskopa“
- ✓ Mehanizme za osiguranje kvalitete poput financijskih mehanizama odvratanja usmjerenih na ograničavanje prekida u opskrbi

25/25

Sigurnost priključaka

Zahtjevi koji se odnose na:

- ✓ Zahtjeve za certificiranje stručne kvalificiranosti radnika koji postavljaju električne instalacije
- ✓ Inspekcijske režime propisane zakonom za unutarnje i vanjske električne instalacije
- ✓ Režime odgovornosti za priključke propisane zakonom

25/25

Okolišna održivost

- ✓ Zakonski propisani okolišni standardi za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije

Okolišna održivost upotrebe električne energije:

- ✓ Pravni zahtjevi za okolišne standarde koji društvima omogućuju prijelaz na energetske učinkovite prakse, uz mehanizme odvratanja ili poticaja za osiguranje usklađenosti s ciljevima uštede energije.

Poticaji za društva koja usvajaju prakse uštede energije:

- ✓ Financijski i nefinancijski poticaji za društva u svrhu usvajanja praksi uštede energije.

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Električna energija u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta upravljanja i transparentnost mehanizama pružanja usluga opskrbe električnom energijom

Hrvatska
ocjena
(svi gradovi): **79,6** od 100
bodova

10/25

Nadzor pružanja usluga (uključujući rodna pitanja i okoliš)

Zahtjevi koji se odnose na:

- ✓ Postojanje ključnih pokazatelja uspješnosti za nadzor kvalitete i pouzdanosti opskrbe električnom energijom
- ✗ Nadzor održivosti opskrbe električnom energijom
- ✗ Rodno raščlanjeni podaci iz anketa o zadovoljstvu kupaca i pritužbi kupaca

25/25

Provedba sigurnosnih propisa i mehanizama zaštite potrošača

- ✓ Postojanje neovisnog mehanizma za pritužbe
- ✓ Provedba potpunog inspekcijskog režima za priključke u praksi

22,7/25

Dostupnost informacija i transparentnost

Zahtjevi koji se odnose na:

Dostupnost online zahtjeva za priključenje:

- ✓ Potrebni dokumenti
- ✓ Potrebni postupci
- ✓ Troškovi priključenja
- ✓ Propisani vremenski standardi
- ✓ Transparentnosti utvrđivanje tarifa
- ✓ Objavljivanje i najavljivanje planiranih prekida u opskrbi
- ✓ Mehanizmi za podnošenje pritužbi i transparentnost procesa pritužbi
- ✓ Pokazatelji prekida u opskrbi električnom energijom dostupni su online
- ✗ Online dostupnost ključnih pokazatelja uspješnosti za nadzor okolišne održivosti opskrbe električnom energijom

21,9/25

Digitalne usluge i interoperabilnost

Elektroničke značajke priključenja:

- ✓ Elektroničko podnošenje zahtjeva
- ✓ Elektroničko plaćanje
- ✗ Praćenje zahtjeva

Interoperabilnost na razini komunalne usluge:

- ✓ Baza podataka za elektroenergetske distribucijske mreže
- ✓ Zajednička baza podataka za mrežne vodove više komunalnih usluga, uključujući električnu energiju, vodu i internet
- ✓ Platforma s informacijama o planiranim radovima na komunalnim mrežama
- ✓ Online sustav ili mehanizam koordinacije odobrenja dozvola za iskop

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Električna energija u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja usluga opskrbe električnom energijom (1/5)

Hrvatska ocjena: **93,4** do **98,4** od 100 bodova
 Varaždin Rijeka

- Proces ishođenja elektroenergetskih priključaka reguliran je na nacionalnoj razini (HEP-ODS, 7/2023). Tim pravilima propisani su vremenski standardi za podnošenje zahtjeva, obradu te radove priključenja, kao i pripadajuće naknade.
- Priključak od 180 kVA obično je povezan s niskonaponskom mrežom u ocijenjenim gradovima.
- Postupak započinje kada klijent podnese zahtjev za priključenje distributeru (HEP), koji zatim izrađuje procjenu naknade za priključenje zajedno s ugovorom.
- Nakon što klijent uplati najmanje 50 % naknade za priključenje, HEP pribavlja sve potrebne dozvole u ime klijenta, a zatim počinju vanjski radovi koje obavlja HEP ili njegovi podizvođači.
- Nakon toga, klijent dostavlja potvrdu o uporabljivosti izvedene električne instalacije kako bi se osiguralo konačno odobrenje priključka. Posljednji korak uključuje posjet distributera radi puštanja u rad brojila.

Dobre prakse u opskrbi električnom energijom:

Potrebni dokumenti, koraci za novi priključak, trošak priključenja i propisani vremenski standardi dostupni su na mrežnom mjestu HEP-a.

Kako funkcionira proces dobivanja priključka od 180 kVA u Hrvatskoj

Podnošenje zahtjeva i primitak ugovora o priključenju

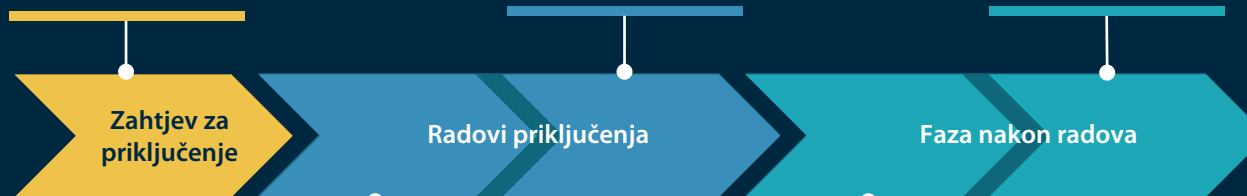
- Platforma HEP ODS-a (Moja mreža)
- Prosječno potrebno vrijeme: 30 dana
- Bez troškova

Vanjski radovi

- HEP
- Prosječno potrebno vrijeme: 19 dana
- Prosječni trošak: 36.433 EUR

Posjet distributera radi otvaranja brojila

- HEP
- Prosječno potrebno vrijeme: 10 dana
- Bez troškova

Dozvola za iskop

- Lokalna samouprava i sva relevantna tijela (npr. Hrvatske ceste itd.). HEP podnosi zahtjev za dozvolu u ime klijenta.
- Prosječno potrebno vrijeme: 17 dana
- Bez troškova

Dostavljanje potvrde o uporabljivosti izvedene električne instalacije distributeru i podnošenje zahtjeva za konačni priključak

- HEP
- Prosječno potrebno vrijeme: 14 dana
- Bez troškova

Izvor: Subnational Business Ready

Električna energija u Hrvatskoj

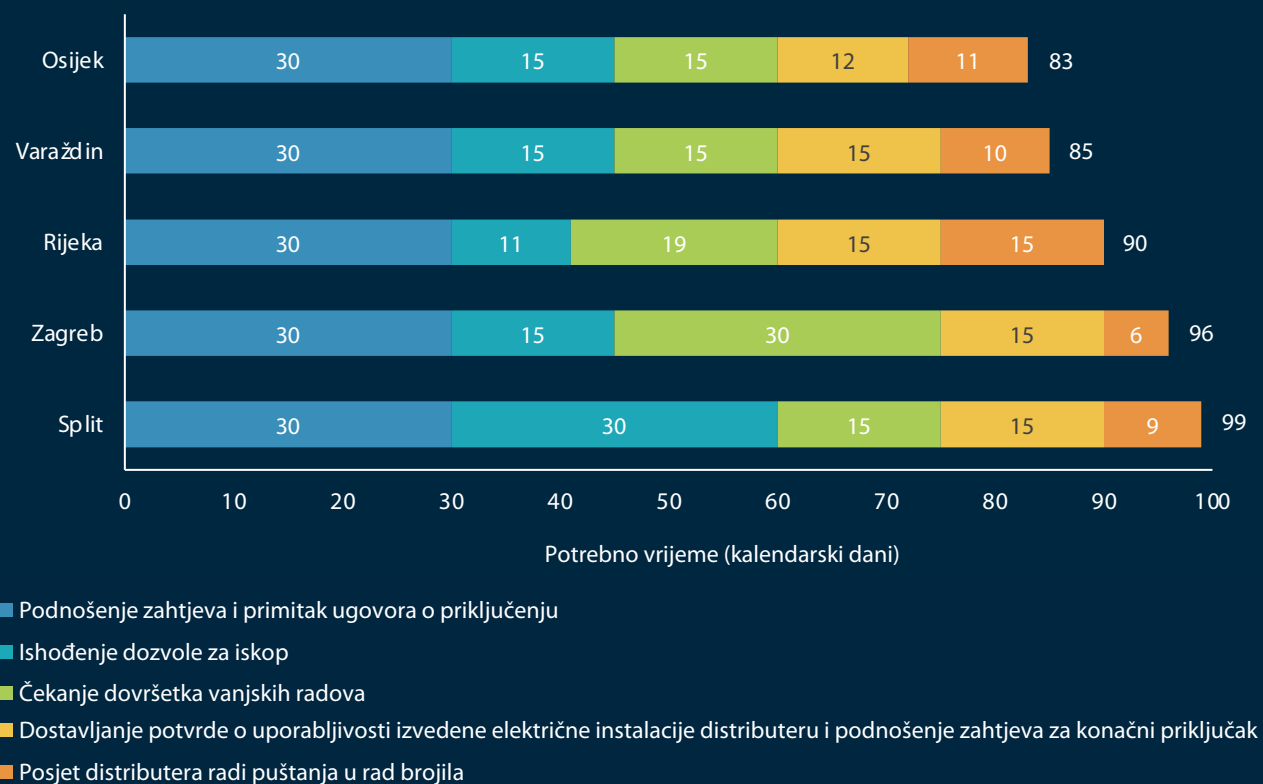
Stup III: Operativna učinkovitost pružanja usluga opskrbe električnom energijom (2/5)

- Ishođenje dozvole za iskop i dovršetak vanjskih radova glavni su razlozi za razlike u trajanju procesa među gradovima, koji varira od 30 dana u Osijeku, Rijeci i Varaždinu do 45 dana u Splitu i Zagrebu.
- Dobivanje novog priključka najbrže je u Osijeku (83 dana).
- Gradovi s većom gustoćom stanovništva, poput Splita (99 dana za priključenje) i Zagreba (96 dana za priključenje), zahtijevaju opsežnije planiranje i koordinaciju kako bi se osiguralo da novi priključci zadovoljavaju potražnju bez preopterećenja postojeće mreže. To rezultira duljim vremenom isporuke novih priključaka.

Dobre prakse u opskrbi električnom energijom: Ishođenje dozvole za iskop najbrže je u Rijeci (11 dana). Unatoč nedostatku zajedničkog iskopa ili pravila „samo jednog iskopa“ u Hrvatskoj, HEP u Rijeci organizira redovite sastanke, poznate kao „Koordinacija za usuglašavanje aktivnosti i zahvata na prometnicama i javnim površinama“ s lokalnom samoupravom. Na tim sastancima sudjeluju predstavnici HEP Elektroprimorja Rijeka, Vodovoda i kanalizacije, Hrvatskih cesta i drugih dionici, s ciljem usklađivanja procesa izdavanja dozvola.

Vrijeme potrebno za dobivanje novog priključka od 180 kVA dva je tjedna kraće u Osijeku nego u Splitu

Izvor: Subnational Business Ready

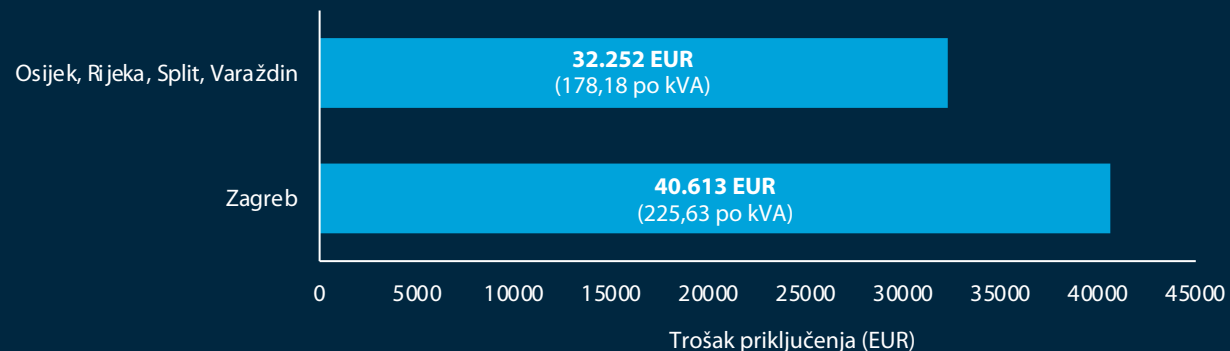
Električna energija u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja usluga opskrbe električnom energijom (3/5)

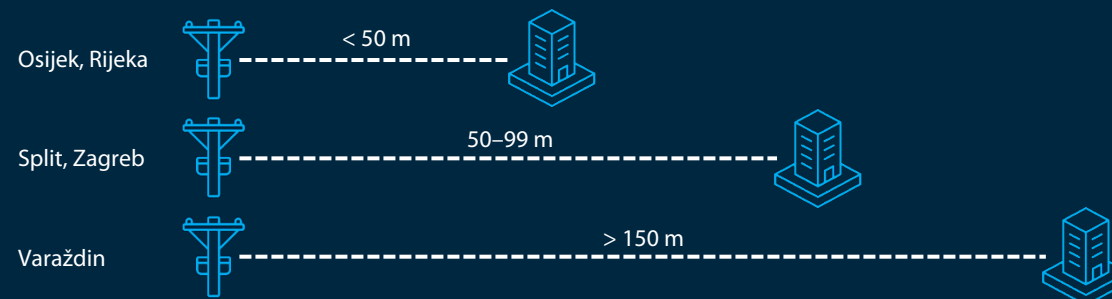
- Nacionalni regulator (HERA) utvrđuje maksimalnu naknadu za priključenje koju komunalno društvo može naplatiti. Naknada za priključenje izračunava se prema traženom iznosu kVA; nema drugih naknada.
 - Razlika u troškovima uzrokovana je izračunom naknade za priključenje, koja je veća u glavnom gradu: 225,63 EUR po kVA u Zagrebu u usporedbi s 178,18 EUR po kVA u Osijeku, Rijeci, Splitu i Varaždinu.
- ✓ **Dobre prakse u opskrbi električnom energijom:** Opcije elektroničkog plaćanja dostupne su za naknade za priključenje, a HEP omogućuje plaćanje 50 % iznosa prilikom podnošenja zahtjeva umjesto cjelokupnog plaćanja unaprijed.

Priključak u Zagrebu košta 8,361 EUR više u usporedbi s drugim gradovima

Izvor: Subnational Business Ready

Udaljenost od glavne distribucijske mreže varira za svaku lokaciju ovisno o lokalnoj infrastrukturi

Izvor: Subnational Business Ready

Električna energija u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja usluga opskrbe električnom energijom (4/5)

- korisnici u Hrvatskoj 2022. godine su u prosjeku doživjeli 2,55 prekida napajanja, svaki u trajanju od gotovo 4 sata.
- Među gradovima postoje značajne razlike. Rijeka je zabilježila najmanju učestalost prekida (1,56) među razmatranim hrvatskim gradovima, koji su u prosjeku trajali gotovo 1,5 sati.
- Korisnici u Varaždinu i Osijeku doživjeli su najveću učestalost prekida (4 prekida), koji su u prosjeku trajali gotovo 5 odnosno 7 sati.

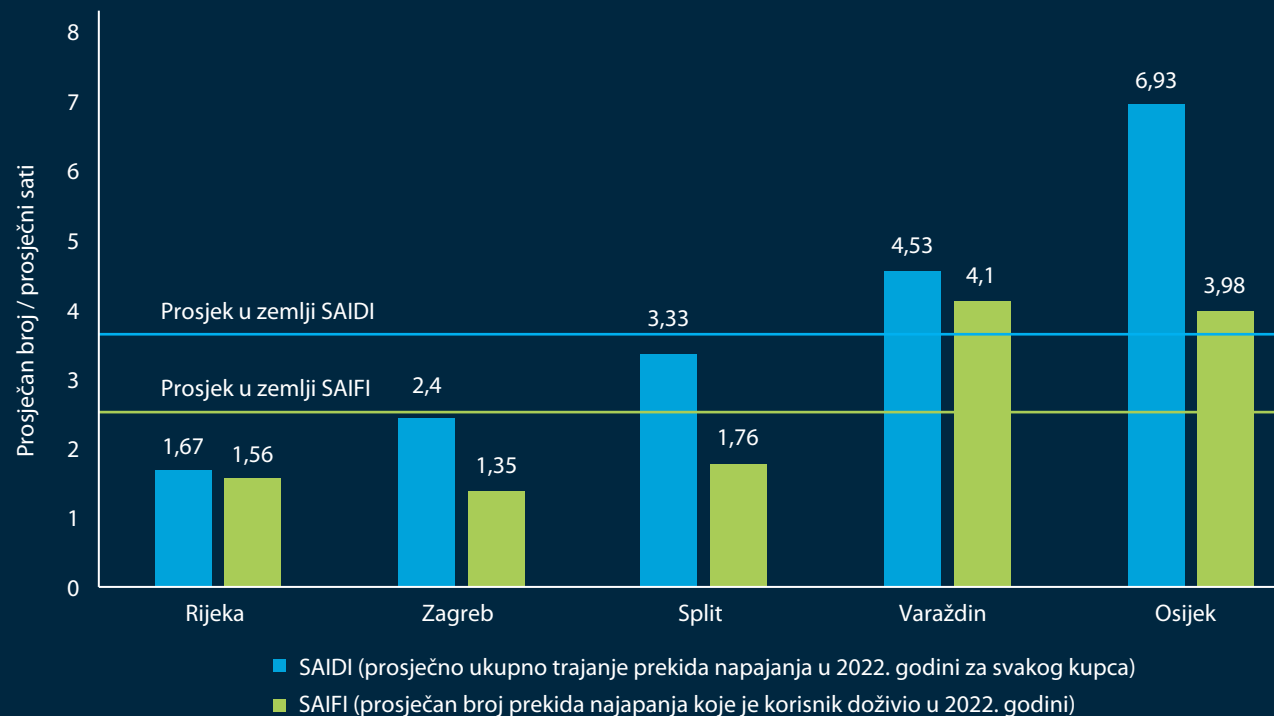

Dobre prakse u opskrbi električnom energijom:

- HERA prikuplja podatke o prekidima u opskrbi na godišnjoj osnovi i objavljuje ih u izvješću.
- Informacije o planiranim prekidima u opskrbi objavljuju se na mrežnom mjestu komunalnog društva.

Pouzdanost opskrbe električnom energijom (SAIDI i SAIFI) u 2022. godini

Prekidi u napajanju i nestanci električne energije češći su u Varaždinu i Osijeku.

Izvor: Subnational Business Ready

Električna energija u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja usluga opskrbe električnom energijom (5/5)

Postotak društava koji posjeduju ili dijele generator po regijama*

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke 2023.

* NUTS (Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- U prosjeku 29 % društava u Sjevernoj Hrvatskoj (Varaždin) posjeduje generator, dok u jadranskoj regiji (Rijeka i Split) u prosjeku samo 12 % društava posjeduje generator.
- Nacionalni prosjek društava koja posjeduju generator veći je u Hrvatskoj nego u usporedivim zemljama EU-a.
- Hrvatska društva nisu prijavila da su pretrpjeli gubitke u godišnjoj prodaji zbog prekida u opskrbi električnom energijom.
- U prosjeku, 8,2 % hrvatskih društava identificira opskrbu električnom energijom kao veliko ograničenje za njihovo poslovanje.

Postotak društava koji posjeduju ili dijele generator (prosjeci zemalja)

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke 2023.

Električna energija u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u pružanju usluga opskrbe električnom energijom (1/2)

Poboljšati pouzdanost opskrbe električnom energijom

Regulator (HERA) nameće distributerima mehanizme koji imaju učinak financijskog odvraćanja ili poticaja, a koji ne osiguravaju pouzdanu opskrbu električnom energijom svojim kupcima. Međutim, ti mehanizmi ne pružaju uvijek odgovarajuće poticaje za održavanje visoke pouzdanosti opskrbe tijekom cijele godine i u svim područjima poslovanja. Minimiziranje broja i trajanja prekida u opskrbi ključno je za gospodarstvo i društvo. Razumijevanje razloga za veću učestalost i duljinu prekida u opskrbi u Hrvatskoj predstavlja dragocjenu spoznaju koju bi komunalna društva i nadležna tijela mogla iskoristiti za poboljšanje pouzdanosti opskrbe električnom energijom. Podaci ukazuju na to da su razine investicija u proizvodnji električne energije, razine tarifa i stope naplate računa, operativna učinkovitost komunalnih društava i sveobuhvatni regulatorni okvir ključni faktori za utvrđivanje pouzdanosti opskrbe.¹³

Relevantni dionici: Hrvatska elektroprivreda (HEP); Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA); Ministarstvo gospodarstva

Zamijeniti Potvrdu o uporabljivosti izvedene električne instalacije s Obavijesti o sukladnosti za opskrbu

U Hrvatskoj poduzetnici moraju dostaviti distributeru potvrdu o uporabljivosti izvedene električne instalacije za priključenje na niskonaponsku mrežu. Osiguranje sigurnosti i kvalitete električnih instalacija od izuzetne je važnosti, no postoji način da se to postigne bez dodatnog administrativnog opterećenja za poduzetnike prilikom dobivanja novog priključka. U nekoliko drugih država članica Europske unije, poput Danske i Njemačke, propisi omogućuju izvođačima radova koji su odgovorni za unutarnje instalacije podnošenje certifikata koji jamči kvalitetu i sigurnost instalacija, bez potrebe za inspekcijom treće strane.

Relevantni dionici: Hrvatska elektroprivreda (HEP); Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA); Ministarstvo gospodarstva

¹³ Svjetska banka, 2021.

Električna energija u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u pružanju usluga opskrbe električnom energijom (2/2)

Unaprijediti online platformu

U Hrvatskoj postoji platforma za podnošenje zahtjeva za priključenje, ali zbog nedovoljne upoznatosti s platformom, korisnici najčešće podnose zahtjeve za priključenje e-poštom ili papirnatim putem. HEP bi kratkoročno mogao povećati učinkovitost definiranjem jedinstvene kontaktne točke kako bi se korisnicima pomoglo tijekom cijelog procesa priključenja. Kratkoročno, HEP bi mogao dodatno povećati učinkovitost određivanjem jedinstvene kontaktne točke kako bi se korisnicima pružila podrška tijekom cijelog procesa priključenja, osiguravajući učinkovitu komunikaciju. Osim toga, HEP bi mogao uvesti redoviti pregled i evaluaciju procesa kako bi se identificirala područja za optimizaciju i povećanje učinkovitost te prikupljati povratne informacije od kupaca, dionika i zaposlenika kako bi se prepoznale slabe točke i provela ciljana poboljšanja. Također, elektronička platforma mogla bi se unaprijediti uvođenjem opcije za praćenje zahtjeva što bi korisnicima omogućilo obavještavanje o statusu zahtjeva te identificiranje uskih grla u postupku podnošenja zahtjeva.

Dugoročno, Hrvatska bi mogla otići korak dalje i slijediti primjer Nizozemske, koja je uvela centraliziranu platformu pod nazivom *Mijnaansluiting* (<https://www.mijnaansluiting.nl/home>) kako bi omogućila investitorima i građanima da putem jedinstvenog portala podnesu zahtjev za većinu komunalnih priključaka kao što su plin, električna energija, voda, kanalizacija, grijanje itd. diljem zemlje. Nakon podnošenja zahtjeva, platforma ga prosljeđuje relevantnom komunalnom društvu. Centralizirana platforma pomaže pojednostaviti proces izdavanja dozvola, uskladiti lokalne i nacionalne zakone i promicati ekonomije razmjera. Hrvatska bi mogla dodatno integrirati različite procese kao što je zahtjev za dozvolu za iskop (trenutno e-poštom ili papirnatim putem) u jednu platformu, kao što je eGrađevinska dozvola (<https://dozvola.mgipu.hr/naslovna>), kako bi proces bio prilagođeniji korisnicima. To bi omogućilo investitorima da pretražuju i prate svoje projekte na jednom mjestu.

Relevantni dionici: Hrvatska elektroprivreda (HEP); Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA); Ministarstvo gospodarstva

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):
85,4/100

Stup II:
Javne
usluge

Ocjena:
80,3 do 81,5/100
4 grada Rijeka

Stup III:
Operativna
učinkovitost

Ocjena:
63,5 do 96/100
Zagreb Osijek

Potrebno vrijeme (dani):	31 (Osijek) do 95 (Zagreb)
Trošak (% dohotka po stanovniku*):	10,6 % (Osijek) do 23,4 % (Split)
% društava koja su doživjela nedostatke u opskrbi vodom:	0 % (Rijeka, Split) do 6 % (Varaždin)

*Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- U Hrvatskoj, ishođenje vodovodnog priključka u prosjeku traje 52 dana i košta 2.983 EUR. Međutim, ovisno o lokaciji, poduzetnici se suočavaju s različitim trajanjem i troškovima priključenja.
- Među pet referentnih gradova, Osijek se ističe najbržim i najjeftinijim procesom ishođenja vodovodnog priključka. Društva u Osijeku moraju čekati mjesec dana i platiti 1.600 EUR za priključak, a taj proces u Zagrebu traje tri puta duže, dok u Splitu košta više nego dvostruko (Stup III).
- Društva diljem zemlje mogu se osloniti na pouzdan sustav vodoopskrbe. Na lokalnoj razini, postotak društava koja doživljavaju bilo kakve nestašice vode je nizak, kreće se od 6 % u Sjevernoj Hrvatskoj (Varaždin) do 0 % u jadranskoj regiji (Rijeka, Split).
- Zahtjevi i kriteriji za pročišćavanje otpadnih voda, očuvanje i kvalitetu vode regulirani su zakonom. Također su propisani režimi odgovornosti, inspekcijski pregledi i standardi stručne kvalifikacije za industriju (Zakon o vodama, Narodne novine, br. 66/19, 84/21, 47/23 i Zakon o vodnim uslugama, Narodne novine, br. 66/2019).
- Hrvatska bi mogla uvesti financijske i nefinancijske poticaje za društva kako bi ih potaknula da primijene učinkovite prakse upravljanja vodama, kao što su postavljanje vodno učinkovitih uređaja ili pridržavanje ciljeva za uštedu vode (Stup I).
- Diljem Hrvatske, tarife i načini njihovog utvrđivanja za vodu su transparentni. Ključni pokazatelji uspješnosti (KPU-ovi) za praćenje kvalitete, pouzdanosti i održivosti su dostupni, a naknade za priključenje mogu se platiti online. Međutim, vodoopskrbna društva još uvijek ne omogućuju online podnošenje zahtjeva za priključenje (Stup III).

Ukupna ocjena vodnih usluga po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready *Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Vodne usluge u Hrvatskoj

Zašto su vodne usluge važne?

- Neodgovarajuća vodoopskrba – uslijed zastarjele infrastrukture, loše kvalitete vode i promjenjivog tlaka vode – može dovesti do smanjenja produktivnosti društava, oštećenja strojeva i smanjenja dobiti.¹⁴
- Dobri regulatorni okviri ključni su za pružanje povoljne i visokokvalitetne vodoopskrbe.¹⁵
- Standardi učinkovitosti zajedno sa sustavom poticaja osiguravaju učinkovito postavljanje priključaka i odgovarajuću vodoopskrbu.¹⁶

¹⁴ Svjetska banka, 2017.

¹⁵ OECD, 2021.

¹⁶ Foster i Rana, 2020.

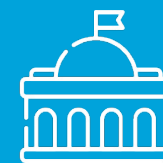
Što ocjenjuje tema Vodne usluge?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta vodnih propisa

- Propisi za učinkovito postavljanje vodovodnog priključka (npr. dijeljenje infrastrukture) i kvalitetu opskrbe
- Okolišna održivost pružanja i upotrebe vodnih usluga, uključujući održive prakse upravljanja otpadnim vodama

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta upravljanja i transparentnost mehanizama pružanja vodnih usluga

- Nadzor pouzdanosti i održivosti vodoopskrbe i sigurnosti vodovodnih priključaka
- Transparentnost prekida u opskrbi, tarifa, zahtjeva za priključenje i mehanizama za podnošenje pritužbi
- Interoperabilnost s drugim komunalnim uslugama (npr. električna energija) i postojanje elektroničkih zahtjeva i plaćanja

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost pružanja vodnih usluga

- Vrijeme potrebno za dobivanje vodovodnog priključka
- Troškovi vodovodnog priključka i usluga
- Pouzdanost vodoopskrbe

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa vodnih usluga

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **85,4** od 100
bodova

25/25

Regulatorni nadzor tarifa i kvalitete usluga

- ✓ Nadzor tarifa
- ✓ Nadzor kvalitete vodnih usluga

18,8/25

Mehanizmi dijeljenja komunalne infrastrukture i osiguranja kvalitete

- ✓ Mehanizmi financijskog odvrtačanja usmjereni na ograničavanje prekida u vodoopskrbi
- ✗ Zahtjevi za zajedničko planiranje i izgradnju (npr. politike „samo jednog iskopa“)

25/25

Sigurnost priključaka

- ✓ Zahtjevi stručne kvalificiranosti radnika koji rukuju vodnim instalacijama
- ✓ Postojanje reguliranih inspekcijskih režima za vodovodne instalacije
- ✓ Postojanje reguliranih režima odgovornosti za vodovodne priključke

16,7/25

Okolišna održivost

- ✓ Okolišna održivost opskrbe vodom i upotrebe vode
- ✓ Postojanje zahtjeva za održivo upravljanje otpadnim vodama
- ✓ Postojanje propisa o utvrđivanju pravila za ponovnu upotrebu otpadnih voda
- ✗ Poticaji za usvajanje mjera uštede vode

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta upravljanja i transparentnost mehanizama pružanja vodnih usluga

Hrvatska ocjena: **80,3** do **81,5** od 100 bodova
4 grada Rijeka

15/25

Nadzor pružanja usluga (uključujući rodna pitanja i okoliš)

- ✓ Postojanje ključnih pokazatelja uspješnosti za praćenje kvalitete i pouzdanosti vodoopskrbe
- ✗ Rodno raščlanjene ankete zadovoljstva kupaca

25/25

Provedba sigurnosnih propisa i mehanizama zaštite potrošača

- ✓ Postojanje neovisnog mehanizma za pritužbe
- ✓ Provedba inspekcija vodovodnih priključaka

4 grada:

21,6/25

Rijeka:

22,7/25

Dostupnost informacija i transparentnost

- ✓ Online dostupnost tarifa i utvrđivanja tarifa
- ✓ Online dostupnost zahtjeva za vodovodni priključak
- ✓ Javno najavljivanje planiranih prekida u opskrbi
- ✓ Postojanje mehanizama za pritužbe i transparentnost procesa podnošenja pritužbi
- ✗ Online dostupnost propisanih standarda trajanja procesa priključenja (✓ dostupno samo u Rijeci)
- ✗ Online dostupnost ključnih pokazatelja uspješnosti za nadzor okolišne održivosti vodoopskrbe

18,8/25

Digitalne usluge i interoperabilnost

- ✓ Interoperabilnost među društvima odgovornim za elektroenergetske, vodne i internetske mreže
- ✓ Dostupnost elektroničkog plaćanja naknada za priključenje
- ✗ Dostupnost elektroničkih zahtjeva za nove priključke

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja vodnih usluga (1/4)

Hrvatska ocjena: **63,5** do **96** od 100 bodova
Zagreb Osijek

Kako funkcionira proces dobivanja vodovodnog priključka u Hrvatskoj?

Za dobivanje vodovodnog priključka, društva prvo podnose zahtjev lokalnom vodoopskrbnom društvu. Različita vodoopskrbna društva djeluju na svakoj od lokacija (vidi kartu). Nakon provedene inspekcije na lokaciji, vodoopskrbno društvo podnosi zahtjev dostavlja ugovor o priključenju. Prije početka radova priključenja, potpisuje se i ugovor o opskrbi. Kada su oba ugovora potpisana, vodoopskrbno društvo u ime podnositelja zahtjeva pribavlja dozvolu za iskop od lokalne samouprave. Vodoopskrbno društvo ili njegov podizvođač radova zatim može izvesti iskopne i priključne radove te postaviti vodomjer.

Proces vodovodnog priključenja

Korak 1

Korisnik podnosi zahtjev za priključenje i zaprima ugovor od strane vodoopskrbnog društva

Korak 2

Vodoopskrbno društvo pribavlja dozvolu za iskop od lokalne samouprave

Korak 3

Vodoopskrbno društvo izvodi vanjske priključne radove i postavlja vodomjer

Izvor: Subnational Business Ready

Pružatelji usluga vodoopskrbe po regijama

Izvor: Subnational Business Ready

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja vodnih usluga (2/4)

Proces dobivanja vodovodnog priključka znatno varira unutar Hrvatske. Dva glavna dionika uključena u proces su lokalna tijela:

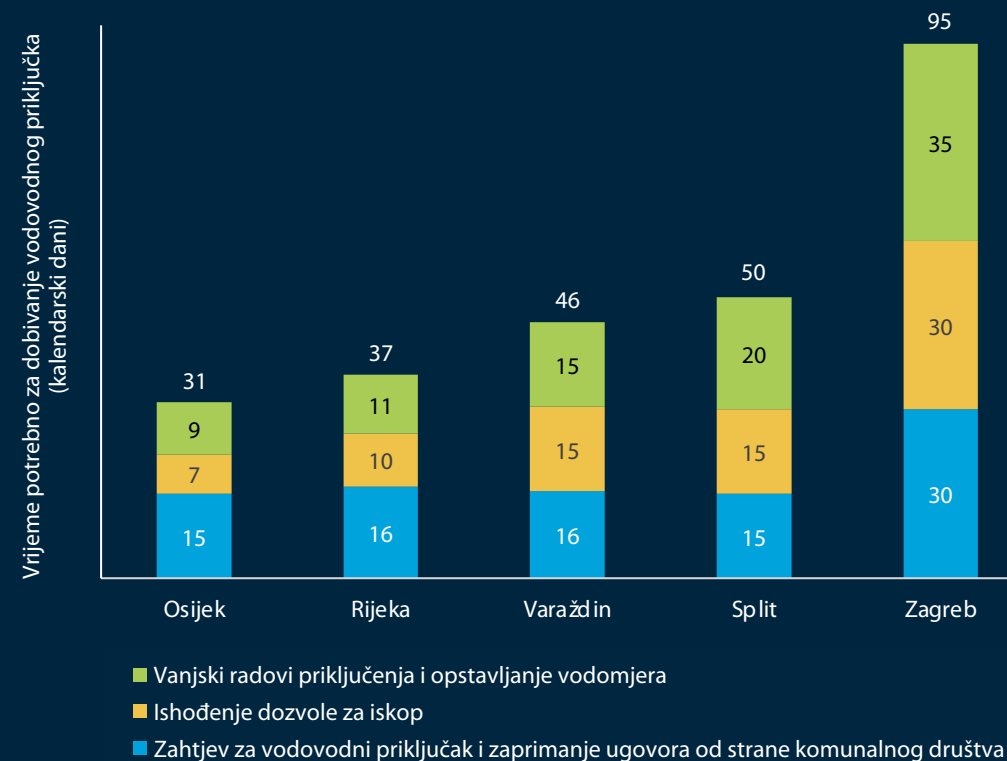
- 1) **lokalno vodoopskrbno društvo** koje je zaduženo za provjeru izvedivosti novog priključka, odobravanje povezanog zahtjeva, iskop i fizičko priključivanje zgrade na postojeću mrežu; i
- 2) **lokalna samouprava** koja odobrava dozvole za iskop potrebne za priključenje.

Trajanje dobivanja vodovodnog priključka kreće se od jednog do tri mjeseca, ovisno o lokaciji

Hrvatski grad u kojem društva najbrže dobivaju vodovodni priključak je Osijek. Ishođenje dozvole za iskop u ovom gradu traje samo jedan tjedan, zahvaljujući učinkovitoj koordinaciji između vodoopskrbnog društva i lokalne samouprave. Isti proces u Rijeci traje samo tri dana duže, zahvaljujući redovitim koordinacijskim sastancima koje održavaju lokalna samouprava, predstavnici različitih komunalnih društava i drugi dionici. U ostalim gradovima, dobivanje dozvole za iskop traje između 15 dana (u Varaždinu i Splitu) i jednog mjeseca (u Zagrebu).

Zagreb ima relativno dugotrajan proces priključenja koji u prosjeku traje do 3 mjeseca. U preostala četiri grada, vrijeme za dovršetak postupka dobivanja vodovodnog priključka varira između 31 i 50 dana. Za usporedbu, u periodu obrade zahtjeva za priključak u Zagrebu, u Osijeku je proces priključenja već dovršen. Veličina glavnog grada i broj zahtjeva u Zagrebu čine proces sporijim.

Dobivanje vodovodnog priključka najbrže je u Osijeku

Izvor: Subnational Business Ready

Vodne usluge u Hrvatskoj

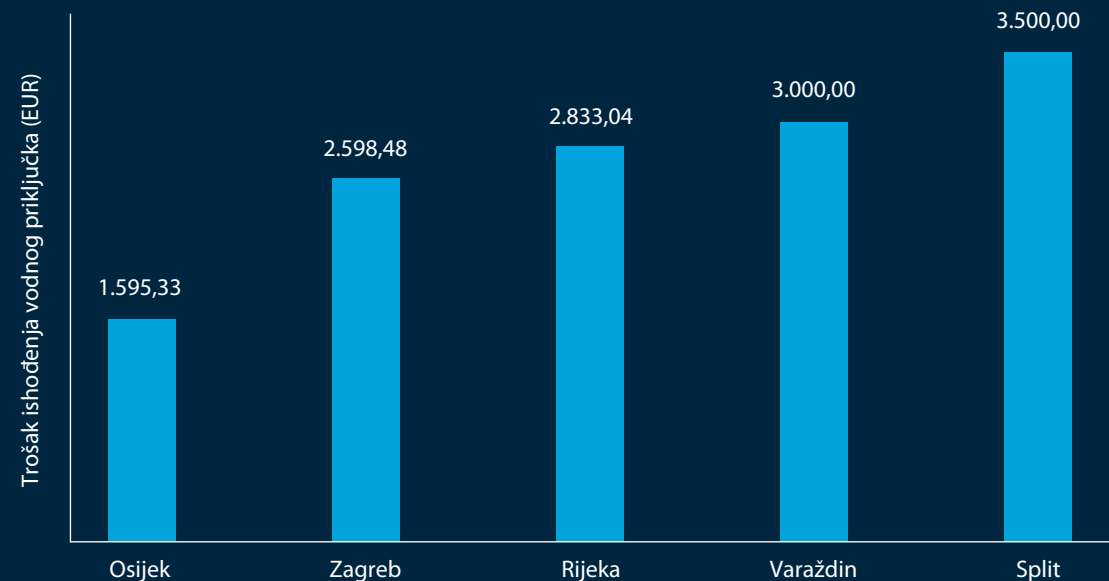
Stup III: Operativna učinkovitost pružanja vodnih usluga (3/4)

Trošak: ukupne naknade za priključenje variraju od **1.595 EUR** do **3.500 EUR** ovisno o lokaciji

Vodoopskrbna društva naplaćuju različite naknade za istu vrstu priključka, a te razlike mogu biti značajne. U Osijeku, primjerice, vodoopskrbno društvo naplaćuje oko 1.600 EUR, dok u Splitu ta naknada iznosi 3.500 EUR. Ovi troškovi obuhvaćaju sve naknade koje klijent snosi tijekom procesa priključenja, uključujući naknade za podnošenje zahtjeva i trošak ishođenja dozvola za iskop, dok najveći udio troškova čine građevinski i vodovodni radovi.

Trošak vodovodnog priključka u Splitu više je nego dvostruko veći u usporedbi s troškom u Osijeku

Izvor: Subnational Business Ready

Vodne usluge u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja vodnih usluga (4/4)

Pouzdanost vodoopskrbe: 6 % ili manje društava doživjelo je nedostatak u opskrbi vodom, ovisno o lokaciji

Većina društava u hrvatskim regijama nije doživjela slučajevne nedostatne opskrbe vodom, ili je imala samo manji broj takvih slučajeva. Međutim, postoje regionalne razlike. Iako niti jedno društvo u jadranskoj regiji nije prijavilo nedostatak opskrbe vodom, neka društva u preostale tri regije suočila su se s određenim stupnjem nedostatka vode (vidi kartu).

Postotak društava koja su doživjela nedostatak vode, po regijama*

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke 2023.

* NUTS (Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

Vodne usluge u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u pružanju vodnih usluga (1/2)

Pojednostaviti proces ishodaženja dozvole za iskop

Hrvatski gradovi mogli bi pojednostaviti proces stjecanja dozvole za iskop povezivanjem sustava lokalnih vodoopskrbnih društava s nacionalnom platformom eGrađevinska dozvola (<https://dozvola.mgipu.hr/naslovna>), što bi ubrzalo proces i povećalo njegovu transparentnost. To bi bilo osobito korisno za gradove kao što je Zagreb, gdje trenutno ishodaženje dozvole za iskop od strane lokalne samouprave traje cijeli mjesec. Tehnološka su rješenja među najučinkovitijim načinima za smanjenje trajanja tog procesa, ali samo kada su popraćena podizanjem svijesti za korisnike i namjenskim mehanizmom za rješavanje problema ili tehničkih kvarova u stvarnom vremenu. Ova rješenja također mogu pomoći u prikupljanju podataka za dijagnosticiranje uzroka kašnjenja. Uvođenje sustava za praćenje zahtjeva jednako je važno.

Relevantni dionici: Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine; lokalna samouprava; vodoopskrbna društva

Uskladiti proces ishodaženja dozvole za iskop

Ishodaženje dozvole za iskop u svrhu izvođenja vodovodnog priključka traje 10 dana u Rijeci, drugom najbržem gradu nakon Osijeka. U Rijeci se održavaju redoviti sastanci pod nazivom „Kordinacija za usuglašavanje aktivnosti i zahvata na prometnicama i javnim površinama“ na kojima sudjeluju predstavnici HEP Elektroprimorja Rijeka, Vodovoda i kanalizacije, Hrvatskih cesta i drugih dionici, s ciljem usklađivanja procesa izdavanja dozvola. U nedostatku nacionalno reguliranog pravila „samo jednog iskopa“, drugi gradovi mogli bi razmotriti primjer Rijeke i skratiti vrijeme čekanja na izdavanje dozvola za iskop.

Relevantni dionici: lokalna samouprava; vodoopskrbna društva; Hrvatske ceste

Vodne usluge u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u pružanju vodnih usluga (2/2)

Unaprijediti digitalizaciju

U cijeloj Hrvatskoj korisnici već sada mogu platiti naknade za priključenje putem interneta, a druge funkcije također bi se mogle digitalizirati. Na primjer, komunalna društva mogla bi uvesti opciju za online podnošenje zahtjeva za vodovodni priključak, što bi omogućilo praćenje statusa zahtjeva. Online alati poput ovog osobito bi bili korisni Zagrebu, gdje je koncentrirana većina potražnje za novim priključcima, a obrada zahtjeva u prosjeku traje mjesec dana, dok u ostala četiri grada to traje dva tjedna.

Relevantni dionici: vodoopskrbna društva

Poticati prakse za uštedu vode

U većini aspekata, društva u Hrvatskoj djeluju u okviru regulatornih smjernica usklađenih s međunarodno priznatim dobrim praksama. Neovisni regulator, Vijeće za vodne usluge, nadzire vodne tarife, postavlja standarde učinkovitosti vodoopskrbnih društava i uspostavlja mehanizme financijskog odvratanja kako bi se osigurala pouzdanost vodnih usluga. Zakonom su utvrđeni zahtjevi i standardi za kvalitetu vode, promicanje uštede vode i pročišćavanje otpadnih voda. Također su regulirani zahtjevi za stručnu kvalifikaciju radnika u sektoru, inspekcije i režimi odgovornosti. Međutim, kako bi se dodatno unaprijedio regulatorni okvir, Hrvatska bi mogla uvesti financijske i nefinancijske poticaje za usvajanje praksi upravljanja potražnjom za vodom.

Relevantni dionici: Ministarstvo gospodarstva; nacionalni regulator (Vijeće za vodne usluge)

Internet u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):
95/100

Stup III:
Operativna
učinkovitost

Ocjena:
56,5 do **68/100**
Osijek Varaždin

Stup II:
Javne
usluge

Ocjena (svi gradovi):
79,4/100

Potrebno vrijeme (dani):

6 (Varaždin) do 7 (4 grada)

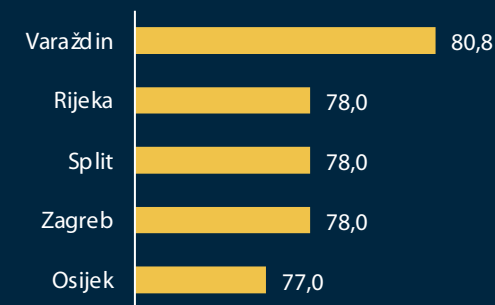
% društava koja su doživjela
smetnje u dostupnosti interneta:

11 % (Rijeka, Split) do 21 % (Osijek)

Glavni zaključci

- Kvaliteta propisa o internetu (Stup I) te kvaliteta upravljanja i transparentnosti (Stup II) ujednačeni su u cijeloj Hrvatskoj. Razlike u ocjenama nastaju zbog učinkovitosti pružanja internetskih usluga u praksi (Stup III), pri čemu je jedan od gradova prijavio različita vremena čekanja za internetske priključke i varijacije u smetnjama u dostupnosti internetske veze.
- U skladu s dobrom međunarodnom praksom, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne industrije (HAKOM) nadzire tarife za veleprodajnu povezivost i može pokrenuti istrage u vezi s protutržišnim praksama.
- Regulatorni okvir Republike Hrvatske utvrđuje odredbe o zajedničkom planiranju i gradnji (pravilo "samo jednog iskopa") te o dijeljenju internetske infrastrukture. Također postoje odredbe o sigurnosti i okolišnim propisima, međutim, nedostaju propisi koji reguliraju izvješćivanje o okolišu, obvezne standarde za digitalnu povezivost i podatkovnu infrastrukturu.
- U Hrvatskoj je moguće provjeriti online putem ima li pružatelj internetskih usluga (PIU) pokrivenost na adresama korisnika. Također je moguće podnijeti i pratiti online zahtjev za internetski priključak. Mjesečne naknade za internet dostupne su online, a promjene tarifa za internet se javno priopćavaju. Međutim, postoji nedostatak komunikacije (bilo putem online objava ili na računima korisnika) o načinu izračuna razine internetskih tarifa za krajnje korisnike.
- Pružatelji internetskih usluga u Hrvatskoj objavljuju planirane prekide u dostupnosti online putem, a ključni pokazatelji uspješnosti pružanja usluga također su javno dostupni.
- Vrijeme potrebno za ishođenje internetskog priključka, koje traje oko 7 dana, slično je u svim obuhvaćenim gradovima. Varaždin je samo jedan dan brži od ostalih ocijenjenih hrvatskih gradova.
- Smetnje u dostupnosti interneta variraju ovisno o regiji. U Jadranskoj Hrvatskoj (uključujući Rijeku i Split), 11 % društava prijavilo je poremećaje u dostupnosti interneta, dok je 21 % društava u regiji Panonske Hrvatske (uključujući Osijek) doživjelo poremećaje. U regiji Sjeverne Hrvatske (uključujući Varaždin), 17 % društava prijavilo je smetnje u dostupnosti interneta, dok je samo 12 % društava u Gradu Zagrebu prijavilo smetnje.

Ukupna ocjena internetskih usluga po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready
*Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Internet u Hrvatskoj

Zašto je internet važan?

- Internet je ključan za poslovanje i društva ga koriste kao važan čimbenik proizvodnje.¹⁷
- Nepouzdana mreže i visoki troškovi uspostave širokopoljnih veza mogu spriječiti društva u usvajanju i unapređenju digitalnih tehnologija u svom poslovanju.
- Dobri regulatorni okviri ključni su za pružanje povoljnih i visokokvalitetnih internetskih usluga. Također, olakšavanje pravodobnog pristupa takvim uslugama uz razuman trošak i na okolišno održiv način od ključne je važnosti za gospodarski rast.¹⁸
- Standardi učinkovitosti zajedno sa sustavom poticaja obvezuju pružatelje internetskih usluga (PIU-ove) da osiguraju odgovarajuću isporuku brzih širokopoljnih internetskih usluga.¹⁹

¹⁷ Svjetska banka, 2016.

¹⁸ Svjetska banka, 2017.

¹⁹ Foster i Rana, 2020.

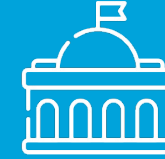
Što ocjenjuje tema Internet?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa o internetu

- Propisi za učinkovito postavljanje priključka (npr. dijeljenje infrastrukture) i kvalitetu isporuke
- Propisi o sigurnosti internetskih usluga (npr. kibernetička sigurnost)
- Okolišna održivost pružanja i upotrebe internetskih usluga

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta upravljanja i transparentnost pružanja internetskih usluga

- Nadzor pouzdanosti i održivosti isporuke usluge i sigurnosti internetskih priključaka u praksi
- Transparentnost u pogledu prekida u dostupnosti interneta, tarifa, zahtjeva za priključenjem, mehanizama za pritužbe i službe za korisnike
- Interoperabilnost s drugim uslugama (npr. električnom energijom)
- Postojanje elektroničkih zahtjeva i plaćanja

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost pružanja internetskih usluga

- Vrijeme potrebno za dobivanje priključka
- Troškovi priključka i usluge*
- Pouzdanost isporuke internetske usluge (npr. smetnje u dostupnosti internetske usluge)

*Troškovi instalacije nisu primjenjivi na internetske priključke u EU jer su sadržani u programima lojalnosti koji su uobičajena praksa u regiji. Nije bilo moguće prikupiti pouzdane podatke o mjesečnim naknadama za usluge.

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Internet u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa o internetu (1/2)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **95** od 100
bodova

Regulatorni nadzor tarifa i kvalitete usluga te mehanizama dijeljenja komunalne infrastrukture i osiguranja kvalitete

25/25

Regulatorni nadzor tarifa i kvalitete usluga

- ✓ Nadzor internetskih tarifa: regulatorna agencija HAKOM nadzire tarife za veleprodajnu povezivost i ima odgovarajuće nadležnosti za pokretanje istraga, kao i za određivanje novčanih kazni za protutržišne prakse. Također, odgovorna je za utvrđivanje i praćenje pridržavanja standarda učinkovitosti kako bi se osigurala kvaliteta usluge i pouzdanost interneta.
- ✓ Nadzor kvalitete internetskih usluga: regulatorna agencija također uspostavlja standarde učinkovitosti i nadzire njihovo pridržavanje, čime osigurava kvalitetu i pouzdanost internetske usluge.

40/40

Dijeljenje komunalne infrastrukture i mehanizmi osiguranja kvalitete

- ✓ Odredbe u regulatornom okviru kojima se zahtijeva zajedničko planiranje i gradnja (tj. zajednički iskop ili pravilo „samo jednog iskopa“)
- ✓ Pravne odredbe kojima se od subjekata koji posjeduju pasivnu ili aktivnu infrastrukturu zahtijeva dijeljenje pristupa posljednjoj milji
- ✓ Pravne odredbe kojima se jamči jednak pristup infrastrukturi u državnom vlasništvu
- ✓ Pravne odredbe kojima se utvrđuju prava prvenstva za pružatelje usluga digitalne infrastrukture
- ✓ Regulatorni okvir koji omogućuje partnerstva za dijeljenje infrastrukture
- ✓ Zakonske odredbe kojima se utvrđuju rokovi za tijela uključena u isporuku nove digitalne infrastrukture i jamči razdvajanje lokalne petlje i pristup vodovima
- ✓ Regulatornim okvirom su propisani mehanizmi financijskog odvracanja (npr. kazne koje plaćaju pružatelji internetskih usluga ili naknade koje se isplaćuju kupcima) i poticaja usmjereni na ograničavanje prekida u isporuci internetskih usluga ili njeno usporavanje

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Internet u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa o internetu (2/2)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **95** od 100
bodova

Sigurnost priključaka i okolišna održivost

25/25

Sigurnost priključaka

- ✓ Regulatornim okvirom utvrđena je odgovornost i zakonsko pravo na naknadu za povredu obveze zaštite osobnih podataka, kao i jasne odredbe za prijavljivanje incidenata povrede
- ✓ Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost, odgovoran za koordinaciju kibernetičke sigurnosti na nacionalnoj razini, provodi strategije procjene rizika, revizije kibernetičke sigurnosti, vježbe ili osposobljavanja te provodi zakone i propise o kibernetičkoj sigurnosti.
- ✓ Regulatornim okvirom uspostavljene su minimalne zaštite za kibernetičku sigurnost ili propisani minimalni standardi kibernetičke sigurnosti i zaštitne mjere za kibernetičku sigurnost te je definiran način postupanja kao odgovor u slučaju velikog kibernetičkog napada ili kompromitiranja dostupnosti usluge.

5/10

Okolišna održivost

- ✓ Nacionalni ciljevi za emisije ili energetske učinkovitost elektroničkih komunikacijskih mreža i podatkovne infrastrukture, kao što su učinkovitost upotrebe energije, upotreba obnovljive energije ili koeficijent učinkovitosti (COP)
- ✗ Nedostatak propisa koji reguliraju uspostavu izvješćivanja o okolišu, otkrivanje informacija te obvezne standarde za digitalnu povezivost i podatkovnu infrastrukturu.

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Internet u Hrvatskoj

Stup II: Upravljanje i transparentnost pružanja internetskih usluga (1/3)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **79,4** od 100
bodova

Digitalne usluge i interoperabilnost

3,13/6,25

Elektronički zahtjevi za internetske priključke

- ✓ Zahtjeve za nove komercijalne internetske priključke moguće je podnijeti elektroničkim putem
- ✗ Nije moguće pratiti zahtjev online

6,25/6,25

Baza podataka o infrastrukturi i platforma s planiranim radovima

- ✓ Uspostavljene su baze podataka o infrastrukturi za identifikaciju mreža pružatelja internetskih usluga i zajednička baza podataka za mrežne vodove više komunalnih usluga, uključujući električnu energiju, vodu i internet
- ✓ Online platforma ili mrežno mjesto s informacijama o planiranim radovima na komunalnim mrežama

6,25/6,25

Elektroničko plaćanje

- ✓ Naknadu za novi fiksni širokopojasni priključak i mjesečne internetske tarife moguće je platiti elektroničkim putem

6,25/6,25

Koordinacijski mehanizmi dozvola za iskop

- ✓ Online sustav za upravljanje dozvolama za iskop

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Internet u Hrvatskoj

Stup II: Upravljanje i transparentnost pružanja internetskih usluga (2/3)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **79,4** od 100
bodova

Dostupnost informacija i transparentnost

5/5

Transparentnost zahtjeva za priključenje

- ✓ Objava zahtjeva za priključenje brzog širokopojasnog internetskog priključka, kao što su potrebni dokumenti, postupci, troškovi priključenja i propisani vremenski standardi za priključenje

5/5

Transparentnost planiranih prekida u isporuci

- ✓ Objavljivanje i najava planiranih prekida u dostupnosti interneta javno su dostupni i priopćavaju se kupcima

5/5

Transparentnost pokazatelja kvalitete usluga

- ✓ Ključni pokazatelji uspješnosti (KPU) za nadzor pouzdanosti i kvalitete pružanja internetske usluge dostupni su online

0/5

Transparentnost tarifa i utvrđivanja tarifa

- ✗ Iako su internetske mjesečne naknade dostupne na internetu i promjene u tarifama se priopćavaju javnosti, formule kojima se razine tarifa određuju nisu objavljene online niti navedene na računima kupaca

5/5

Transparentnost procesa pritužbi

- ✓ Mehanizam za podnošenje pritužbi je dostupan za prijavljivanje problema u pružanju internetskih usluga. Taj mehanizam postoji kod pružatelja internetskih usluga i neovisan je od pružatelja internetskih usluga u slučajevima eskalacije pritužbi
- ✓ Informacije dostupne na internetu za usmjeravanje klijenata u podnošenju pritužbi uključuju: subjekt zadužen za upravljanje pritužbama, dokumente potrebne za podnošenje pritužbe, kriterije mehanizma za podnošenje pritužbi i korake potrebne za podnošenje pritužbe

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Internet u Hrvatskoj

Stup II: Upravljanje i transparentnost pružanja internetskih usluga (3/3)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **79,4** od 100
bodova

Nadzor pružanja usluga (uključujući rodna pitanja i okoliš) i provedba sigurnosnih propisa i mehanizama zaštite kupaca

12,5/12,5

Nadzor pouzdanosti i kvalitete isporuke internetske usluge

- ✓ Uspostavljeni su ključni pokazatelji uspješnosti za pouzdanost i kvalitetu isporuke internetske usluge
 - Brzina preuzimanja/učitavanja
 - Latencija
 - Propusnost
 - Varijacije kašnjenja
 - Vrijeme oporavka

0/12,5

Nadzor pristupa internetskim uslugama za žene poduzetnice

- ✗ Rodno raščlanjene ankete o zadovoljstvu kupaca:
- ✗ Pružatelji internetskih usluga u Hrvatskoj ne provode rodno raščlanjene ankete o zadovoljstvu kupaca za mjerenje kvalitete usluga iz perspektive društva u vlasništvu žena:
 - Rod osobe koja ispunjava upitnik o zadovoljstvu kupaca
 - Rod osobe koja podnosi pritužbu povezanu s kvalitetom, pouzdanošću i isporukom usluge pružatelja usluge

12,5/12,5

Protokoli za kibernetičku sigurnost u praksi

- ✓ Protokoli za kibernetičku sigurnost koji se primjenjuju u praksi, kao što su:
 - Agencija za kibernetičku sigurnost o povredi kibernetičke sigurnosti izvještuje privatni sektor
 - Timovi za računalne incidente ili računalni tim za spremnost u hitnim slučajevima reagiraju na prijavljene kibernetičke napade ili povrede kibernetičke sigurnosti
 - Obuka, osposobljavanja ili vježbe odgovora na incidente se provode u praksi kako bi se provjerili kapaciteti za sprječavanje, prepoznavanje, reagiranje i/ili oporavak od kibernetičkog napada ili povreda kibernetičke sigurnosti
 - Revizije kibernetičke sigurnosti se provode kako bi operatori ključne infrastrukture prepoznali ranjivosti i preporučili ili proveli korektivne mjere za sprječavanje kibernetičkih napada ili povreda kibernetičke sigurnosti

12,5/12,5

Neovisan mehanizam za podnošenje pritužbi

- ✓ Mehanizam za usklađenost neovisan je od pružatelja internetskih usluga u eskaliranju pritužbi

✓ Aspekti koji su u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Internet u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja internetskih usluga (1/3)

Hrvatska ocjena: **56,5** do **68** od 100 bodova
Osijek Varaždin

Kako funkcionira proces priključenja na internet u Hrvatskoj

Korak 1

Nakon primitka zahtjeva za priključenje, koji se može podnijeti online, pružatelj internetskih usluga procjenjuje lokaciju korisnika kako bi utvrdio je li ista uključena u područje njegove pokrivenosti. Nakon potvrde, izrađuje se ponuda koja se dostavlja korisniku nakon čega slijedi potpisivanje ugovora.

Kako je izvijestio pružatelj internetskih usluga s najvećim tržišnim udjelom u Hrvatskoj, naknada za aktivaciju ovisi o duljini obveznog trajanja ugovora. U slučaju potpisivanja obvezujućeg ugovora u trajanju od 24 mjeseca, naknada za aktivaciju iznosi 0,10 EUR (bez PDV-a). U slučajevima kada se ne potpisuje ugovor s obveznim rokom trajanja, naknada za aktivaciju iznosi 159 EUR (bez PDV-a).

Korak 2

Za instalacije koje zahtijevaju svjetlovod, zakazuje se izlazak tehničara na teren dogovorenog datuma. Tehničari zatim postavljaju kablove do točke modema i provode funkcionalne testove kako bi osigurali ispravnost usluge. Nakon uspješne provjere, potpisuje se potvrda. Obračun za uslugu ispostavlja se nakon toga, u razmaku od 30 dana.

U slučajevima koji uključuju manje poslovne subjekte ili stambene objekte, u kojima je lokacija unutar doseg mreže, tehničar obavlja priključne radove izravno na lokaciji, uključujući prilagodbe nadzemne mreže prema potrebi uz proces instalacije.

Izvor: Subnational Business Ready

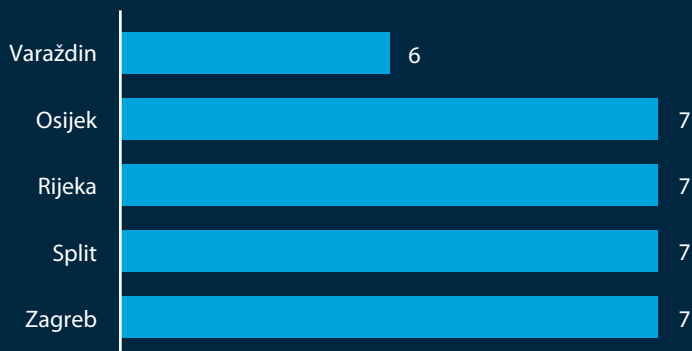
Internet u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja internetskih usluga (2/3)

Potrebno vrijeme: 6 do 7 dana

Prosječno vrijeme (u danima)* potrebno za dobivanje internetskog priključka diljem Hrvatske

Izvor: Subnational Business Ready

- Privatni sektor je identificirao neke izazove koji bi mogli odgoditi dobivanje novih internetskih priključaka, kao što su:
 - Nedostatak ili nedovoljna infrastruktura za postavljanje svjetlovoda u prostorijama društava.
 - Ograničenje postavljanja nadzemnih svjetlovoda koje provode određena tijela lokalne samouprave.

- Vrijeme potrebno za priključenje slično je u svim obuhvaćenim gradovima.
- Nisu potrebne dozvole pružatelja internetskih usluga za početak postavljanja kabela, pošto pružatelji već imaju ugovor s HEP-om za priključivanje internetskih kabela na stupove koji su u njihovom vlasništvu.
- Izuzev Mađarske i Slovačke, društvima u Hrvatskoj potrebno je dva do tri dana više za priključenje nego gradovima u ostalim ocijenjenim gospodarstvima.

Prosječno vrijeme (u danima) potrebno za dobivanje internetskog priključka (prosjeci zemalja)

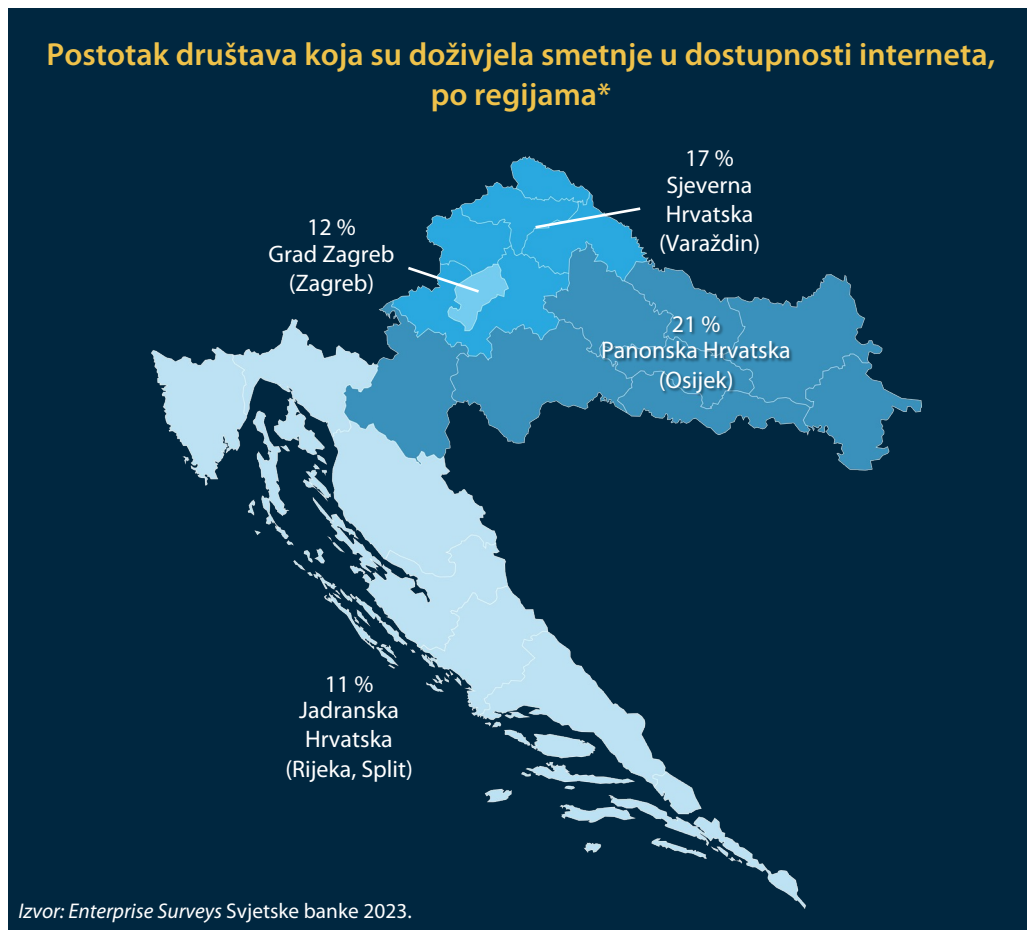

Izvor: Subnational Business Ready

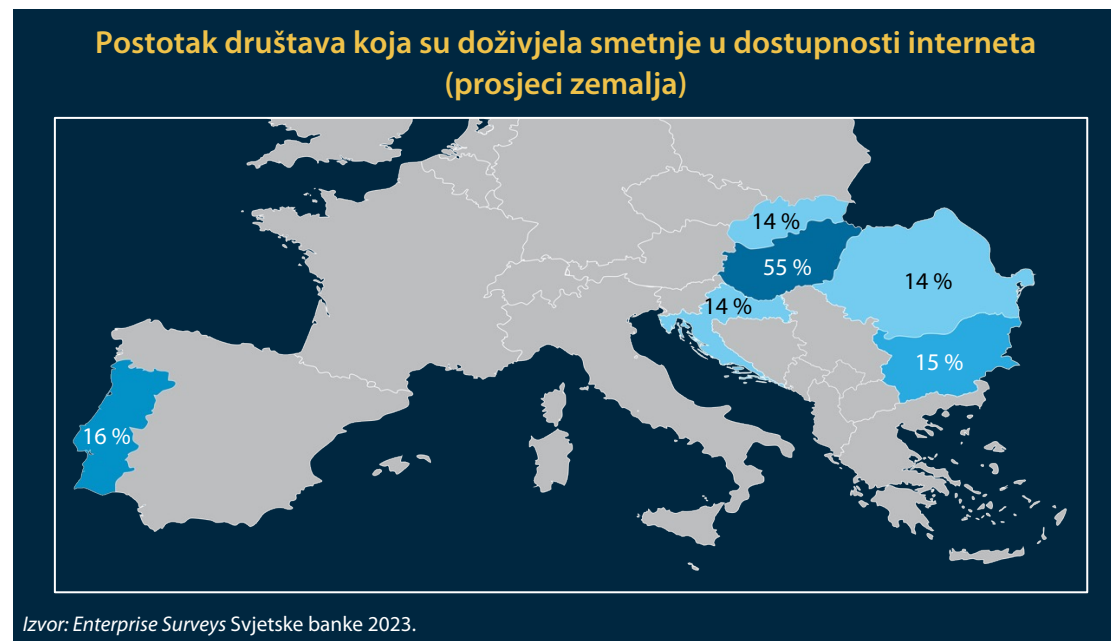
Internet u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost pružanja internetskih usluga (3/3)

* NUTS (Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- Ukupno, 14 % hrvatskih društava prijavilo je smetnje u dostupnosti interneta, dok je u regiji Jadranske Hrvatske ta brojka iznosila 11 %.
- U regiji Panonske Hrvatske 21 % društava prijavilo je smetnje u dostupnosti interneta.
- Većina obuhvaćenih hrvatskih regija u skladu je s postocima iz drugih promatranih gospodarstava, osim Mađarske, gdje je 55 % društava doživjelo smetnje internetskih usluga.

Subnational Business Ready
u Europskoj uniji 2024.:

HRVATSKA

Rješavanje sporova

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
Okvir

Ocjena (svi gradovi):
82,3/100

Stup III:
Jednostavnost
rješavanja
trgovačkog spora

Ocjena:
41,6 do **61,5/100**
Varaždin Osijek

Stup II:
Javne
usluge

Ocjena:
67,9 do **71,6/100**
Osijek, Split Varaždin

Potrebno
vrijeme (dani):

Sudski parnični postupak: **1.050** (Osijek) do **1.325** (Zagreb)
Ovrha presude: **60** (Osijek, Rijeka, Split, Varaždin) do **65** (Zagreb)

Trošak (%
vrijednosti tražbine*):

Sudski parnični postupak: **12,5 %** (Split) do **16,2 %** (Rijeka)
Ovrha presude: **0,3 %** (Rijeka, Zagreb) do **1,5 %** (Osijek, Varaždin)

* Za vrijednost tražbine od 299.710 EUR, što je 20 puta više od BND-a po stanovniku za 2021. Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Regulatorni okvir za rješavanje sporova primjenjuje se ujednačeno u cijeloj Hrvatskoj (Stup I). Unatoč usvajanju brojnih međunarodnih dobrih praksi za integritet pravosuđa, zemlja bi mogla dodatno poboljšati svoj regulatorni okvir uvođenjem etičkog kodeksa za ovršitelje. Gradovi u Hrvatskoj su u postupcima vezanim uz mirenje u skladu s međunarodnim dobrim regulatornim praksama za mirenje u trgovačkim parničnim postupcima. Sveukupno, Zagreb ostvaruje najbolji uspjeh uglavnom zato što se alternativni mehanizmi rješavanja sporova u Zagrebu smatraju pouzdanijima. S druge strane, Varaždin bilježi najniže ocjene, zbog percepcije društava da su sudovi prepreka poslovanju više nego u drugim gradovima ocijenjenim u ovoj studiji.
- Postoje subnacionalne razlike u provedbi i dostupnosti javnih usluga za rješavanje sporova (Stup II). U Splitu i Osijeku trgovački sudovi ne održavaju ročišta na daljinu. Sud u Varaždinu, jedini sud u Hrvatskoj s objavljenim online rasporedom sudskih ročišta, provodi sve međunarodne dobre prakse za digitalizaciju sudova.
- Vrijeme potrebno za odlučivanje u trgovačkom predmetu varira u cijeloj Hrvatskoj (Stup III). Najduže je u Zagrebu, gdje suci trgovačkog suda imaju najveću opterećenost predmetima. U Osijeku, najbržem gradu u Hrvatskoj, opterećenje neriješenim predmetima po sucu je više od tri puta manje nego u Zagrebu. Vrijeme potrebno za žalbeni postupak je ujednačeno u cijeloj Hrvatskoj jer postoji samo jedan žalbeni trgovački sud – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u Zagrebu – koji odlučuje o žalbama podnesenim protiv odluka svih trgovačkih sudova diljem zemlje.
- Sudske pristojbe su uređene na nacionalnoj razini i jednake diljem zemlje (Stup III). Odvjetnici svoje usluge naplaćuju prema službenoj odvjetničkoj tarifi. Njihove nagrade za rad se razlikuju ovisno o broju pravnih radnji koje svaki odvjetnik poduzme tijekom parničnog postupka.

Ukupna ocjena za rješavanje sporova po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready *Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Zašto je tema Rješavanja sporova važna?

- Za razvoj privatnog sektora potreban je snažan pravosudni sustav i učinkoviti postupci rješavanja sporova.
- Kada sudovi postupke rješavanja sporova dovršavaju na pravodoban i troškovno učinkovit način, društva pozajmljuju i ulažu više.²⁰
- Jednako je važna pouzdanost pravosuđa - snažni pravosudni sustavi privlače više investitora i omogućuju širenje poslovanja.²¹

²⁰ Moro, Maresch i Ferrando. 2018.; Koutroumpis i Ravasan, 2020 .

²¹ Svjetska banka, 2004; Staats i Biglaiser, 2011; Svjetska banka, 2019.

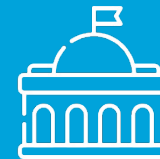
Što ocjenjuje tema Rješavanje sporova?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa za rješavanje sporova

- Vremenski standardi za glavne postupovne korake u trgovačkim parničnim postupcima
- Dostupnost pripremnog ročišta, presude zbog izostanka i posebnih standarda za okolišne sporove
- Izuzeće sudaca i etički kodeks za suce i ovršitelje
- Pristup arbitraži, neovisnost i nepristranost arbitara i izmiritelja

Stup II: Javne usluge

Javne usluge za rješavanje sporova

- Organizacijska struktura sudova i mehanizmi revizije za potporu integritetu pravosuđa
- Digitalizacija upravljanja predmetima i komunikacije sa sudovima
- Objava presuda i informacija o sastavu i učinkovitosti sudova
- Javne usluge za arbitražu i mirenje

Stup III: Jednostavnost rješavanja trgovačkog spora

Operativna učinkovitost i pouzdanost sudskih i arbitražnih postupaka

- Potrebno vrijeme i troškovi sudskih parničnih postupaka (prvostupanjski, žalbeni i postupci mirenja)
- Potrebno vrijeme i troškovi ovrhe pravomoćne domaće presude
- Potrebno vrijeme i troškovi arbitražnog postupka
- Potrebno vrijeme i troškovi priznanja i ovrhe stranih sudskih odluka i stranih arbitražnih odluka

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Nacionalne reforme od 2018. godine

- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku** (NN 70/19): uveo je reorganizaciju sudske nadležnosti, digitalizaciju pravosuđa kroz sustav e-pravosuđe, nova pravila o, *inter alia*, prekidu postupka i nova pravila o postupcima pred žalbenim sudovima.
- **Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona** (Narodne novine, br. 131/20): unaprijeđen je elektronički sustav za podnošenje prijedloga za ovrhu za provedbu ovrhe na temelju vjerodostojne isprave (faktura, račun).
- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku** (Narodne novine, br. 80/22): uveo je mogućnost održavanja ročišta na daljinu i tonsko snimanje ročišta, nove rokove za postupovne korake (donošenje presude, zakazivanje pripremnog ročišta) te je uveo nove odredbe koje se odnose na postupak rješavanja sporova male vrijednosti.
- **Pravilnik o održavanju ročišta na daljinu** (Narodne novine, br. 154/22): uvedena su pravila za održavanje ročišta na daljinu i predočenje dokaza upotrebom odgovarajućih audiovizualnih uređaja i IT platformi za komunikaciju na daljinu.
- **Zakon o mirnom rješavanju sporova** (Narodne novine, br. 67/23): je zamijenio Zakon o mirenju (Narodne novine, br. 18/11). Zakon o mirnom rješavanju sporova proširio je definiciju mirenja uključivanjem strukturiranih pregovora, uveo dužnost pokušaja mirnog rješenja spora prije pokretanja sudskih postupaka radi naknade štete, te je utvrdio pravila za uspostavu Centra za mirno rješavanje sporova.
- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku** (Narodne novine, br. 155/23): izmijenio je odredbe povezane s mirnim rješavanjem sporova primjenom rješenja novog Zakona o mirnom rješavanju sporova.
- **Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji** (Narodne novine, br. 139/2021, 27/2023): propisuje uvjete za podnošenje pismena sudu u elektroničkom obliku, dostavu sudskih pismena u elektroničkom obliku te organizaciju i rad IT sustava za elektroničku komunikaciju.

Relevantni zakoni i propisi u Hrvatskoj

- **Zakon o parničnom postupku:** glavni zakon kojim se uređuju pravila parničnog postupka u Hrvatskoj.
- **Zakon o arbitraži:** regulira arbitražne postupke s domaćim i međunarodnim elementima pred arbitražnim ustanovama u Hrvatskoj.
- **Ovršni zakon:** uređuje postupak kojim sudovi i javni bilježnici provode ovrhu pravomoćne domaće presude, kao i prava i obveze tijekom ovršnog postupka.
- **Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima:** uređuje postupke ovrhe novčanih sredstava dužnika.
- **Zakon o alternativnom rješavanju sporova:** regulira mirno rješavanje sporova kao alternativnog mehanizma za rješavanje građanskih sporova.
- **Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji:** uređuje zahtjev za podnošenje podnesaka u elektroničkom obliku pred sudovima, dostavu pismena u elektroničkom obliku te organizaciju i rad IT-a za elektroničku komunikaciju.

Javne institucije i usluge za rješavanje sporova

- **Trgovački sudovi:** specijalizirani sudovi ovlašteni za odlučivanje o sporovima između dva ili više društava.
- **Arbitražna ustanova:** Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori u Zagrebu.
- **Ovršitelji:** sudski službenici koji provode postupke ovrhe pokretne imovine. Ovrhu na nekretninama i sredstvima na bankovnim računima dužnika u Hrvatskoj provode službenici Financijske agencije (FINA-e).
- **Mirenje (alternativno rješavanje sporova):** sudski izmiritelji i privatni izmiritelji u institucijama za mirno rješavanje sporova.
- **Elektroničke platforme koje se koriste za rješavanje sporova:** sustav *e-Komunikacija*; sustav e-Predmet; sustav e-Ovrha; sustav e-Dražba. Elektroničke platforme omogućuju elektroničku komunikaciju između različitih uključenih strana tijekom trgovačkih parničnih postupaka (sudova, FINA-e, odvjetnika, javnih bilježnika).

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa za Rješavanje sporova (1/2)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **82,3** od 100
bodova

Sudski parnični postupak

29/40

Izvjesnost postupka

- ✓ Vremenski standard za podnošenje odgovora na tužbu
- ✓ Vremenski standard za donošenje presude
- ✓ Vremenski standard za davanje nalaza i mišljenja vještaka
- ✓ Dostupnost presude zbog izostanka
- ✗ Nema vremenskog standarda za odlučivanje o zahtjevu za privremenom mjerom
- ✗ Ovršitelji nemaju ovlasti za zapljenu imovine dužnika u elektroničkom obliku

21,3/26,7

Integritet pravosuđa

- ✓ Suci se moraju izuzeti u slučaju sukoba interesa
- ✓ Stranke mogu osporiti nepristranost ili neovisnost sudaca
- ✓ Suci javno otkrivaju imovinu
- ✓ Etički kodeks za suce
- ✓ Nema ograničenja za žene da postanu sutkinje
- ✓ Žene imaju ista prava kao muškarci u trgovačkim parničnim postupcima
- ✗ Nema etičkog kodeksa za ovršitelje

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa za Rješavanje sporova (2/2)

Hrvatska ocjena
(svi gradovi): **82,3** od 100
bodova

Alternativno rješavanje sporova

15,3/16,7

Pravne zaštitne mjere u arbitraži

- ✓ Arbitrabilnost sporova o nepokretnoj imovini i intelektualnom vlasništvu
- ✓ Arbitraža trgovačkih sporova s društvima u državnom vlasništvu i subjektima javnog prava bez ispunjavanja dodatnih uvjeta
- ✓ Odabir pravnog savjetnika bez obzira na profesionalnu kvalifikaciju, nacionalnost ili pristup sudovima ili profesionalnim organizacijama
- ✓ Odabir arbitara bez obzira na profesionalnu kvalifikaciju, rod i nacionalnost
- ✓ Strane imaju pravo osporiti neovisnost i nepristranost arbitara
- ✗ Nema financiranja u arbitraži između investitora i države od strane trećih osoba

16,7/16,7

Pravne zaštitne mjere u mirenju

- ✓ Mirenje u trgovačkim sporovima nije obvezno
- ✓ Izmiritelji su dužni otkriti sukob interesa
- ✓ Izmiritelji ne mogu sudjelovati kao arbitri u istom ili sličnom ugovoru ili pravnom odnosu
- ✓ Dokazi otkriveni u mirenju ne mogu se koristiti u drugim pravnim postupcima
- ✓ Posebni provedbeni režim za nagodbe u postupcima mirenja
- ✓ Posebna pravila o priznanju i ovrsi međunarodnih nagodbi donesenih u postupku mirenja koji nemaju potvrdu suda

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup II: Javne usluge za Rješavanje sporova (1/3)

Hrvatska ocjena: **67,9** do **71,6** od 100 bodova
Osijek, Split Varaždin

22,2/22,2

Organizacijska struktura sudova

- ✓ Specijalizirani trgovački sud
- ✓ Automatizirana dodjela predmeta
- ✓ Mehanizmi preispitivanja za pritužbe protiv nedoličnog postupanja sudaca i ovršitelja
- ✓ Mehanizmi preispitivanja za pritužbe protiv odluka o imenovanju i napredovanju sudaca
- ✓ Postojanje suda za sporove male vrijednosti ili brzog postupka

7,4/22,2

Transparentnost sudova (uključujući rodna pitanja)

- ✓ Javni pristup svim obvezujućim zakonima i propisima
- ✓ Objava presuda na razini Vrhovnog suda
- ✓ Objava informacija o imenovanju i napredovanju sudaca
- ✗ Nema statistika o broju donesenih odluka i rješavanju predmeta po vrsti predmeta
- ✗ Nema rodno raščlanjenih podataka o broju sudaca za svaki sud
- ✗ Ne objavljuju se sve presude na prvostupanjskoj i žalbenoj razini
- ✗ Nema statistika o učinkovitosti ovršnih postupaka raščlanjenih po vrsti predmeta

Gradovi u Hrvatskoj provode sve međunarodne dobre prakse koje priznaje B-READY metodologija za organizacijsku strukturu sudova

- Svih pet gradova ima specijalizirani trgovački sud. Suci na tim sudovima odlučuju isključivo o trgovačkim predmetima. Na žalbenoj razini hrvatski pravosudni sustav ima samo jedan sud – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u Zagrebu – koji rješava žalbe podnesene protiv prvostupanjskih presuda svih trgovačkih sudova u zemlji.
- U trgovačkim predmetima čija je vrijednost predmeta spora manja od 6.630 EUR (sporovi male vrijednosti), trgovački sudovi u Hrvatskoj primjenjuju pojednostavljena postupovna pravila. Ti se slučajevi dovršavaju u roku jedne godine od dana podnošenja tužbe. Postupak u sporovima male vrijednosti je dokumentarni postupak te se ročišta u pravilu rijetko zakazuju.
- Sudovi u Hrvatskoj koriste elektroničku platformu „eSpis“ za dodjelu predmeta sucima. Platforma koristi unaprijed određene algoritme prilikom dodjele predmeta kako bi se osiguralo jednako opterećenje predmetima među sucima.

Objava sudskih presuda u Hrvatskoj

- U Hrvatskoj, Vrhovni sud objavljuje sve svoje odluke. Portal **Sudska Praksa** (sudskapraksa.csp.vsrh.hr) sadržava sve presude i pravna mišljenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 1990. godine. Glavni cilj objave svih anonimiziranih odluka je harmonizacija sudske prakse među sudovima u Hrvatskoj.
- Za razliku od odluka Vrhovnog suda, portal **Sudska Praksa** objavljuje samo najvažnije odluke sudova prvostupanjske i žalbene razine.

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup II: Javne usluge za Rješavanje sporova (2/3)

Hrvatska ocjena: **67,9** do **71,6** od 100 bodova
Osijek, Split Varaždin

Digitalizacija sudskih postupaka

Svi gradovi:

- ✓ Elektroničko podnošenje i dostava tužbe
- ✓ Razmjena dokumenata putem elektroničke platforme
- ✓ Sudske odluke se donose u elektroničkom obliku
- ✓ Elektronička komunikacija sa sudovima i ovršiteljima
- ✓ Digitalni dokazi su u praksi dopušteni od strane suda
- ✓ E-plaćanje sudskih pristojbi i e-praćenje predmeta
- ✓ Dostupna je online dražba

Varaždin:

- ✓ Ročišta na daljinu provode se u hitnim slučajevima na zahtjev stranaka
- ✓ Online pristup sudskom rasporedu ročišta

Rijeka:

- ✓ Ročišta na daljinu provode se u svim postupcima na zahtjev stranaka

Zagreb:

- ✓ Ročišta na daljinu provode se u hitnim slučajevima na zahtjev stranaka

Ročišta na daljinu

- Pravni okvir u Hrvatskoj omogućuje organizaciju ročišta na daljinu. Međutim, u praksi postoje razlike između ocijenjenih gradova u zemlji.
- Trgovački sud u Rijeci provodi ročišta na daljinu uvijek na zahtjev stranaka te posjeduje svu potrebnu tehničku opremu za održavanje ročišta na daljinu. Sudovi u Zagrebu i Varaždinu održavaju ročišta na daljinu u hitnim slučajevima sukladno diskrecijskoj odluci suca. Suci u ova dva grada nerado održavaju ročišta na daljinu, s obzirom na navodno nedovoljno razvijenu IT infrastrukturu i slabu Wi-Fi vezu na oba suda.
- Sudovi u Splitu i Osijeku ne održavaju ročišta na daljinu. Dok je u Splitu IT infrastruktura ograničena, Trgovački sud u Osijeku uopće nema tehničkih mogućnosti za održavanje ročišta na daljinu.

Online pristup sudskom rasporedu ročišta

- Hrvatska je razvila online platformu **Ročišnik / Javne sjednice** za objavljivanje rasporeda svih sudskih ročišta (sudovi.hr/hr/rocisnik). Međutim, među pet hrvatskih gradova, samo je raspored ročišta koja su zakazana na Trgovačkom sudu u Varaždinu dostupan online.

Varaždin provodi više međunarodnih dobrih praksi za digitalizaciju sudova

- Trgovački sud u Varaždinu je proveo sve međunarodne dobre prakse za digitalizaciju sudova koje se ocjenjuju u ovoj studiji.
- Unatoč izazovima u razvoju IT infrastrukture i dostupnosti Wi-Fi mreže, sud u Varaždinu održava ročišta na daljinu u hitnim slučajevima na temelju odluke predsjedavajućeg suca kada okolnosti predmeta sprečavaju fizičku prisutnost stranaka. Osim toga je jedini grad koji objavljuje raspored ročišta online putem.

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup II: Javne usluge za Rješavanje sporova (3/3)

Hrvatska ocjena: **67,9** do **71,6** od 100 bodova
Osijek, Split Varaždin

9,7/16,7

Javne usluge za arbitražu (uključujući rodna pitanja)

- ✓ Dostupnost arbitraže u trgovačkim predmetima
- ✓ Objavljena lista arbitara
- ✓ Dostupnost ročišta na daljinu u arbitraži
- ✗ Nema online platforme za arbitražu
- ✗ Nema elektroničkog potpisivanja arbitražnih pravorijeka
- ✗ Nema objavljenih statistika o arbitražnim predmetima po kategoriji
- ✗ Nema objavljenih sažetaka arbitražnih pravorijeka
- ✗ Nema objavljenih statistika o broju arbitara raščlanjenih po rodu

Arbitraža u Hrvatskoj

- Stručnjaci iz privatnog sektora iznijeli su da je Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori najčešće korištena arbitražna ustanova u Hrvatskoj. Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori se nalazi u Zagrebu i razmatra kako domaće tako i međunarodne postupke arbitraže.
- Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori na svom mrežnom mjestu objavljuje popis arbitara za domaće i međunarodne postupke arbitraže i omogućuje održavanje ročišta na daljinu u arbitražnim postupcima.

10/16,7

Javne usluge za mirenje (uključujući rodna pitanja)

- ✓ Dostupnost mirenja u trgovačkim postupcima koje pružaju sudovi i privatni izmiritelji
- ✓ Javno dostupan popis izmiritelja
- ✓ Elektroničko potpisivanje nagodbe
- ✓ Elektroničko podnošenje zahtjeva za mirenjem
- ✗ Nema financijskih poticaja za korištenje mirenja
- ✗ Nema objavljenih statistika vezanih uz postupke mirenja

Rijeka, Varaždin, Zagreb:

- ✓ Ročišta na daljinu se održavaju kako u sudskom tako i u mirenju izvan suda

Osijek, Split:

- ✓ Ročišta na daljinu se održavaju samo u mirenju izvan suda

Ročišta na daljinu u postupcima mirenja pred sudom

- Trgovački sudovi s razvijenom IT infrastrukturom omogućuju ročišta na daljinu u postupcima mirenja pred sudom. Među ocijenjenim gradovima u Hrvatskoj, trgovački sudovi u Rijeci, Varaždinu i Zagrebu održavaju ročišta na daljinu u postupcima mirenja pred sudom.

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

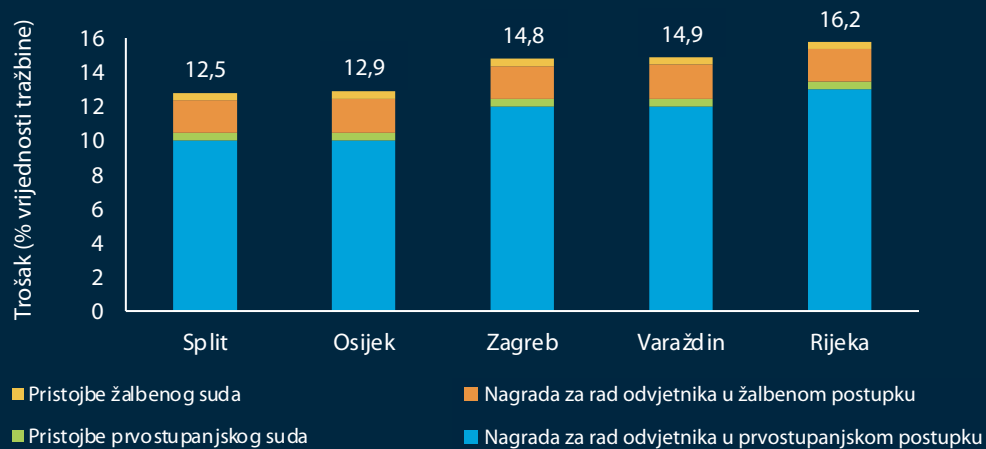

Stup III: Operativna učinkovitost i pouzdanost sudskih i arbitražnih postupaka (1/3)

Hrvatska ocjena: **56,5** do **68** od 100 bodova
Osijek Varaždin

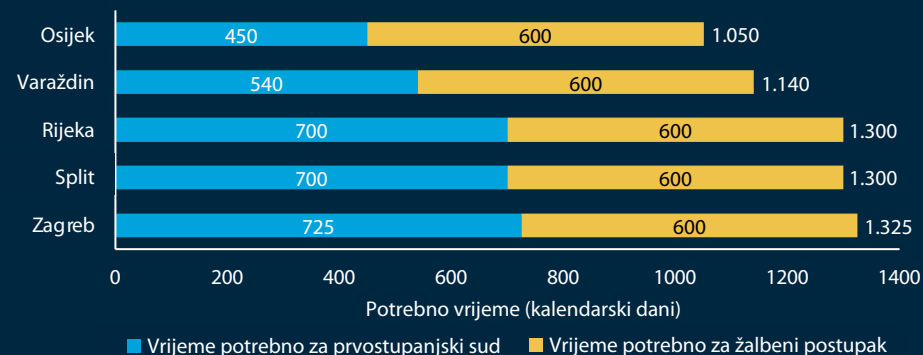
- U cijeloj Hrvatskoj svi sudovi naplaćuju iste pristojbe, koje su regulirane zakonom na nacionalnoj razini. Prvostupanjski kao i žalbeni sudovi naplaćuju pristojbu u iznosu od 1.327,22 EUR, što predstavlja 0,44 % vrijednosti predmeta spora.
- U pogledu odvjetničkih nagrada za rad, odvjetnici u gradovima koji su gospodarski manje aktivni, kao što su Split i Osijek, obično svoje usluge naplaćuju manje (10 % vrijednosti predmeta spora za prvostupanjski postupak). Odvjetničke nagrade za rad za prvostupanjski postupak najviše su u Rijeci gdje odvjetnici za svoje usluge naplaćuju 13 % vrijednosti predmeta spora. Glavni razlog zbog kojeg su u Rijeci nešto više nagrade za rad odvjetnika je zbog broja ročišta u kojima odvjetnici sudjeluju. Prema navodima odvjetnika intervjuiranih za ovu studiju, u većini slučajeva u Rijeci potrebno je pet ročišta kako bi se dovršio prvostupanjski postupak. U Splitu su odvjetnici izvijestili da se prvostupanjski postupak može dovršiti na samo četiri ročišta.

Troškovi sudskog parničnog postupka: 12,5 do 16,2 % vrijednosti tražbine

Izvor: Subnational Business Ready

Vrijeme potrebno za sudski parnični postupak: 1.050 do 1.325 dana

Izvor: Subnational Business Ready

- Prvostupanjski postupak najduže traje u Zagrebu, 725 dana, zatim slijede Rijeka i Split sa po 700 dana. Najbrži grad je Osijek sa 450 dana, a slijedi ga Varaždin sa 540 dana. Žalbeni postupak je isti u cijeloj zemlji jer u Hrvatskoj postoji samo jedan sud koji odlučuje o žalbama protiv prvostupanjskih presuda trgovačkih sudova – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u Zagrebu.
- Glavna razlika između gradova je vrijeme potrebno prvostupanjskim sudovima za određene postupovne korake. U Zagrebu je potrebno 83 dana od podnošenja do dostave tužbe tuženiku, a taj korak zahtijeva samo 30 dana u Osijeku i Varaždinu. Isto vrijedi i za razmak između sudskih ročišta. Sud u Zagrebu zakazuje ročišta svaka četiri mjeseca (120 dana), dok sud u Osijeku to radi dvostruko brže (60 dana).
- Glavna razlika među pet gradova u Hrvatskoj je opterećenje sudaca predmetima. Statistike²² pokazuju da je krajem 2022. godine u Zagrebu bilo 129 neriješenih predmeta po sucu, dok je u Varaždinu i Osijeku bilo 58 odnosno 38 neriješenih predmeta po sucu.

22 Hrvatska, Ministarstvo pravosuđa, 2023.

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost i pouzdanost sudskih i arbitražnih postupaka (2/3)

U Hrvatskoj se ovrha pravomoćne domaće presude zapljenom sredstava na bankovnom računu dužnika provodi uz potporu Financijske agencije (FINA-e).

Kako funkcionira ovrha pravomoćne domaće presude?

Vjerovnik ili odvjetnik FINA-i podnosi prijedlog za ovrhu uz pravomoćnu i ovršnu sudsku odluku i dokaz o uplati predujma.

Istog dana ili prvog dana nakon primitka prijedloga za ovrhu, FINA šalje nalog svim bankama u kojima dužnik ima otvorene račune za zapljenu sredstava u iznosu navedenom u prijedlogu za ovrhu.

FINA čeka 60 dana na prijenos sredstava. Nakon isteka razdoblja od 60 dana, FINA poslovnim bankama izdaje nalog za prijenos sredstava s dužnikova računa na račun vjerovnika.

Izvor: Subnational Business Ready

Vrijeme potrebno za ovrhu presude:
oko **60** dana

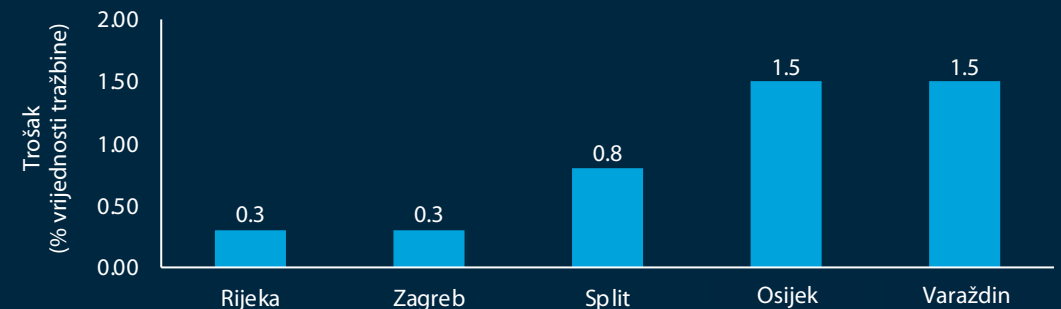
- Ovrha pravomoćne domaće presude traje 60 dana u Osijeku, Rijeci, Splitu i Varaždinu i samo 5 dana duže u Zagrebu. FINA mora čekati na istjecanje zakonskog roka od 60 dana prije prijena sredstava na račun vjerovnika, no u praksi taj prijenos ponekad traje nekoliko dodatnih dana.

Trošak ovrhe presude:
0,3 do 1,5 % vrijednosti tražbine

- Troškovi ovrhe sastoje se od odvjetničke nagrade. Međutim, vjerovnici plaćaju i naknade ovršne ustanove koje su uređene na nacionalnoj razini i iznose 663,61 EUR (0,22 % vrijednosti tražbine). Te se naknade isplaćuju iz zaplijenjenih sredstava dužnika.
- Odvjetničke nagrade kreću se od 0,3 % u Rijeci i Zagrebu do 1,5 % vrijednosti tražbine u Osijeku i Varaždinu. U Hrvatskoj odvjetnici svoje uslugu naplaćuju prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika. Odvjetnici u Osijeku i Varaždinu intervjuirani u svrhu ove studije, sukladno dogovoru s klijentima, podnošenje prijedloga za ovrhu naplaćuju slično jednoj pravnoj radnji u parničnom postupku, što prema Tarifi podrazumijeva višu nagradu za rad. Nasuprot tome, odvjetnici u Zagrebu i Rijeci podnošenje prijedloga za ovrhu naplaćuju prema nižim nagradama za rad propisanim za ovršni postupak.

Odvjetnička nagrada za rad za ovršni postupak

Izvor: Subnational Business Ready

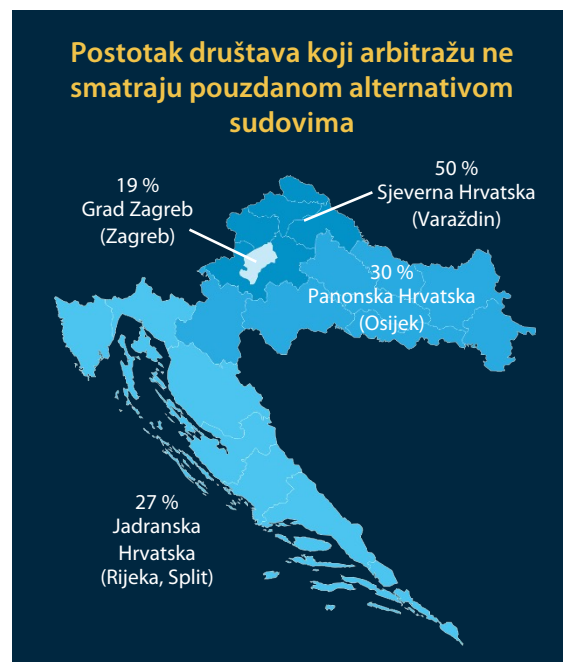
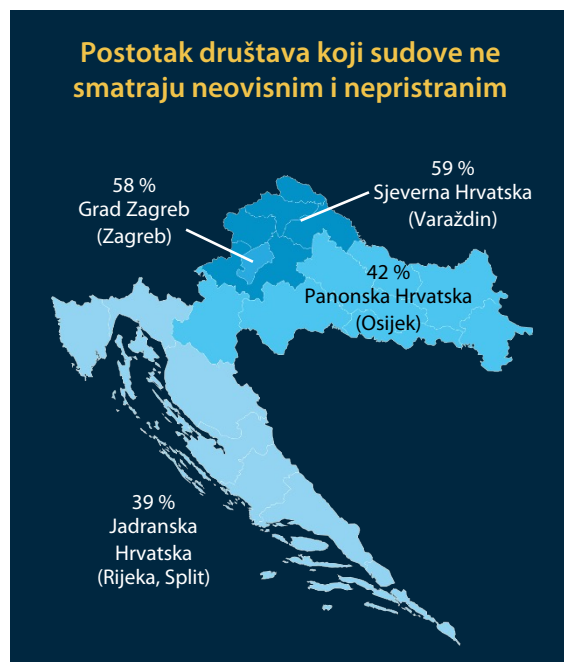

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost i pouzdanost sudskih i arbitražnih postupaka (3/3)

Pouzdanost sudova i alternativno rješavanje sporova (ARS)

- Među istraživanim regijama* u Hrvatskoj, Sjeverna Hrvatska (uključujući Varaždin) ima najveći udio društava koja sudove i mehanizme ARS-a smatraju nepouzdanim i glavnim preprekama poslovanju.
- Na razini cijele zemlje 48 % hrvatskih društava ne smatra da su sudovi neovisni i nepristrani.
- Na razini cijele zemlje 4,2 % hrvatskih društava smatra sudove najvećom preprekom njihovom poslovanju, a čak ih 21 % smatra ograničenjem.

Izvor: Enterprise Surveys Svjetske banke, <https://www.enterprisesurveys.org/>

*NUTS (Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u postupcima Rješavanja sporova (1/2)

Proširiti objavu opsega sudskih presuda

Objavljivanje sudskih presuda u besplatnoj bazi podataka koja se može pretraživati jača transparentnost pravosuđa. Vidljivost informacija o ishodu trgovačkih predmeta poboljšava povjerenje javnosti i investitora u pogledu načina na koji se propisi primjenjuju u praksi.

U Hrvatskoj je međunarodna dobra praksa objavljivanja presuda u elektroničkom obliku ograničena. Iako su odluke Vrhovnog suda dostupne online, samo najvažnije presude prvostupanjskih i žalbenih sudova su javnosti dostupne online putem za pregled.

Hrvatska bi mogla proširiti platformu *Sudska Praksa* i objavljivati sve presude prvostupanjskih i žalbenih sudova, replicirajući tako model drugih država članica Europske unije. Rumunjska je, primjerice, 2021. godine uvela portal ReJust koji je dizajniran za davanje građanima ovlasti pristupa odlukama koje su donijeli rumunjski sudovi. Odluke objavljene na portalu su anonimizirane, dostupne su besplatno nakon jednostavne registracije i omogućuju pregled svih prvostupanjskih presuda koje su donijeli rumunjski sudovi.

Relevantni dionik: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Promicati alternativne mehanizme rješavanja sporova

Arbitraža i mirenje su alternativni mehanizmi rješavanja sporova koji su dobro regulirani u Hrvatskoj. Međutim, poduzetnici i pravni stručnjaci ih ne koriste često i radije se odlučuju pokrenuti sudski parnični postupak za rješavanje sporova.

Alternativno rješavanje sporova može poboljšati učinkovitost sudova smanjenjem broja sporova koji završavaju na sudu. Hrvatska bi mogla promicati alternativne mehanizme rješavanja sporova i potaknuti dionike iz privatnog sektora da se njima češće koriste.

To bi se moglo učiniti uvođenjem dobrih praksi, kao što su izrada online platforme za arbitražu, omogućavanje elektroničkog potpisivanja arbitražnih pravorijeka i objavljivanje sažetaka arbitražnih pravorijeka. Za potonje, Hrvatska bi mogla replicirati rješenje iz Mađarske. Naime, mrežno mjesto Mađarske gospodarske i industrijske komore sadržava repozitorij odluka i objavljuje sažetke arbitražnih pravorijeka.

Relevantni dionik: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Rješavanje sporova u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u postupcima Rješavanja sporova (2/2)

Unaprijediti digitalizaciju sudova

Digitalizacija sudova i postupaka štedi vrijeme i troškove za poduzetnike i pravosuđe. Hrvatska je već implementirala niz međunarodnih dobrih praksi u ovom području. Međutim, nekim gradovima u zemlji nedostaju digitalni kapaciteti i infrastruktura kako bi sustigli vodeće gradove.

Među ocijenjenim lokacijama u Hrvatskoj, Varaždin je primijenio sve dobre digitalne prakse. Također je jedini grad koji objavljuje raspored sudskih ročišta online putem na digitalnoj platformi određenoj za to.

Hrvatska bi mogla u potpunosti implementirati online platformu *Ročišnik / Javne sjednice*, kako bi drugi sudovi diljem zemlje objavljivali rasporede ročišta online putem. Dodatna mjera mogla bi biti jačanje IT infrastrukture i širokopojasnog pristupa kako bi se sudovima u gradovima poput Osijeka i Splita omogućilo održavanje ročišta na daljinu. Hrvatska bi mogla slijediti primjer susjedne Mađarske koja je 2018. razvila projekt VIA VIDEO i pomogla sudovima diljem zemlje da uspostave digitalnu infrastrukturu za održavanje ročišta na daljinu.

Relevantni dionici: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije; Središnji državni ured za razvoj digitalne Hrvatske

Subnational Business Ready
u Europskoj uniji 2024.:

HRVATSKA

Insolventnost poduzeća

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup I:
Regulatorni
okvir

Ocjena (svi gradovi):
63,4/100

Stup III:
Operativna
učinkovitost

Ocjena:
65 do 85,3/100
Zagreb Split

Stup II:
Javne
usluge

Ocjena:
81,7 do 96,7/100
Osijek 3 grada

Potrebno vrijeme (mjeseci):

Stečaj: **24** (Split) do **40** (Zagreb)

Predstečaj: **18** (Rijeka) do **24** (Osijek)

Trošak (% tržišne vrijednosti
insolventnog društva*):

Stečaj: **1,05** % (Split) do **3,3** % (Osijek)

Predstečaj: **5** % (Split) do **10** % (Rijeka)

*Za insolventno društvo tržišne vrijednosti 2.247.825 EUR, što je 150 puta više od BND-a po stanovniku za 2021. godinu. Hrvatski BND po stanovniku za 2021. godinu iznosi 14.986 EUR

Glavni zaključci

- Postoje dvije vrste postupaka za slučaj insolventnosti društva u hrvatskom pravnom okviru (Stup I):
 - Stečajni postupak:** u slučajevima nemogućnosti dužnika da riješi prezaduženost društva ; i
 - Predstečajni postupak:** cilj mu je restrukturiranje društva kako bi se izbjeglo otvaranje stečajnog postupka.
- Dok se stečajni postupak provodi u svrhu kolektivne namire vjerovnika prodajom dužnikove imovine i raspodjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima, svrha stečajnog postupka reorganizacije je regulirati pravni položaj dužnika i odnos s vjerovnicima radi održavanja njegove poslovne djelatnosti.
- Financijska agencija (FINA) podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako pravna osoba ima neizvršena plaćanja vidljiva u evidenciji platnih naloga više od 120 dana. FINA također djeluje kao podrška sudu pripremajući popis prijavljenih i osporenih tražbina, održava elektroničke dražbe, izdaje izjave kojima se potvrđuje postojanje okolnosti prijeteće nemogućnosti plaćanja dugovanja ili stvarne nemogućnosti plaćanja dugovanja., itd. FINA i sudovi su postigli visoke razine automatizacije i interoperabilnosti (Stup II).
- Automatizacija sudova, osposobljavanje sudaca i specijalizacija ključni su pokretači povećanja učinkovitosti (Stup III). Sudovi u kojima su ispitanici primijetili ograničeni širokopoljasni pristup internetu ili nedostatak informatičke opreme općenito su ti na kojima je potrebno više vremena za dovršetak predmeta. Gradovi poput Splita ostvarili su izvrstan uspjeh kako po vremenu potrebnom za stečaj tako i za predstečaj, dok Zagreb postiže bolji uspjeh u predstečaju nego u stečaju zahvaljujući većoj stručnoj specijalizaciji sudaca u pravnim i ekonomskim pitanjima.
- Većina stečajeva u Hrvatskoj rješava se skraćenim stečajnim postupcima jer većina insolventnih društava nema nikakvu imovinu. To dovodi do relativno brzog rješavanja predmeta.
- Predstečajni postupci u većini slučajeva nisu prikladna opcija s obzirom na opću potkapitalizaciju društva. Rokovi za predstečaj (120 dana za dovršetak cijelog postupka kako je propisano zakonom) općenito se ne poštuju s obzirom na veliki broj postupovnih radnji koje treba poduzeti u predmetnom postupku, kao i zbog poteškoća u tumačenju zakona.

Ukupna ocjena za Insolventnost poduzeća po gradu*

Izvor: Subnational Business Ready
*Ljestvica od 0 do 100 (više = bolje)

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Zašto su postupci insolventnosti poduzeća važni?

- Učinkovit sustav insolventnosti promiče stvaranje novih društava i potiče veću poduzetničku aktivnost.²³
- Omogućuju učinkovit izlazak iz poslovanja za neodrživa poduzeća, kako bi se poduzetnici mogli restrukturirati, potičući preraspodjelu kapitala za povećanje produktivnosti, promičući poduzetništvo i pristup financiranju.
- Osiguravaju opstanak gospodarski održivih poduzeća reorganiziranjem njihove financijske strukture s ciljem poticanja dinamičnije poduzetničke aktivnosti i stvaranja radnih mjesta.
- Stabilnost financijskog sustava također ovisi o učinkovitom okviru za insolventnost. Tek kada se uspostavi sustav u kojem će se nad neodrživim društvima stečaj moći brzo provesti, a održiva društva reorganizirati, ulagatelji će biti spremni preuzeti obveze.²⁴

²³ Cirmizi, Klapper i Uttamchandani, 2012.

²⁴ Menezes, 2014.

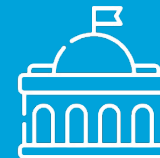
Što ocjenjuje tema Insolventnosti poduzeća?

Stup I: Regulatorni okvir

Kvaliteta propisa za postupke insolventnosti

- Pravni i postupovni standardi
- Imovina i dionici
- Specijalizirani postupci

Stup II: Javne usluge

Kvaliteta institucionalne i operativne infrastrukture za postupke insolventnosti

- Digitalizacija i online usluge
- Javni službenici i stečajni upravitelji

Stup III: Operativna učinkovitost

Operativna učinkovitost rješavanja postupaka insolventnosti

- Potrebno vrijeme i troškovi stečajnog postupka
- Potrebno vrijeme i troškovi predstečajnog postupka

Za više informacija, pogledajte *Business Ready Metodološki priručnik*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Politike kojima se rješavaju izazovi Hrvatske s društvima u poteškoćama

Visok udio društava koja posluju s gubitkom i dalje je strukturno pitanje hrvatskog gospodarstva. Slaba uspješnost u kombinaciji s ovisnošću o financiranju kroz zaduživanje stvara začarani krug za društva u poteškoćama. Budući da su zadužena, njihov je potencijal za restrukturiranje slab.

Hrvatska je u ožujku 2022. usvojila Direktivu EU-a o restrukturiranju iz 2019. kroz izmjene i dopune Stečajnog zakona, time praveći iskorak na putu k poboljšanju okvira za preventivno restrukturiranje i za stečaj društava. Prije reforme, uspješna rehabilitacija društava tijekom predstečajnog postupka bila je rijetka. Međutim, Hrvatska je u ranim fazama provedbe tih reformi i potrebno je uložiti napore za operacionalizaciju tih reformi, kao i za poticanje pružanja poslovne podrške i rješenja za financiranje.

Javna financijska potpora u fazi prevencije može imati najveći utjecaj na izgradnju otpornosti društava na buduće šokove, može očuvati radna mjesta i stvoriti vrijednost za novac. Programi jamstva za ublažavanje nesklonosti banaka preuzimanju rizika i olakšavanje novog financiranja mogli bi biti korisni za MSP-ove, zajedno s instrumentima za sufinanciranje ili podjelu rizika.

Izvor: Svjetska banka, 2024. Country Report: Croatia, A Study of Financial and Business Support Instruments Available to Businesses During Financial Distress, Insolvency, and Re-start Stages. Grupa Svjetske banke, Washington, DC. svibanj 2024.

Relevantni zakoni i ostali propisi u Hrvatskoj

- Stečajni zakon (NN 71/2015, 104/2017, 36/2022 i 27/2024) koji pruža osnovu za uređivanje predstečajnih i stečajnih postupaka u hrvatskom pravnom okviru
- Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku (NN 67/2019, 54/2022 i 39/2024)
- Pravilnik o načinu prikupljanja podataka o postupcima koji se odnose na restrukturiranje, nesolventnost i otpust duga (NN 40/2022)
- Pravilnik o utvrđivanju lista stečajnih upravitelja (NN 51/2022), kojim se utvrđuje način izrade i dopune nacionalne liste stečajnih upravitelja
- Pravilnik o polaganju stručnog ispita, obuci i usavršavanju stečajnih upravitelja (NN 51/2022)
- Uredba o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (NN 105/2015)
- Pravilnik o pretpostavkama i načinu izbora stečajnoga upravitelja metodom slučajnoga odabira (NN 116/2023)
- Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku (NN 67/2019, 54/2022 i 39/2024)
- Pravilnik o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku, visini naknade troška Financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i zahtjeva za provedbu skraćenoga stečajnog postupka (NN 106/2015 i 54/2022)
- Etički kodeks stečajnih upravitelja (NN 121/2022), kojim se pružaju etička i deontološka pravila koja se moraju slijediti u vršenju dužnosti stečajnog upravitelja

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup I: Kvaliteta propisa o sudskim postupcima vezanim uz Insolventnost poduzeća

Hrvatska ocjena (svi gradovi): **63,4** od 100 bodova

Informacije i postupovni standardi u postupcima vezanim uz insolventnost poduzeća

19,5/30

Pravni i postupovni standardi

- ✓ Obveze uprave društva tijekom faze prije insolventnosti temelje se na načelima dužne pažnje te načelu lojalne suradnje, uz rizik da postane osobno odgovorna za nastalu štetu i gubitke u slučaju postupanja protivno navedenim načelima
- ✓ Moguće je pokretanje formalnih postupaka od strane vjerovnika, osim predstečajnog postupka
- ✓ Pretvaranje predstečajnog postupka u stečajni dopušteno je zakonom
- ✓ Zahtjevi za imenovanje stečajnih upravitelja (SU) definirani su zakonom
- ✓ Mehanizmi za odabir i razrješenje stečajnih upravitelja zakonski su utvrđeni
- ✗ Elektroničko glasovanje o planovima restrukturiranja
- ✗ Učinkoviti mehanizmi izvansudskog restrukturiranja

33,9/50

Imovina dužnika i sudjelovanje vjerovnika

- ✓ Primjenjiva je automatska obustava postupka, kojom se odlaže ovrha plaćanja kreditnih obveza
- ✓ Moguć je nastavak provedbe postojećih značajnih ugovora u najboljem interesu održivosti društva
- ✓ Moguće je odbijanje primjene otegotnih ugovora u najboljem interesu održivosti društva
- ✓ Dostupnost kreditnih aranžmana nakon pokretanja predstečajnog postupka, u kojima moraju biti navedeni uvjeti kredita i svrha
- ✗ Mogućnost odbacivanja otegotnih ugovora

10/20

Specijalizirani postupci u slučaju insolventnosti i međunarodna insolventnost

- ✓ Postojanje okvira i priznavanje inozemnih postupaka insolventnosti
- ✓ Pravni okvir za suradnju sa stranim sudovima
- ✗ Specijalizirani postupci u slučaju insolventnosti za mikro, mala i srednja poduzeća (MSP-ove)

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta institucionalne i operativne infrastrukture u postupcima vezanim uz Insolventnost poduzeća (1/3)

Hrvatska ocjena: **81,7** do **96,7** od 100 bodova
Osijek 3 grada

Digitalne usluge (e-sudovi) u postupcima insolventnosti

Elektroničke usluge za:

- ✓ Podnošenje zahtjeva
- ✓ Plaćanje sudskih pristojbi
- ✓ Slanje i primanje obavijesti
- ✓ Upravljanje dokumentacijom i podnošenje postupovnih dokumenata
- ✓ Pregled i pristup sudskim odlukama i zaključcima
- ✓ Praćenje statusa postupka insolventnosti
- ✓ Ročišta na daljinu (✗ osim u Osijeku)

- Trgovački sud u Osijeku jedini je koji nema tehničke kapacitete za organiziranje ročišta na daljinu.
- Specijalizirani odjeli za postupke insolventnosti u okviru trgovačkih sudova postoje u Zagrebu, Rijeci i Splitu, što znači da sve predmete vezane uz insolventnost poduzeća rješavaju posebno specijalizirani suci za postupke insolventnosti, međutim isti rade i na drugim vrstama predmeta (zbog malog broja postupaka insolventnosti). U Osijeku i Varaždinu svi suci rade na svim vrstama predmeta (parničnim postupcima, trgovačkim predmetima te postupcima insolventnosti itd.)

Više spoznaja o e-sudovima

- Sustav e-Komunikacija omogućuje elektroničko podnošenje podnesaka kako vjerovnika tako i dužnika u postupcima insolventnosti
- Plaćanje sudskih pristojbi također se može obaviti elektroničkim putem, a obično se koristi u svakodnevnoj praksi
- Elektroničko upravljanje predmetima u potpunosti je operativno i funkcionalno te doprinosi učinkovitijem upravljanju predmetima
- Dobra interoperabilnost različitih sustava – npr. FINA-e, sudskog registra, Porezne uprave itd. *Vidi okvir o interoperabilnosti na sljedećem slajdu za više pojedinosti.*

✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta institucionalne i operativne infrastrukture u postupcima vezanim uz Insolventnost poduzeća (2/3)

Hrvatska ocjena: **81,7** do **96,7** od 100 bodova
Osijek 3 grada

Interoperabilnost usluga u postupcima insolventnosti, javne informacije o postupcima insolventnosti i registru stečajnih upravitelja

- ✓ Interoperabilnost s vanjskim sustavima
- ✓ Međupovezanost sustava upravljanja predmetima i sustava eSpis
- ✓ Presude donesene u postupcima insolventnosti javno su dostupne na svim razinama
- ✓ Podaci o broju i vrsti postupaka insolventnosti javno su dostupni
- ✓ Objavljen je registar stečajnih upravitelja
- ✗ Objava podataka o prosječnom trajanju postupaka insolventnosti nije dostupna

- ✓ Aspekti koji su regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama
- ✗ Aspekti koji nisu regulirani u skladu s međunarodno priznatim dobrim praksama

Financijska agencija (FINA) i poboljšanja interoperabilnosti

- FINA pruža tehničku potporu sudovima u postupcima insolventnosti, u smislu davanja stručnih mišljenja i tehničke evaluacije na zahtjev suda.
- Prije donošenja sudske odluke o otvaranju stečajnog postupka, FINA provjerava na zahtjev suda postoje li i dalje stečajni razlozi na strani dužnika.
- FINA izdaje izjave kojima se potvrđuje postojanje okolnosti prijetee nemogućnosti plaćanja dugovanja ili stvarne nemogućnosti plaćanja dugovanja
- Baza podataka FINA-e elektronički je povezana sa sudskim sustavom, uključujući sudski registar (registar trgovačkih društava) i sustav „OIB“ (hrvatski registar za identifikaciju fizičkih i pravnih osoba).
- FINA prikuplja podatke o tražbinama elektroničkim putem i izrađuje popis prijavljenih i osporenih tražbina.
- FINA održava elektroničke dražbe koje su vrlo funkcionalne – većina imovine se proda već na prvoj dražbi.

Kako integrirani sustav eSpis djeluje u praksi između sudova i FINA-e? Prijedlozi/zahtjevi za pokretanje stečajnog postupka koje podnosi FINA šalju se elektroničkim putem u sustav eSpis, a informacije o dodijeljenom broju sudskog predmeta automatski se šalje natrag u sustav FINA-e. Sud je također povezan s FINA-om putem e-ureda (*ePisarnica*), kanala na kojem sustav FINA-e i sustav eSpis razmjenjuju dokumente (o pokretanju stečajnih postupaka, drugim sudskim odlukama za FINA-u i podnescima FINA-e). Štoviše, suci mogu elektroničkim putem konzultirati FINA-inu platformu za podatke o ovršnim postupcima nad dužnicima kako bi u stvarnom vremenu provjerili status blokiranih računa dužnika ili stanje na računu dužnika.

Ostale funkcije: U svojoj ulozi državne financijske agencije, FINA je također institucija zadužena za provedbu mehanizama ranog upozoravanja i mjera preventivnog restrukturiranja kojima je cilj pomoći održivim društvima u izbjegavanju stečajnih postupaka.

Daljnji koraci: Istraživanja su pokazala nisku razinu svijesti o interoperabilnosti FINA-e s vanjskim sustavima. Daljnji napor za promicanje tih instrumenata mogli bi povećati stručnost među djelatnicima suda i pripadnicima privatnog sektora.

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup II: Kvaliteta institucionalne i operativne infrastrukture u postupcima vezanim uz Insolventnost poduzeća (3/3)

Hrvatska ocjena: **81,7** do **96,7** od 100 bodova
Osijek 3 grada

Specijalizacija sudova nadležnih za predstečajne i stečajne postupke

- Specijalizirani odjeli za postupke insolventnosti u okviru trgovačkih sudova postoje u Zagrebu, Rijeci i Splitu, što znači da sve predmete vezane uz insolventnost društva rješavaju unaprijed određeni suci u čija zaduženja spadaju takvi predmeti. Međutim, u Splitu i Rijeci, gdje nema puno zaostataka u rješavanju predmeta, sucima zaduženima za postupke insolventnosti također se dodjeljuju parnični predmeti (građanskog prava). U Osijeku i Varaždinu svi suci rade na svim vrstama predmeta (parnični postupci, insolventnost itd.)
- Sudska specijalizacija smatra se pokretačem učinkovitosti (kada je to opravdano brojem predmeta). Međutim, ona bi trebala biti popraćena racionalnim programima edukacije sudaca, kako bi se spriječila prekomjerna fragmentacija ljudskih resursa – osobito kada su oni ograničeni.

Stručnost stečajnih upravitelja u praksi

- Profesija stečajnog upravitelja je regulirana. Zakonodavstvo na razini pravilnika i drugih podzakonskih akata predviđa posebna pravila o stručnim ispitima i osposobljavanju za stečajne upravitelje, kao i postupke upisa na listu stečajnih upravitelja. Međutim, nepostojanje kontinuiranih programa edukacije stečajnih upravitelja u temama vezanim uz insolventnost razlog je za zabrinutost među pravosudnim djelatnicima i unutar privatnog sektora.

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Stup III: Operativna učinkovitost rješavanja postupaka insolventnosti (1/2)

Hrvatska ocjena: **65** do **85,3** od 100 bodova
Zagreb Split

Potrebno vrijeme za stečajni i predstečajni postupak u Hrvatskoj

Smanjeno opterećenje predmetima i specijalizacija sudaca mogu biti odlučujući čimbenici u učinkovitosti sudova.

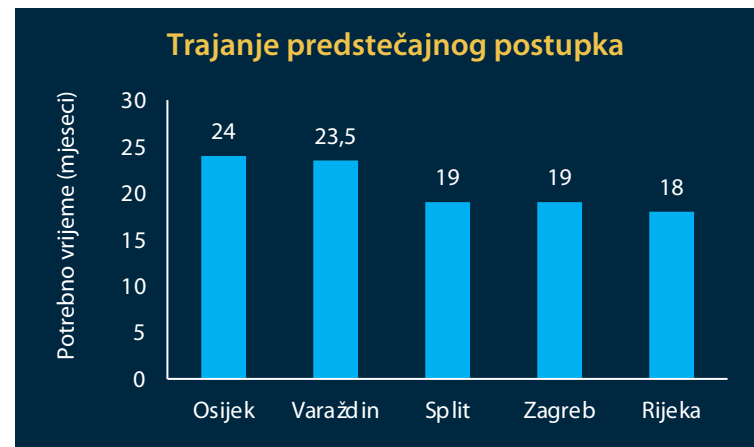
- **Trgovački sud u Splitu ostvaruje najbolje rezultate u vremenu i troškovima stečajnih postupaka.** Ispitanici iz privatnog i javnog sektora izvijestili su da nema zaostataka koji bi negativno utjecali na učinkovitost suda, prema njihovim navodima zbog stručnosti lokalnih sudaca u području trgovačkog prava i ekonomije.
- **U Osijeku nema sudaca specijaliziranih za insolventnost, što upravljanje stečajnim postupcima bez posebnog stručnog znanja čini izazovnim.** Osim toga, ne postoje tehnički uvjeti za organiziranje ročišta na daljinu. Također, ispitanici su spomenuli općenito ograničen pristup internetu, što negativno utječe na upotrebu IT i alata e-sudovi.
- **Specijalizacija se smatra ključnim pokretačem učinkovitosti u predstečajnim postupcima.** Iako su takvi postupci brojčano veoma ograničeni u cijeloj zemlji (uključujući Zagreb), nedostatak specijaliziranih sudaca, čini se utječe na vrijeme potrebno za predstečajne postupke kako u Osijeku tako u Varaždinu.

Veća opterećenost predmetima i zaostaci u razvoju infrastrukture mogu ometati vremensku učinkovitost stečajnih postupaka.

- **Trgovački sud u Zagrebu je najsporiji u stečajnim postupcima.** Ispitanici u Zagrebu izvješćuju da sud ima veliki broj predmeta, rastući zaostatak predmeta i kadrovske probleme, posebno u pogledu sudskih službenika.
- **Na sudovima, osim u Zagrebu, većina predmeta se dovršava u skraćenom postupku** (skraćeni stečajni postupak za društva bez imovine u kojem se predmet završava na samo jednom ročištu).

Predstečajni postupci su veoma ograničenog broja u cijeloj zemlji, uključujući Zagreb. Specifična stručnost ključna je za poticanje učinkovitosti.

- **Manji specijalizirani sudovi, poput onih u Splitu ili Rijeci, općenito su sposobni pridržavati se vremenskih rokova propisanih zakonom za neke od ključnih faza predstečajnog postupka.** Međutim, Zagreb je također učinkovit u provedbi predstečajnih postupaka, zahvaljujući većem broju sudaca stručnih u području trgovačkog prava i ekonomije. Ispitanici iz privatnog kao i javnog sektora sugerirali su da bi upotreba instrumenta predstečajnog postupka mogla biti povećana.

Izvor: Subnational Business Ready

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

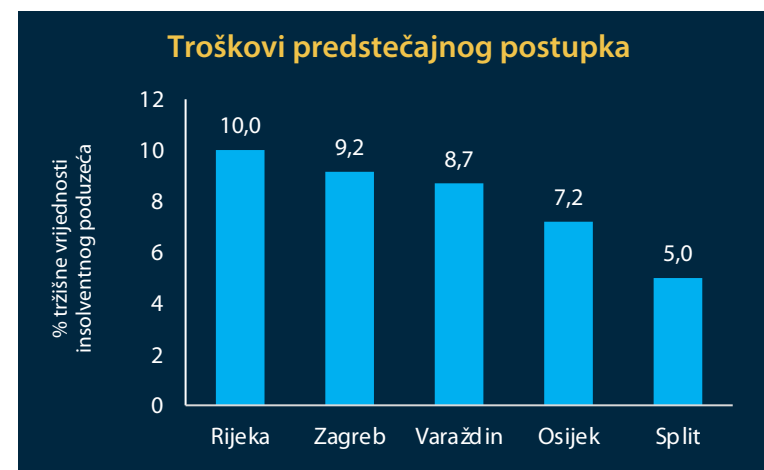
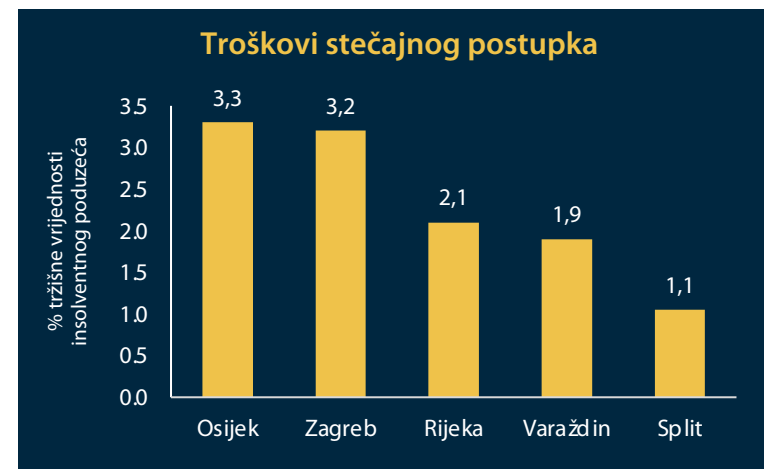
Stup III: Operativna učinkovitost rješavanja sudskih postupaka insolventnosti (2/2)

Troškovi stečajnih i predstečajnih postupaka u Hrvatskoj

- U načelu, nagrade za rad stečajnih upravitelja i odvjetnika predstavljaju glavnu troškovnu komponentu u postupcima insolventnosti u Hrvatskoj. Ispitanici s Trgovačkog suda u Splitu, gdje su postupci učinkovitiji, izvješćuju da su nagrade za rad po satu odnosno mjesečne nagrade za rad smanjene.
- U praksi, međutim, dužnike obično predstavljaju stečajni upravitelji, a odvjetnici rijetko zastupaju vjerovnike, jer se njihovim nagradama za rad rijetko daje prioritet i rijetko se mogu naplatiti u postupcima insolventnosti.
- Zagreb je jedan od najskupljih gradova za postupke insolventnosti zbog njihove veće složenosti, ali i zbog veće kapitaliziranosti poduzeća, što dovodi i do veće vjerojatnosti angažiranja odvjetnika i stečajnog upravitelja.
- Troškovi u gradovima poput Rijeke i Varaždina, u kojima je privatni sektor nešto dinamičniji, obično su blago veći, jer je i mogućnost naplate potraživanja općenito veća, s obzirom na veću količinu raspoložive imovine insolventnih poduzeća.
- Troškovi angažiranja stečajnog upravitelja uređeni su Uredbom o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (NN 105/2015). Uredba propisuje maksimalni iznos koji se može dodijeliti stečajnom upravitelju, kao i iznos bilo koje dodatne ili posebne nagrade. Međutim, kada nije dostupna imovina, stečajni upravitelji i odvjetnici imaju poteškoća u naplati svojih nagrada za rad.

N.B.: Dodatna nagrada može se dodijeliti ako se stečajna masa u postupcima insolventnosti unovči u roku od jedne godine od održanog izvještajnog ročišta – nešto što je vrlo teško postići. Posebna nagrada može se dodijeliti ako je stečajni upravitelj radio na više od 500 tražbina vjerovnika, što je također vrlo rijetko u praksi.

SUDSKE PRISTOJBE: 13,27 EUR – prijedlog za otvaranje stečajnog postupka; 66,36 EUR – naknada za prijavu tražbina; 265,45 EUR – naknada za podmirivanje dugova stečajne mase (plaća stečajni upravitelj iz stečajne mase nakon donošenja odluke). Ukupni iznos sudskih pristojbi je 345,08 EUR.

Izvor: Subnational Business Ready

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u postupcima Insolventnosti poduzeća (1/2)

Usvojiti prilagođene programe osposobljavanja za suce koji se bave postupcima insolventnosti

Prilagođeni edukacijski programi za suce, u područjima trgovačkog prava i ekonomije, mogu doprinijeti učinkovitosti. Vrijedno je napomenuti da korištenje posebne stručnosti u trgovačkim i temama vezanim uz insolventnost može dovesti do pojednostavljenja procesa i bržeg rješavanja predmeta. Prilagođeni programi osposobljavanja sudaca također mogu olakšati diseminaciju odluka, povećati pravnu pouzdanost i predvidljivost presuda. Programi osposobljavanja također doprinose učinkovitijem etičkom ponašanju sudaca i pridržavanju pravila o insolventnosti. Primjer dobre prakse mogla bi biti suradnja s Ekonomskim fakultetom u Budimpešti u Mađarskoj, koji je aktivno uključen u pilot-projekte, posebno u testiranjima novih programa i inicijativa povezanih s insolventnošću. Fakultet promiče suradnju i širi znanje o ovom polju s drugim institucijama, poput Mađarske pravosudne akademije. Jedna od ključnih funkcija Ekonomskog fakulteta je osposobljavanje sudaca za slučajeve insolventnosti. Cilj mu je pružiti specijalizirano osposobljavanje za suce koji vode predmete insolventnosti, omogućavajući im duboko razumijevanje tematike.

Relevantni dionik: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#)

Provesti kontinuirane programe osposobljavanja stečajnih upravitelja

Posebna osposobljavanja usmjerena na stjecanje specijaliziranog znanja o stečajnom pravu, financijskoj analizi i korporativnom upravljanju omogućuju stečajnim upraviteljima procjenu financijske dobrobiti i održivosti insolventnog poduzeća u svrhu donošenja bolje informiranih odluka. Kontinuirano osposobljavanje osigurava da stečajni upravitelji stalno raspolažu ažurnim informacijama o reformama, najboljim praksama i trendovima u nastanku, kao bitnim elementom za poboljšanje učinkovitog upravljanja predmetima i sveukupnu kvalitetu postupaka, kao i održavanje povjerenja javnosti u pravosudni sustav.

Relevantni dionik: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#)

Insolventnost poduzeća u Hrvatskoj

Područja za poboljšanje u postupcima Insolventnosti poduzeća (2/2)

Uvesti reviziju i ocjenjivanje uspješnosti stečajnih upravitelja

Provođenje revizija i ocjenjivanja uspješnosti stečajnih upravitelja pridonosi održavanju njihove odgovornosti, učinkovitosti i transparentnosti, kao i održavanju visokih standarda profesionalizma. Redovite revizije uspješnosti stečajnih upravitelja potiču odgovornost u slučaju nepravilnog postupanja ili nemara. Revizije često prepoznaju područja za poboljšanje, što vodi do učinkovitije upotrebe resursa i stečajnim upraviteljima omogućuje učenje iz najboljih praksi u tom području poslovanja i poboljšanje njihove učinkovitosti u upravljanju postupcima insolventnosti. Evaluacijom rada stečajnih upravitelja promiče se transparentnost kroz otkrivanje prednosti i nedostataka i gradi povjerenje među dionicima, uključujući vjerovnike, dužnike i javnost.

Relevantni dionik: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#)

Uvesti posebna pravila za mikro, mala i srednja poduzeća (MSP-ove)

Posebna pravila u slučaju insolventnosti za MSP-ove mogu pojednostaviti postupak pružanja potpore financijski ugroženim poduzećima kako bi se mogla brže i učinkovitije oporaviti. Takva pravila uključuju jednostavnije dokumentarne zahtjeve za pokretanje postupka insolventnosti za MSP-ove s malim brojem zaposlenika, kraće trajanje postupka insolventnosti, što omogućuje brže rješavanje predmeta te smanjene pravne i administrativne troškove zbog pojednostavljenog postupka. Sveukupno, pojednostavljena pravila za insolventnost MSP-ova može potaknuti poduzetništvo pružanjem sigurnosne mreže i druge prilike za poduzeća s poteškoćama.

Relevantni dionik: [Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije](#)

Popis literature

- Armour, J. 2006. „Legal Capital: An Outdated Concept?“ *European Business Organization Law Review* 7 (1): 5–27.
- Carlson, V. 2000. „Studying Firm Locations: Survey Responses vs. Econometric Models.“ *Mid-Continent Regional Science Association, Journal of Regional Analysis and Policy* 30 (1): 1–22.
- Cirmizi, E., L. Klapper i M. Uttamchandani. 2012. „The Challenges of Bankruptcy Reform.“ *World Bank Research Observer* 27 (2): 185–203.
- De Soto, H. 2000. *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*. New York: Basic Books.
- EBRD (Europska banka za obnovu i razvoj). 2023. [Business Reorganisation Assessment: Croatia](#). EBRD, London.
- EBRD (Europska banka za obnovu i razvoj). 2016. [Insolvency Sector Assessment](#). EBRD, London.
- Elkind, G. 2007. „Minimum Capital Requirements: A Comparative Analysis“ Američka agencija za međunarodni razvoj, Washington, DC.
- Field, E. 2007. „Entitled to Work: Urban Property Rights and Labor Supply in Peru.“ *Quarterly Journal of Economics* 122 (4): 1561–602.
- Foster, V. i A. Rana. 2020. *Rethinking Power Sector Reform in the Developing World*. Sustainable Infrastructure Series. Washington, DC: Svjetska banka.
- Green, A. i C. Moser. 2013. „Do Property Rights Institutions Matter at the Local Level? Evidence from Madagascar.“ *Journal of Development Studies* 49 (1): 95–109.
- Hrvatska, Ministarstvo pravosuđa. 2022. Statističko izvješće za 2022.: Uprava i digitalna transformacija. Ministarstvo pravosuđa, Zagreb, Hrvatska.
- Johnson, S., J. McMillan i C. Woodruff. 2002. „Property Rights and Finance.“ *American Economic Review* 92 (prosinac): 1335–56.
- Klapper, L., A. Lewin i J. M. Quesada Delgado. 2011. „The Impact of the Business Environment on the Business Creation Process.“ Poglavlje 5 u *Entrepreneurship and Economic Development* (Studies in Development Economics and Policy), urednik W. Naudé, 108–23. London: Palgrave Macmillan.
- Koutroumpis, P. i F. R. Ravasan. 2020. „Do Court Delays Distort Capital Formation?“ Working Paper No. 2020-4, Oxford Martin Working Paper Series on Economic and Technological Change, Sveučilište u Oxfordu, Oxford, Ujedinjena Kraljevina.
- Kubler, F. 2004. „A Comparative Approach to Capital Maintenance: Germany.“ *European Business Law Review* 15 (5): 1031–35.
- La Porta, R. i A. Shleifer. 2014. „Informality and Development.“ *Journal of Economic Perspectives* 28 (3): 109–26.
- Leidecker, T. i T. Bulman. 2023. „[Improving the Business Environment to Accelerate Convergence in Croatia](#)“, OECD Economics Department Working Papers No. 1783. OECD Publishing, Pariz.
- Medvedev, D. i A. M. Oviedo Silva. 2015. „Informality and Profitability: Evidence from a New Firm Survey in Ecuador.“ *Journal of Development Studies* 52 (3): 1–25.
- Menezes, A. 2014. „Debt Resolution and Business Exit: Insolvency Reform for Credit, Entrepreneurship, and Growth.“ World Bank Group Knowledge Note, Svjetska banka, Washington, DC.
- Moro, A., D. Maresch i A. Ferrando. 2018. „Creditor Protection, Judicial Enforcement and Credit Access.“ *European Journal of Finance* 24: 250–81.

Popis literature

- Mülbert, P. i M. Birke. 2002. „Legal Capital—Is There a Case against the European Legal Capital Rules?“ *European Business Organization Law Review* 3 (4): 695–732.
- OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj). 2015. OECD Policy Guidance for Investment in Clean Energy Infrastructure. OECD, Pariz.
- OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj). 2021. OECD Regulatory Policy Outlook 2021. OECD, Pariz.
- OECD (Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj) i IDB (Inter-američka banka za razvoj). 2021. Building Effective Beneficial Ownership Frameworks: A Joint Global Forum and IDB Toolkit. Global Forum on Enhancing Government Effectiveness and Transparency, OECD, Pariz i IDB, Washington, DC.
- Rand, J. i N. Torm. 2012. „The Benefits of Formalization: Evidence from Vietnamese Manufacturing SMEs.“ *World Development* 40 (5): 983–98.
- Simon, J. 2004. „A Comparative Approach to Capital Maintenance: France“, *European Business Law Review* 15 (5): 1037–44.
- Staats, J. L. i G. Biglaiser. 2011. „The Effects of Judicial Strength and Rule of Law on Portfolio Investment in the Development World.“ *Social Science Quarterly* 92 (3): 609–30.
- Svjetska banka. 2004. *World Development Report 2005: A Better Investment Climate for Everyone*. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2016. *World Development Report 2016: Digital Dividends*. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2017. *Connecting to Water and Sewerage in Mexico*. Doing Business. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2019. „Moldova: Rekindling Economic Dynamism.“ Country Economic Memorandum, Svjetska banka, Washington, DC.
- Svjetska banka. 2020. *Enhancing Government Effectiveness and Transparency: The Fight against Corruption*. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2021. *Doing Business in the European Union 2021: Austria, Belgium, and the Netherlands*. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2022. *Doing Business in the European Union 2022: Denmark, Finland, and Sweden*. Washington, DC: Svjetska banka.
- Svjetska banka. 2024. *B-READY 2024 izvještaj*. Washington, DC: Svjetska banka.
- UNCITRAL (Komisija Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo). 2019. UNCITRAL Legislative Guide on Key Principles of a Business Registry. UNCITRAL, Beč.
- Vukelić, L., M. Prpić, B. Nedić, B. Radulović i L. Andrić. 2014. „[Trends in Corporate Restructuring – Croatia and Serbia Examined and Contrasted](#).“ *Law in Transition Online*. EBRD, London.

